

Totalkalkylen for jordbruket

Jordbrukets totalregnskap 2019 og 2020
Budsjett 2021

AVGITT JUNI 2021

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

NIBIO er sekretariat for Budsjettnemnda for jordbruket

Årlig utkommer:

«Totalkalkylen for jordbruket» (Jordbrukets totalregnskap og budsjett)

«Referansebruksberegninger»

«Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken»

«Volum- og prisindeksar for jordbruket» som ligger på:
http://nilf.no/statistikk/Volum-_og_prisindeksar

Totalkalkylen for jordbruket

Jordbrukets totalregnskap 2019 og 2020
Budsjett 2021

Forord

Årets totalkalkyle for jordbruket omfatter beregninger for revidert regnskap 2019, foreløpig regnskap 2020 og budsjett 2021. I tabellform er det også tatt med resultater for beregningene for enkelte år tilbake til 1959.

Tallseriene til jordbrukets totalregnskap og totalbudsjett ligger ajourført på elektronisk form tilbake til 1959 på NIBIOs nettsider (<http://www.nibio.no>).

Det presenteres også normaliserte regnskapstall. De normaliserte regnskapstallene er basert på totalkalkylens tallserier, men seriene er justert til normalårsnivå for avlinger, priser mv. Normaliserte regnskapstall gir et bedre grunnlag for vurdering av de mer varige endringer i jordbruket. Etter 1993 er de normaliserte regnskaper brukt til å bedømme inntektsutviklingen i jordbrukssektoren i forbindelse med jordbruksforhandlingene.

Knut Børve

Oddmund Hjukse

Innholdsfortegnelse

	Side
1 KORT OM BUDSJETTNEMNDEN FOR JORDBRUKET	7
1.1 Mandat og arbeidsområder	7
1.2 Budsjettnemndas sammensetning	9
1.3 Sekretariat.....	9
2 GRUNNLAG FOR TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET	11
2.1 Avgrensinger og beregningsprinsipper	11
2.2 Produksjonsgrunnlaget	13
2.2.1 Arbeidsforbruket i jordbruket	13
2.2.2 Areal og avlinger	16
2.2.3 Husdyrbestanden og ytelsen	23
2.4 Produktpriser og kostnader	25
2.5 Produktivitet	27
3 INNTEKTER.....	31
3.1 Innledning	31
3.2 Planteproduksjon	32
3.2.1 Korn, ertre og oljefrø	32
3.2.2 Poteter	37
3.2.3 Hagebruksprodukter.....	39
3.3 Husdyrproduksjoner	49
3.3.1 Melk	49
3.3.2 Kjøtt	55
3.3.3 Egg.....	63
3.3.4 Andre husdyrproduksjoner.....	64
3.4 Andre inntekter	66
3.4.1 Inntekter fra kjøring med mer	66
3.4.2 Arbeidsinntekter ved investeringer.....	66
3.5 Endringer i buskap og lager av fôrmidler.....	67
3.5.1 Endringer i buskapsverdien	67
3.5.2 Medlemsbonus	67
3.5.3 Fôrregnskapet og lagerendringer av fôrmidler	68
4 DIREKTE TILSKUDD.....	69
4.1 Oppsummering	69
4.2 Generelt	70
4.2.1 Regnskapsårene.....	70
4.2.2 Budsjetåret	71
4.3 Utbetalinger fra Landbrukets utviklingsfond	71
4.4 Tilskudd til erstatninger m.m.....	74
4.5 Direkte tilskudd (underpost).....	74
4.6 Utviklingstiltak.....	75
4.7 Velferdsordninger	76
4.8 Ordninger utenom jordbruksavtalen	77
4.8.1 Erstatninger ved tiltak mot dyre- og plantesykdommer	77
4.8.2 Tilskudd til avløsning ved repetisjons- og heimevernsøvelser	78

4.8.3	Erstatninger for rovviltskader	78
4.8.4	Driftsplanlegging	78
5	KOSTNADER	79
5.1	Innledning	79
5.2	Ikke-varige kostnader	82
5.2.1	Handelsgjødsel og kalk	82
5.2.2	Innkjøpt fôr	86
5.2.3	Såfrø og planter	87
5.2.4	Energi og smøremidler	88
5.2.5	Andre kostnader	89
5.2.6	Vedlikehold	90
5.3	Leasing	91
5.4	Investeringer og kapitalslit	91
5.4.1	Innledning	91
5.4.2	Bruttoinvesteringer	92
5.4.3	Kapitalslit	97
5.4.4	Bokført kapital	98
5.5	Rentekostnader på lånt kapital	98
6	DET ØKONOMISKE RESULTAT	101
6.1	Innledning	101
6.2	Totalkalkylen og skatt	102
6.3	Vederlag til arbeid og kapital	104
6.4	Vederlag til arbeid og egenkapital	105
6.5	Justeringer av tidligere serier	105
7	NORMALISERTE REGNSKAPER	107
7.1	Innledning	107
7.2	Prinsippene for normaliseringen	108
7.2.1	Planteproduksjonen	108
7.2.2	Husdyrproduksjonen	110
7.2.3	Kostnader	110
7.2.4	Direkte tilskudd	110
7.2.5	Leasing	110
7.2.6	Renter på lånt kapital	110
7.3	Resultater av beregningene	111
8	BUDSJETTOVERFØRINGER TIL JORDBRUKET	119
	VEDLEGG	123

Vedlegg

Vedlegg I: INNTEKTER

Vedleggstabell	1.1	Korn, erter og oljefrø
- ” -	1.2	Poteter
- ” -	1.3	Hagebruksprodukter
- ” -	1.4	Andre planteprodukter
- ” -	1.5	Melk
- ” -	1.6	Kjøtt
- ” -	1.7	Egg
- ” -	1.8	Ull
- ” -	1.9	Andre husdyrproduksjoner
- ” -	1.10	Kjøreinntekter mv.
- ” -	1.11	Arbeidsinntekter ved investeringer
- ” -	1.12	Endringer i buskapsverdien
- ” -	1.13	Medlemsbonus

Vedlegg II DIREKTE TILSKUDD TIL JORDBRUKET

Vedleggstabell	2.1	Direkte tilskudd
----------------	-----	------------------

Vedlegg III: KOSTNADER

Vedleggstabell	3.1	Handelsgjødsel og kalk
- ” -	3.2	Innkjøpt kraftfôr
- ” -	3.3	Annet innkjøpt fôr
- ” -	3.4	Såfrø og planter
- ” -	3.5	Energi og smøremidler
- ” -	3.6	Andre kostnader
- ” -	3.7	Vedlikehold
- ” -	3.8	Leasing av maskiner
- ” -	3.9	Kapitalslit
- ” -	3.10	Realrente. Lånt kapital
- ” -	3.11	Bruttoinvesteringer. Løpende priser
- ” -	3.12	Bruttoinvesteringer. Faste priser
- ” -	3.13.1	Bokført kapital etter historisk kost
- ” -	3.13.2	Bokført kapital etter prisjustert saldo
- ” -	3.14.1	Arbeidsforbruk, timeverk
- ” -	3.14.2	Arbeidsforbruk, årsverk

Vedlegg IV: AREAL, AVLING OG BRUKEN AV AVLINGEN

Vedleggstabell	4.1	Areal, avling og bruken av avlingen
- ” -	4.2	Utvikling i jordbruksareal i drift. Fordeling på de enkelte vekster

Vedlegg V: HUSDYRSTATUS OG HUSDYRPRODUKSJON

Vedleggstabell	5.1	Husdyrstatus
- ” -	5.2	Utviklingen i husdyrproduksjonen til salg og hjemme- forbruk

Vedlegg VI: FÔRTILGANG OG FÔRBEHOV

Vedleggstabell	6.1	Fôrtilgang i alt
- ” -	6.2	Fôrtilgang. Kraftfôr
- ” -	6.3	Fôrbehov

STANDARDBETEGNELSER SOM ER ANVENDT I TABELLENE:

Tall forekommer ikke	.
Oppgave mangler	..
Null	-
Mindre enn en halv av den brukte enhet	o eller o,o
Foreløpige tall	*
Anslag (budsjett)	**

Sammendrag

Tabell 1 viser hovedresultater fra totalkalkylens normaliserte regnskap.

Tabell 1 Resultater etter normalisert regnskap.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021**
Sum produksjonsinntekter. Mill. kr.	32 307	33 596	33 675	34 001	33 966	35 804	37 595
Direkte tilskudd. Mill. kr.	10 742	10 497	10 259	12 098	11 733	12 097	12 295
Sum inntekter inkl. tilsk. Mill. kr. (A)	43 049	44 093	43 934	46 099	45 698	47 900	49 890
Sum ikke-varige produksjonsmidler. Mill. kr.	20 009	20 543	20 648	22 174	22 023	21 925	22 834
Sum kapitalkostnader. Mill. kr.	7 713	8 043	8 337	8 652	9 005	9 202	9 587
Sum kostnader. Mill. kr. (B)	27 722	28 586	28 985	30 826	31 028	31 127	32 421
Vederlag til arbeid og kapital. Mill. kr. (A-B)	15 328	15 507	14 949	15 274	14 671	16 773	17 469
– Realrente på lånt kapital. Mill. kr.	832	310	390	363	914	721	354
Vederlag til arb. og egenkap. Mill. kr. (A-B-C)	14 496	15 197	14 559	14 911	13 757	16 052	17 115
Antall årsverk	44 750	44 000	43 300	42 800	42 300	42 900	42 550
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsverk. Kr	323 900	345 400	336 200	348 400	325 200	374 200	402 200
Endring pr årsverk, kr		21 500	-9 200	12 200	-23 200	49 000	28 000
Endring pr årsverk, prosent		6,6	-2,7	3,6	-6,7	15,1	7,5
Inntektseffekt pr årsv. av jordbruksfradr, kr	30 400	28 000	27 900	27 300	24 100	35 400	37 100
Ved. til arb. og egenkap. pr årsverk inkl. effekt av jordbruksfradraget, kr	354 300	373 400	364 100	375 700	349 300	409 600	439 300
Endring pr årsverk, kr		19 100	-9 300	11 600	-26 400	60 300	29 700
Endring pr årsverk, prosent		5,4	-2,5	3,2	-7,0	17,3	7,3

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

Generelt

Totalkalkylen for jordbruket, inkludert det normaliserte regnskapet, utarbeides årlig av Budsjettnemnda for jordbruket. Totalkalkylen viser totalverdiene som skapes i norsk jordbruk ved utnyttelse av jordbrukets produksjonsfaktorer. Seriene i Totalkalkylen går tilbake til 1959.

På grunnlag av produksjonsinntekter, kostnader og budsjettoverføringer beregnes ulike resultatmål i jordbruket. Videre tallfestes antall jordbruksbedrifter, arbeidsforbruket, areal og avlinger, husdyrbestander og husdyrytelser.

Fordi beregningene skal vise det økonomiske resultatet for jordbrukssektoren, holdes intern omsetning utenfor. Dette gjelder kjøp og salg innen sektoren av for eksempel fôr, dyr og maskintjenester. Leie/bortleie av jord, regnes også som intern omsetning. Bruk av jordbrukets maskiner utenfor jordbruket, inntektsføres som kjøreinntekter. Arbeidsforbruket som registreres i Totalkalkylen er alt arbeid utført i jordbrukssektoren, uavhengig av hvem som utfører arbeidet.

Fra 1993 har totalkalkylens normaliserte regnskap blitt lagt til grunn i jordbruksforhandlingene ved vurdering av inntektsutviklingen. Dessuten danner den grunnlag for beregninger i nasjonalregnskap og nasjonalbudsjett. Også i matvareforbruksberegninger, i statistikk til internasjonale organisasjoner og gjennom forskning og utredninger gjøres det bruk av Totalkalkylen.

Pelsdyrhold:

Stortinget vedtok 13. juni 2019 lov om forbud mot hold av pelsdyr. Pelsdyroppdrettere som holdt pelsdyr 15. januar 2018, kan holde pelsdyr frem til 1. februar 2025. Det ble 27.11.19 og 3.7.20 fastsatt forskrifter om økonomisk kompensasjon og tilskudd til omstilling for oppdretterne.

Etablert praksis ville innebære at inntektskompensasjonen ble inntektsført det året den ble utbetalt. Det ville påvirket resultatmålene sterkt disse årene, uten at det kunne knyttes til endringer i produksjonen. Dette ville gjort det vanskeligere å bruke Totalkalkylen til vurderinger av inntektsutviklingen over tid. I stedet besluttet nemnda å fjerne pelsdyrholdet fra Totalkalkylen tilbake til 1959. Det innebærer at alle inntekter, kostnader og arbeidsforbruk, og dermed vederlaget til pelsdyrholdere som pelsdyrholdet ga grunnlag for, er fjernet fra Totalkalkylens tidsserier og resultatmålene vederlag til arbeid og kapital og vederlag til arbeid og egenkapital. Anslaget på kostnader bortsett fra pelsdyrfôr mm. er usikkert og i hovedsak basert på en forutsetning om et fast forhold mellom kostnadene per årsverk i pelsdyrholdet og kostnadene per årsverk i jordbruket for øvrig.

Resultater for regnskapsårene og budsjettåret

Det primære resultatmålet som nyttes i Totalkalkylen er «vederlag til arbeid og egenkapital». Resultatmålet uttrykker hva som er igjen til godtgjøring av all arbeidsinnsats, medregnet leid arbeid, og egenkapital innsatt i drifta. Beregningen skjer ved at alle kostnader, inkludert renter på lånt kapital, blir trukket fra produksjonsinntekter og tilskudd.

Totalkalkylen beregnes før skatt. I resultatmålet «vederlag til arbeid og egenkapital» er derfor ikke inntektsvirkningen av skattemessig fradrag i positiv næringsinntekt fra jordbruket regnet inn. Dette fradraget ble innført med virkning fra og med inntektsåret 2000. Budsjettnemnda beregner den inntektsmessige virkningen av jordbruksfradraget, som en separat operasjon ved siden av totalkalkylen. For 2019 er verdien av fradraget beregnet til 26 500 kr per årsverk. I jordbruksforhandlingene er det resultatmålet inklusive inntektsverdien av jordbruksfradraget som benyttes.

Resultater etter normalisert regnskap

Det normaliserte regnskapet skal vise utviklingen i jordbruket ved «normale» forhold, hvor det blant annet forutsettes normalårsavlinger i planteproduksjonen.

Avlingsvariasjoner som skyldes forskjeller i værforhold fra år til år kommer til syne i det registrerte regnskapet mens dette jevnes ut i det normaliserte regnskapet. I tillegg normaliseres prisene i grøntsektoren. Også enkelte kostnader som kan variere sterkt mellom år, eksempelvis realrentekostnaden, er normalisert.

Regnet per årsverk økte vederlaget til arbeid og egenkapital inkl. inntektsverdien av skattefradraget fra 2019 til 2020 ifølge det normaliserte regnskapet med 60 300 kr, fra 349 300 kr til 409 600 kr. Fra 2020 til 2021 er inntekten beregnet å øke med 29 700 kr til 439 300 kr.

Resultater etter registrert regnskap

Registrert regnskap viser det faktiske regnskapet for jordbruket hvert enkelt år. Resultatene kan svinge betydelig fra år til år, eksempelvis på grunn av at værforholdene påvirker mengder og kvalitet på avlingene. Dessuten blir prisene påvirket av markedsforholdene.

Vederlaget til arbeid og egenkapital inkl. inntektsverdien av skattefradraget pr. årsverk økte med 50 200 kr, til 412 400 kr i 2020. I 2021 er inntektene beregnet å øke med 39 000 kr til 451 400 kr.

Inntekter i normalisert regnskap

Tabell 2 viser et sammendrag av inntektene i totalkalkylens normaliserte regnskap.

Tabell 2 Inntektssammendrag. Normalisert regnskap. Mill. kr¹

	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021**
Korn, erter og oljefrø	3 011	3 090	3 213	3 232	3 481	3 642	3 864
Poteter	718	727	779	771	840	891	948
Hagebruksprodukter	4 609	4 987	5 010	5 075	5 336	5 616	5 745
Andre planteprodukter	367	381	424	366	387	382	396
Sum planteprodukter	8 705	9 185	9 427	9 444	10 045	10 532	10 952
Melk	9 422	9 486	9 241	9 579	8 971	9 431	10 209
Kjøtt	11 716	12 308	12 608	12 665	12 400	12 811	13 532
Egg	1 042	1 048	1 112	1 132	1 144	1 184	1 218
Ull	128	149	133	129	117	118	118
Andre husdyrproduksjoner	139	184	204	232	274	289	294
Sum husdyrprodukter	22 448	23 176	23 299	23 736	22 907	23 833	25 371
Sum plante- og husdyrprodukter	31 153	32 361	32 725	33 180	32 951	34 364	36 324
Kjøreinntekter m.v.	531	554	557	571	600	610	622
Arbeidsinntekter ved invest.	216	248	276	267	260	278	287
Sum andre inntekter	747	802	832	838	860	889	909
Endringer i buskapsverdien	203	186	-121	-235	9	193	121
Medlemsbonus	203	248	238	219	146	357	241
Sum produksjonsinntekter	32 307	33 596	33 675	34 001	33 966	35 804	37 595
Direkte tilskudd	10 742	10 497	12 098	10 742	11 733	12 097	12 295
Sum inntekter inklusive tilskudd	43 049	44 093	46 099	43 049	45 698	47 900	49 890

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkningen av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Den totale inntekten i jordbruket i 2019, det vil si summen av produksjonsinntekter og tilskudd, var 45 698 mill. kr. For 2020 viser foreløpige regnskapstall en totalinntekt 47 900 mill. kr. Av produksjonsinntektene kommer ca. 70 prosent fra husdyrproduksjoner, med kjøtt og melk som de viktigste produktene. Produksjonsinntektene er inkl. pristilskudd som grunntilskudd og distriktstilskudd på kjøtt og melk. Innen planteproduksjonene er verdien av hagebruksprodukter størst. Hagebruksproduktene (grønnsaker, frukt, bær og blomster) står for ca. halvparten av produksjonsinntektene innen plante-produksjonen. De direkte tilskuddene, medregnet produksjonstilskuddene, utgjorde 25 prosent av totalinntekten i jordbruket i 2020.

Kostnader i normalisert regnskap

Tabell 3 viser et sammendrag av kostnadene i totalkalkylens normaliserte regnskap.

Tabell 3 Kostnads- og resultatsammendrag. Normalisert regnskap. Mill. kr¹

	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021**
Handelsgjødelse og kalk	1 808	1 866	1 598	1 789	1 880	1 931	1 899
Innkjøpt kraftfôr	7 198	7 276	7 442	7 749	7 761	7 925	8 211
Annet innkjøpt fôr	431	421	450	720	503	472	463
Såfrø og planter	940	1 040	1 062	1 150	1 158	1 262	1 194
Energi og smøremidler	2 349	2 422	2 685	3 113	3 060	2 444	2 862
Andre kostnader	4 992	5 155	5 149	5 337	5 416	5 627	5 908
Vedlikehold	2 291	2 363	2 261	2 316	2 245	2 265	2 297
ikke-varige prod.midler (kostnader)	20 009	20 543	20 648	22 174	22 023	21 925	22 834
Leasing av maskiner	1 487	1 588	1 728	1 873	2 055	2 074	2 155
Kapitalslit	6 226	6 455	6 609	6 780	6 950	7 128	7 432
Sum kapitalkostnader	7 713	8 043	8 337	8 652	9 005	9 202	9 587
Sum kostnader	27 722	28 586	28 985	30 826	31 028	31 127	32 421
Vederlag til arbeid og kapital	15 328	15 507	14 949	15 274	14 671	16 773	17 469
Realrente lånt kapital	832	310	390	363	914	721	354
Vederlag til arbeid og egenkapital	14 496	15 197	14 559	14 911	13 757	16 052	17 115

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkningen av jordbruksfradraget ved skatteligningen

De totale kostnadene, inkludert realrentekostnader, er beregnet til 31 848 mill. kr i 2020 (B + C i tabellen over). Kapitalkostnader, dvs. kapitalslit og leasing, utgjør til sammen 28 prosent av totalkostnaden. Kostnadene til innkjøpt fôr, vesentlig kraftfôr, står for 26 prosent. «Andre kostnader», som er en samlepost for en mengde ulike kostnader, utgjorde 18 prosent i 2020. Resten av totalkostnaden fordeler seg på hovedpostene «handelsgjødelse og kalk», «såfrø og planter», «energi og smøremidler», «vedlikehold» og «realrente på lånt kapital».

Utviklingen i jordbrukets produksjonsfaktorer

Arbeidsforbruk: Arbeidsforbruket for 2021 er beregnet til 78,5 mill. timeverk, eller 42 550 årsverk à 1 845 timer. For 2020 er antall årsverk beregnet til henholdsvis 79,2 mill. timeverk eller 42 900. Det vises ellers til kap. 2.2.1 for nærmere om utviklingen i arbeidsforbruket.

Registrert jordbruksareal: Det totalt registrerte jordbruksarealet i 2020 var 9 880 mill. da. Dette er 6 prosent lavere enn det var på sitt høyeste nivå i 1998. Fra 2005 til 2014 gikk det registrerte arealet ned med 486 000 dekar, tilsv. 4,7 prosent. Oppgaver viser at innføringen av digitalt kartverk som nytt grunnlag for arealmålingene i denne perioden, innebar en reduksjon i arealet på ca. 3,4 prosent. En vet ikke om nedgangen

skyldes mer nøyaktige målinger eller om tidligere nedgang ikke har blitt fanget opp før det nye kartverket ble tatt i bruk. Arealnedgang utenom nytt kartverk var dermed på ca. 1,3 prosent i samme periode. Etter at innføringen av nytt kartverk var fullført, viser arealutviklingen små endringer, en økning på 0,1 prosent fra 2014 til 2020.

I det totale jordbruksarealet inngår også overflatedyrket jord og innmarksbeite. Slikt areal utgjør om lag 18 prosent av totalarealet i slutten av perioden, mens andelen var drøyt 10 prosent i 1989.

Investeringer: Medregnet nye leiekontrakter (leasing) er investeringene i jordbruket beregnet til 10,9 mrd. kr i 2020 mot 10,6 mrd. kr i 2019. Bygninger sto for 45 prosent av totalinvesteringene i 2019 mens investeringer i maskiner og redskaper inkl. leasing utgjorde 49 prosent. Resten av investeringene gjelder grøfter, biler og nydyrking.

Produksjon – forbruk – markedssituasjon

Husdyrprodukter: For de aller fleste årene på 2000-tallet har meierileveransen ligget i overkant av 1 500 mill. liter. For budsjettåret 2021 er det prognosert en økning i meierileveransen på 36 mill. liter, fra 1 496 mill. liter til 1 533 mill. liter. Mye av økningen skyldes økt etterspørsel som en effekt av korona-pandemien.

Produksjonen av kjøtt var på 349,0 mill. kg i 2020 mot 350,9 mill. kg året før. For 2021 ventes en produksjon på 358,1 mill. kg. Som følge av bl.a. færre melkekyr, har det vært en relativt stor underdekning av norsk storfekjøtt de siste årene men denne er nå en del redusert. Redusert grensehandel som følge av koronapandemien har bedret markedsbalansen for norsk kjøtt hvor jordbruksavtalens forutsatte priser oppnås.

For egg bidrar førtidsslakting av høner til så godt som balanse i markedet.

Planteproduksjon: Både 2019 og 2020 var gode kornår med avlinger begge årene 9 prosent over normalårsnivå.

Produksjonen av norske poteter har i mange av de seinere årene ligget lavere enn det innenlandske forbruket, med en del import for å dekke forbruket. Over tid har forbruket av matpoteter gått ned mens forbruket av bearbeidede produkter har økt en god del. Forbruket av frukt, bær og grønnsaker har økt gjennom lengre tid. Størsteparten av forbruket av frukt dekkes ved import.

1 Kort om Budsjettnemnda for jordbruket

Budsjettnemnda for jordbruket (BFJ) ble offisielt opprettet ved kongelig resolusjon av 18. juni 1948. BFJ er en fagnemnd som er sammensatt av representanter for partene i jordbruksavtalen. Fem medlemmer representerer staten, fem er fra organisasjonene i jordbruket, og to (heriblant lederen) er nøytrale.

1.1 Mandat og arbeidsområder

BFJ har som hovedoppgave å legge fram materiale som kan danne grunnlag for vurdering av den økonomiske situasjonen i jordbruket. Materialet brukes først og fremst under forhandlingene om jordbruksavtaler.

Hovedavtalen for jordbruket av 17. februar 1992, § 2–6 sier:

«BFJ skal framskaffe og bearbeide grunnlagsmateriale for forhandlinger om jordbruksavtaler, og framlegge resultatene i rapports form. Partene og organisasjonene hver for seg kan anmode BFJs sekretariat om å framskaffe eller bearbeide grunnlagsmateriale ut over det som er nevnt i første ledd, og om å foreta spesielle beregninger. Rapporter fra BFJ eller fra dennes sekretariat skal leveres uten omkostninger for den part som har anmodet om rapporten».

I St.meld. nr. 9 (2011–2012) «Landbruks- og matpolitikken» og Innst. 234 S (2011–2012) er det trukket opp retningslinjer for det materialet som BFJ skal utarbeide til jordbruksforhandlingene. Retningslinjene sier at totalregnskapet for jordbruket skal vise inntektsutviklingen i jordbruket over tid, men at vurderingene i forhandlings-sammenheng gjøres på basis av avtaleår.

Videre er det angitt at *referansebruk* skal benyttes som grunnlag for å vurdere virkemiddelbruken. Referansebrukene gjør det mulig å analysere forskjeller i inntektene innenfor og mellom produksjoner og regioner. Referansebruk er «gjennomsnittbruk» innenfor bestemte grupper av jordbruksbedrifter i driftsgranskingsmaterialet. Referansebrukssystemet ble lagt om til jordbruksoppjøret i 2001. Fra da av brukes driftsgranskingsmaterialet mest mulig direkte, uten normering av arbeid og kapital.

Materialet som BFJ utarbeider til jordbruksforhandlingene består av:

- Jordbrukets totalregnskap og budsjett. Beregningene viser registrerte og normaliserte tall for inntekter, kostnader, arbeidsforbruk og vederlag til arbeid og egenkapital.
- Referansebruksberegninger for jordbruket. Beregningene er basert på NIBIO's driftsgranskinger og brukes til å vurdere hvilke utslag et oppgjør får for ulike produksjoner, distrikter og bruksstørrelser.
- Resultatkontroll for gjennomføring av landbrukspolitikken. Resultatkontrollen viser utviklingen innenfor sentrale områder som produksjonsgrunnlag og struktur inkl. areal og arbeidsforbruk, produksjon og forbruk, matvaretrygghet og dyrevelferd og -helse, distriktpolitikk og sysselsetting, miljø- og ressursvern, inntekter og økonomiske forhold, priser, innsatsfaktorer og kostnadsutvikling, likestilling samt internasjonale rammevilkår.

BFJ foretar løpende forbedringer av forhandlingsmaterialet:

- I kapittel 6.5 er det gitt en oversikt over poster hvor tallseriene ved årets beregninger er endret bakover i tid.

BFJs sekretariat har i forbindelse med forhandlingsmaterialet blitt pålagt:

- Diverse beregninger i forbindelse med gjennomføringen av jordbruksforhandlingene. Effektene av alternative forutsetninger om priser og tiltak er beregnet ved hjelp av referansebruk. Beregningene utføres for både organisasjonene og staten.

1.2 Budsjettnemndas sammensetning

Landbruks- og matdepartementet oppnevner medlemmene for to-års perioder etter forslag fra organisasjonene og departementene. For beregningsåret 2021 har Budsjettnemnda hatt følgende sammensetning:

Medlemmer

Knut Børve, leder	Ekspedisjonssjef i Kunnskapsdepartementet
Steinar Helgen	Spesialrådgiver i Landbruks- og matdepartementet
Maria Finne Krekling	Seniorrådgiver i Landbruks- og matdepartementet
Per Arne Skjeflo	Avdelingsdirektør i Finansdepartementet
Lajla Tunaal White	Seniorrådgiver i Klima- og miljødepartementet
Berit Bjørlo	Seniorrådgiver i Statistisk sentralbyrå
Anders Nordstad	Generalsekretær i Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Eli Berge Ness	Styremedlem i Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Anders Huus	Seniorrådgiver i Norges Bondelag
Sigrun Pettersborg	Rådgiver i Norges Bondelag
Ole Nikolai Skulberg	Direktør i Nortura, fellesrepr. Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Observatør

Harald Moksnes Weie	Seksjonssjef i Landbruksdirektoratet
---------------------	--------------------------------------

1.3 Sekretariat

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) har ansvaret for å stille nødvendig sekretariatskapasitet til disposisjon for BFJ. Det praktiske arbeidet med sekretariatsfunksjonen i NIBIO er lagt til divisjon kart og statistikk, avdeling landbruksøkonomisk analyse. Flere av avdelingens medarbeidere har nemndas saker som sitt viktigste arbeidsområde. Andre sakkyndige medarbeidere trekkes inn i sekretariatsarbeidet etter behov.

2 Grunnlag for Totalkalkylen for jordbruket

2.1 Avgrensinger og beregningsprinsipper

Hovedprinsippene for grunnlagsmaterialet for jordbruksoppgjørene som Budsjettnemnda utarbeider, fastsettes gjennom Stortingets behandling av meldinger om landbrukspolitikken og, innenfor disse rammene, ved avklaringer mellom avtalepartene.

I forhandlingene brukes Totalkalkylens normaliserte regnskaper for å sammenligne inntektsutviklingen i jordbruket med inntektsutviklingen for andre grupper i samfunnet. Totalkalkylen er et sektorregnskap som skal vise totalverdiene som skapes i norsk jordbruk ved utnyttelse av jordbrukets produksjonsressurser, herunder jord. Sektoren «jordbruk» er definert ut fra de varer som er regnet som jordbruksvarer. Dette innebærer at jordbrukshusholdningenes andre inntekter, dvs. fra skogbruk, lønns- og kapitalinntekter, andre næringer og tilleggsnæringer som turisme, holdes utenom. Resultatmålene som beregnes i Totalkalkylen er «Vederlag til arbeid og kapital» og «Vederlag til arbeid og egenkapital». Kapitalsaldoen for avskrivbare driftsmidler blir prisnivåjustert årlig med konsumprisen før beregning av kapitalslit. Det føres med andre ord en godtgjøring til egenkapitalen knyttet til de avskrivbare driftsmidlene tilsvarende generell prisvekst. Godtgjøringen framkommer som høyere kapitalslit (avskrivninger) i totalkalkylen enn i gårdsregnskap (bygd på historisk kost). Det gjør at resultatet kan konsumeres uten å tære på den investerte kapitalens kjøpekraft. For ikke-avskrivbare driftsmidler som jord og grøfter, verdsettes disse etter historisk kost.

Budsjettnemnda har i år gjennomgått håndteringen av jordleie og kvoteleie i Totalkalkylen og avkastning av egenkapitalen i resultatmålene som Budsjettnemnda utarbeider. Beregningsprinsippene er tydeliggjort i avsnittene som følger.

Totalkalkylens sektoravgrensing innebærer at en legger til grunn at alt jordbruksareal i Norge tilhører sektoren «jordbruk». Beregningene er avgrenset til økonomiske transaksjoner mellom jordbrukssektoren og andre sektorer. For jordbrukssektoren vil disse økonomiske transaksjonene framkomme som inntekter eller kostnader. Økonomiske transaksjoner innen sektoren, defineres som intern omsetning, og vil ikke påvirke sektorens sluttresultat. Slike interne transaksjoner kan være kjøp og salg av grovfôr og maskintjenester. Økonomiske transaksjoner innen sektoren knyttet til kjøp/salg av jord eller jordleie, regnes derfor også som internomsetning. Som følge av at Totalkalkylen er et sektorregnskap der jord er definert å tilhøre sektoren, skilles det ikke på om disse transaksjonene foregår mellom aktive utøvere og jordeiere uten næringsinntekt fra jordbrukssektoren. I stedet for å føre årlige inntekter og kostnader

fra jordleie og melkekvoter som på enkeltbruksnivå (jf. Referansebruksberegningene), inngår denne kapitalen i jordbrukssektorens kapital og framkommer som høyere gjeld og rentekostnader og ved å inngå i egenkapitalen som årsresultatet skal gi avkastning til.

Beregningen av jordbrukets bokførte kapital omfatter både egen og leid jord. Gjeld på bruk uten næringsinntekt (bortleide/forpaktede bruk) knyttet til jorda disse eier, inngår som en del av sektorens samlede gjeldsmasse. Realrentekostnaden på denne gjelda påvirker derfor resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital». Også kjøp av jord påvirker resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital» direkte i den grad det påvirker endring gjeldsmassen i forbindelse med opptak av lån i forbindelse med jordkjøpet. Tilsvarende betraktninger gjøres også på andre områder, for å gjøre beregningsprinsippene konsistente, for eksempel leie/kjøp av melkekvoter.

For andre beregningsprinsipper nevnes at ved forhandleromsetning av brukte landbruksmaskiner, føres nettokostnaden i administrasjon/omsetning som kostnad for sektoren. Dette gjelder også kjøp og salg av melkekvoter. Korn,- unntatt det som brukes som eget fôr, selges derimot ut av sektoren og kjøpes tilbake som kraftfôr, og framkommer dermed på både inntekts- og kostnadssiden. Restverdien av bygninger og maskiner på bruk som går ut av drift, trekkes ut av kapitalgrunnlaget. Det søkes konsistens mellom det som inntekts- og kostnadsføres, dvs. inntekter/kostnader relateres til tilhørende kostnader/inntekter. Det medfører at en inntektsfører verdien av jordbrukets ressurser brukt utenfor jordbruket. For maskiner aktivert i,- men brukt utenom jordbruket, inntektsføres for eksempel jordbruket for kapitalslitkostnadene knyttet til denne bruken.

Arbeidsforbruket som inngår i beregningen av «Vederlag til arbeid og egenkapital pr årsverk», baserer seg på SSBs arbeidskraftsundersøkelser. Det gjøres ikke noe skille på om arbeidet er utført ved egen eller innleid arbeidskraft, da resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital» er et vederlag til alt innsatt arbeid, uavhengig av hvem som utfører arbeidet, og all innsatt egenkapital.

2.2 Produksjonsgrunnlaget

2.2.1 Arbeidsforbruket i jordbruket

Den historiske og budsjetterte utviklingen for arbeidsforbruket er vist i tabell 2.1 og i figur 2.1.

Tabell 2.1 Arbeidsforbruket i jordbruket¹

	1959	1969	1979	1989	1999	2005
Mill. timeverk	592,5	400,1	263,3	193,1	149,8	113,8
Timeverk/årsverk	2 340	2 100	1 975	1 925	1 875	1 845
Årsverk i alt, 1 000 stk.	253,2	190,5	133,3	100,3	79,9	61,7
Jordbruksbedrifter, 1 000 stk.	198,3	155	125,3	99,4	70,7	53
Timer/bedrift	2 988	2 581	2 101	1 943	2 119	2 147
Årsverk/bedrift	1,28	1,23	1,06	1,01	1,13	1,16
Jordbruksareal, 1 000 daa	10 107	9 863	9 597	9 942	10 383	10 354
Daa/bedrift	51	64	77	100	147	195
Timer/daa	59	41	27	19	14	11
Årsverk/1 000 daa	25,1	19,3	13,9	10,1	7,7	6,0
		1959-69	1969-79	1979-89	1989-99	1999-2005
Årlig endring i antall årsverk		-6 270	-5 720	-3 300	-2 040	-3 033
Årlig endring i %		-2,8	-3,5	-2,8	-2,3	-4,3

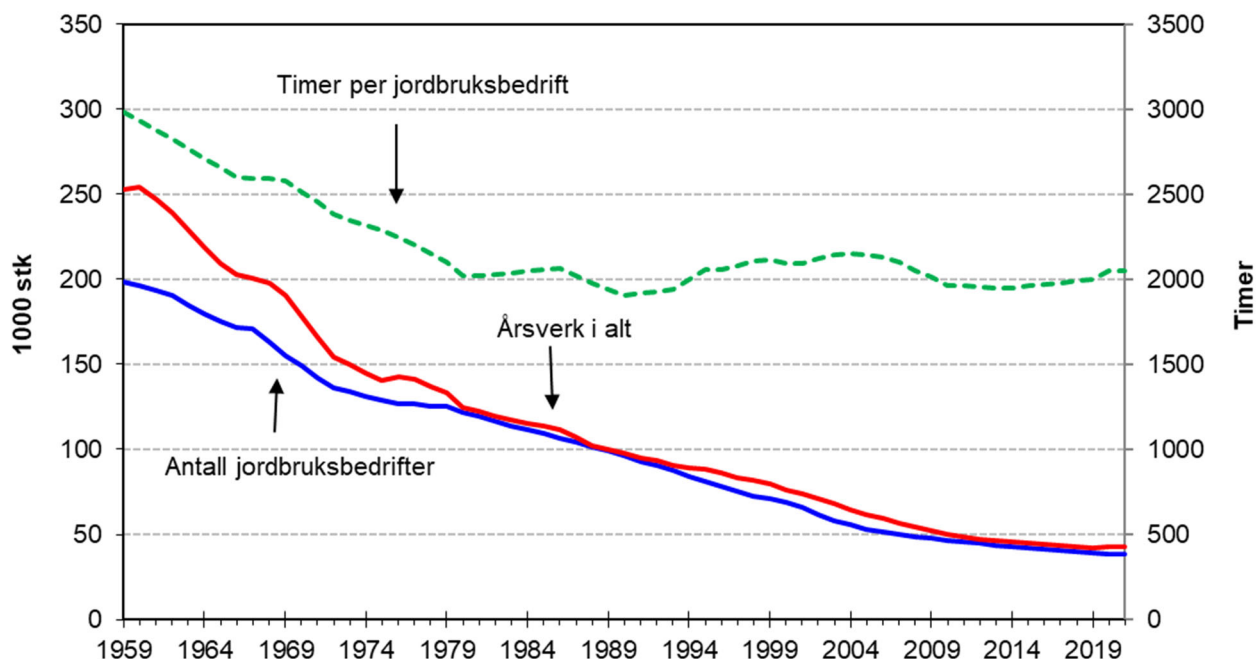
1) Gjelder driftsenheter over 5 daa fram til 1999. Fra 0 daa og over f.o.m. 1999

Tabell 2.1 (forts.) Arbeidsforbruket i jordbruket¹

	2010	2013	2017	2020*	2021**	2022**	
Mill. timeverk	91,7	85,2	79,9	79,2	78,5	76,2	
Timeverk/årsverk	1 845	1 845	1 845	1 845	1 845	1 845	
Årsverk i alt, 1 000 stk.	49,7	46,2	43,3	42,9	42,55	41,3	
Jordbruksbedrifter, 1 000 stk.	46,6	43,7	40,3	38,6	38,3	38,0	
Timer/bedrift	1 968	1 950	1 983	2 052	2 050	2 004	
Årsverk/bedrift	1,07	1,06	1,07	1,11	1,11	1,09	
Jordbruksareal, 1 000 daa	10 060	9 871	9 851	9 880	9 875	9 875	
Daa/bedrift	216	226	244	256	258	260	
Timer/daa	9	9	8	8	8	8	
Årsverk/1 000 daa	4,9	4,7	4,4	4,3	4,3	4,2	
		1999-10	2005-10	2010-13	2013-17	2017-20	2010-20
Årlig endring i antall årsverk		-2 745	-2 400	-1 167	-725	-133	-680
Årlig endring i %		-4,9	-4,3	-2,4	-1,6	-0,3	-1,5

1) Gjelder driftsenheter over 5 daa fram til 1999. Fra 0 daa og over f.o.m. 1999

Timetallet i et årsverk ble endret fra 1975 til 1 875 timer i 1989, til 1 860 timer i 2001 og til 1 845 timer i 2002

Figur 2.1 Utviklingen i antall jordbruksbedrifter, årsverk i alt og timer per jordbruksbedrift

Totalkalkylens serie for arbeidsforbruket er basert på SSBs fullstendige tellinger som foretas hvert 10 år,- sist i 2020. Disse tellingene omfatter samtlige bedrifter i jordbruket. I de mellomliggende årene beregnes det med utgangspunkt i SSBs utvalgstillinger,- basert på et utvalg av bruk.

Årsverksserien er fastsatt med basis i 1 975 timer per årsverk fra 1977 og endringene i arbeidstiden i industrien for tidligere år. Timetallet ble satt ned til 1 875 timer per årsverk fra 01.07.89, til 1860 timer for 2001 og til 1845 timer fra 2002.

Etter vedtak fra 2004 har det fom. 1999 vært regnet med en avgrensning ved beregningen av arbeidsforbruket i jordbruket for bedrifter fra 0 daa og oppover, mens det fram til 1999 ble regnet med en avgrensning fra 5 daa og oppover. Det er regnet med at dette bruddet utgjør en økning på ca. 1 100 årsverk for 1999.

Arbeidsforbruket i honningproduksjonen for bedrifter uten areal, men med minimum 25 bikuber, er inkludert da disse ble tilskuddsberettiget fra 2009. Etter oppgaver fra tellingen i 2010 er det regnet med at arbeidsforbruket for disse enhetene utgjør ca. 100 årsverk.

Ved årets beregninger er pelsdyrhold trukket ut av Totalkalkylens serie for arbeidsforbruk etter at pelsdyrhold i år er trukket helt ut av Totalkalkylen. Dette er gjort for alle år fom. 1959.

På grunnlag av foreløpige resultater fra den fullstendige tellingen sist år (2020), er arbeidsforbruket beregnet til 42 900 årsverk i 2020. Det er en økning på 600 årsverk fra 2019,- som bryter med en lang trend med nedgang. Årsaken er at koronapandemien medførte en økning i arbeidsforbruket knyttet til

hagebrukssektoren på ca. 1 000 årsverk. Dvs. effekten av at erfaren innleid utenlandsk arbeidskraft ble erstattet av bla. uerfaren norsk arbeidskraft. For 2021 er det regnet med et arbeidsforbruk på 42 550 årsverk. Dvs. at mye av effektene pandemien hadde på arbeidsforbruket i hagebrukssektoren i 2020, videreføres i 2021.

Antall jordbruksbedrifter

Antall jordbruksbedrifter er redusert mye over tid, men etter hvert med avtakende takt.

I perioden 2010–2019 var det en gjennomsnittlig årlig nedgang i antall jordbruksbedrifter på 1,7 prosent mot 3,7 prosent per år i ti-året før. For budsjettåret 2021 har BFJ regnet med en nedgang på 0,9 prosent.

For arealgruppen under 50 daa har det vært særlig store endringer. Dette har sammenheng med at gruppen består av uensartede type produksjoner/bedrifter som samtidig er særlig påvirket av endringer i regelverk, eks. for samdrifter og mulighet for kvoteleie i melkeproduksjonen.

Med unntak av gruppen over 500 daa og til dels gruppen under 50 daa jf. ovenfor, har det vært nedgang i antall bedrifter i alle størrelsesgrupper i siste ti-års periode.

Arbeidsforbruket per jordbruksbedrift

Arbeidsforbruket i 2020 er registrert til 2 049 timer. Over tid har arbeidsforbruket pr. bedrift vært relativt stabilt til tross for strukturrasjonalisering og utvikling mot større bedrifter og økt areal per bedrift. Dette kan sees på bakgrunn av økte investeringer i arbeidssparende teknisk utstyr og økt teknisk framgang.

2.2.2 Areal og avlinger

Totalareal

Tabell 2.2 Arealet fordelt på de enkelte vekster. 1 000 dekar

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Korn, erter, oljevekster	2 524	3 255	3 530	3 345	3 093	2 815	2 881	2 880
herav hvete	38	170	383	516	721	804	677	800
« rug/rughvete	14	17	4	27	68	93	65	70
« bygg	1 848	2 002	1 760	1 826	1 462	1 305	1 398	1 255
« havre	547	1 012	1 322	913	761	551	669	675
« oljevekster	78	53	61	64	59	34	30	40
« erter, belgvekster					22	28	41	40
Poteter	346	223	193	149	132	117	115	115
Grovfôrvekster ¹	278	333	408	317	119	109	94	95
Grønnsaker ²	57	57	53	46	61	73	71	70
Frukt og bær					42	43	42	40
Andre vekster ³	461	279	223	138	89	71	73	70
Sum åker/hage	3 667	4 147	4 401	3 995	3 536	3 227	3 276	3 270
Fulldyrket eng	4 602	4 211	4 445	4 876	4 766	4 825	4 809	4 815
Fulldyrket jord i drift	8 269	8 358	8 846	8 871	8 302	8 051	8 086	8 085
Endring fra året før	-72	292	185	-184	-93	-12	34	-1
Omdisp. dyrka jord ⁴	17	8	11	15	7	4
Eng ikke fulldyrket	1 594	1 239	1 096	1 511	1 758	1 791	1 795	1 790
Jordbruksareal i drift i alt	9 863	9 597	9 942	10 382	10 060	9 843	9 881	9 875

1) Rotvekster og grønnfôrvekster. Inkl. korn til krossing fra 2002

2) Inkl. rotvekster til mat fra 2002

3) Inkl. brakkareal. Eksl. frukt og bær fra 2010

4) LMD-tall. SSB/Kostrå fom. 2005

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Arealoppgavene bygger på produksjonstilskuddsstatistikken, med et beregnet tillegg for bedrifter som ikke søker om produksjonstilskudd.

For 2020 er det registrert en økning på 34 000 daa for fulldyrket areal og en økning på 4 000 daa for ikke-fulldyrket jordbruksareal, samlet sett en økning på 38 000 daa i 2020. For 2021 ventes en nedgang i det samlede arealet på 6 000 daa.

Omdisponering av dyrket jord

Landbruks- og matdepartementets rapporteringsrutiner for registrert omdisponering av dyrket jord ble lagt om fra 2005. Omleggingen medførte en nedgang i det arealet som registreres som omdisponert og nedgangen regnes ikke for å være reell. Før omleggingen utgjorde den registrerte omdisponeringen av dyrket jord mellom 10 000 og 15 000 daa per år, men har de siste årene vært på ca. 4 000 daa årlig.

Nydyrking

Omfanget av nydyrking er satt til 28 000 daa i 2019 og 2020. Samme anslag er benyttet for budsjettåret.

Tidligere dyrket jord

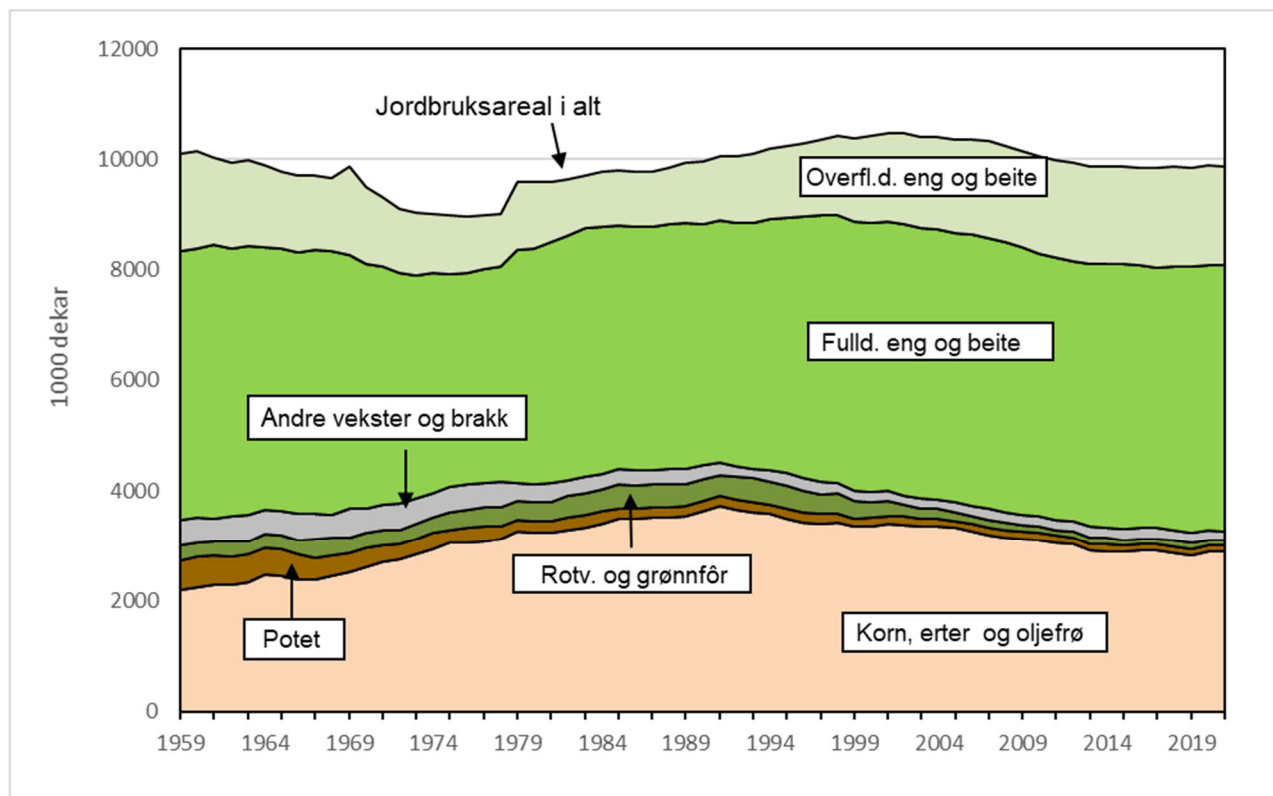
BFJ regner med at det årlig gikk ut 34 000 daa dyrket jord i perioden 1999–2010, i tillegg til registrert omdisponert dyrket areal. For perioden 2010-2020 er det regnet med det årlig gikk ut 22 000 daa dyrket jord.

Nytt kartverk

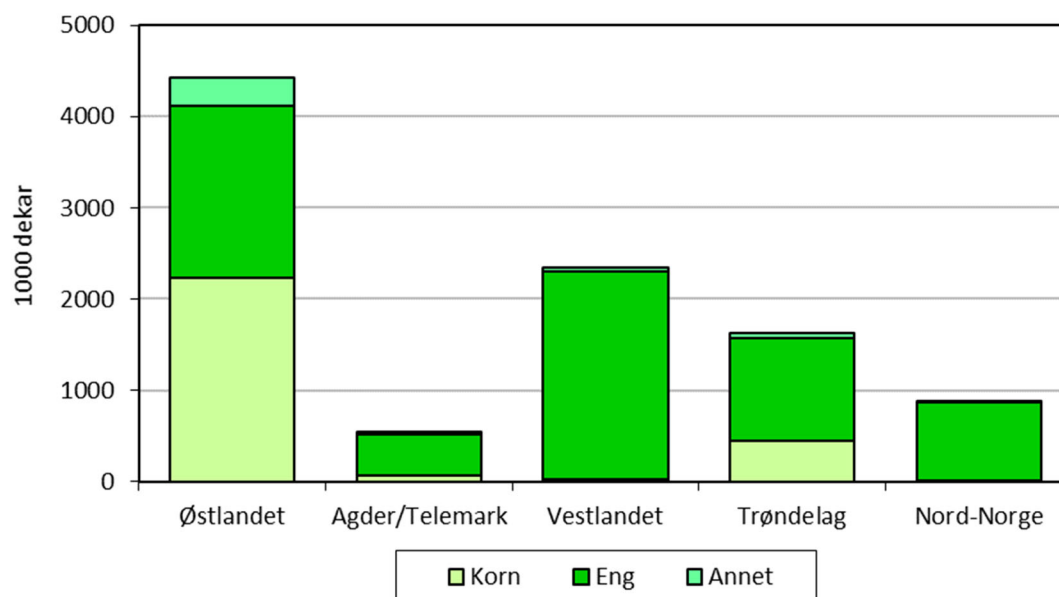
I perioden 2005–2014 ble nytt digitalt kartgrunnlag tatt i bruk som grunnlag ved søknad om produksjonstillegg. Tall fra Landbruksdirektoratet viser at det nye kartverket i denne perioden innebar en reduksjon i arealet på ca. 3,4 prosent mens arealet samlet sett gikk ned 4,7 prosent. Arealnedgangen utenom nytt kartverk var dermed på ca. 1,3 prosent. En kan ikke si om nedgangen ifølge kartverket skyldes mer nøyaktige målinger eller om tidligere nedgang ikke har blitt fanget opp før det nye kartverket ble tatt i bruk.

Areal fordelt på vekster

Utviklingen i arealet fordelt på vekster samt arealfordeling på regioner er vist i tabell 2.2 og i figur 2.3.

Figur 2.2 Utviklingen i jordbruksarealet 1959–2021

Figur 2.3 Jordbruksarealet fordelt på regioner i 2020

Det totale jordbruksarealet økte så å si hvert år i perioden 1986–2001, men har deretter gått ned. Mye av nedgangen fra 2005 er knyttet til nye arealmålinger etter at nytt digitalt kartverk er tatt i bruk, jf. ovenfor. Nedgangstrenden for åkervekstene etter 1990 ser ut til å flate ut mens engarealet i større grad har holdt seg oppe.

For budsjettåret forventer BFJ så godt som samme areal som året før.

Kornareal

Arealet av korn og oljefrø har sunket og var 7 prosent mindre i 2020 enn i 2010.

Forskjeller i lønnsomhet, mulighetene for såing høst og vår samt overvintring, spesielt for hvete, gir endringer i arealfordelingen mellom de forskjellige kornslagene. Bla. har lavere etterspørsel fra kraftfôrindustrien medført redusert havredyrking. Såkorn-tilgang spiller også inn.

Arealet av oljeverkster ligger de fleste årene fra 30 til 50 000 dekar.

Potetareal

Økende spesialisering medfører at produsenter med mer enn 100 daa nå har over 90 prosent av potetarealet. Det har vært en nedgang over flere år og potetarealet var 114 900 daa i 2020. I budsjettåret er det regnet med 115 000 dekar. Til tross for økte målpriser ved de siste jordbruksoppkjørene og noteringspriser opp mot øvre prisgrense, er det betydelig import.

Andre grovfôrvekster

Siden 1999 er arealet av andre grovfôrvekster, det vil si grønnfôr og rotvekster til fôr, redusert med nærmere 70 prosent. Årsaken er arbeidsmessige og økonomiske forhold

ved dyrking av slike fôrvekster i forhold til dyrking av andre vekster, eks. gras, og innkjøpt kraftfôr.

Grønnsaker, frukt og bær

Arealet av grønnsaker har økt over tid mens arealet for frukt og bær har vært på 40-45 000 da. over lengre tid. Samlet er arealet av disse vekstene nå på rundt 115 000 da.

Andre vekster

Arealet av andre vekster på åker og i hage er en samlepост for en rekke forskjellige vekster, hvor også brakkareal inngår. Arealet forventes å endre seg lite i budsjettåret.

Fulldyrka eng og beite

Dette er areal hvor det dyrkes flerårige grovfôrvekster som kan fornyes ved pløying. Engarealet på fulldyrket jord økte i 1990-årene, som følge av forskyvning fra åker til eng. Etter 1999 var det fulldyrkede engarealet tilnærmet uendret, gikk så litt ned men med en økning igjen de siste årene.

Overflatedyrket jord og innmarksbeite

Arealet av ikke-fulldyrket jord økte over flere år men er nå relativt stabilt.

Avlinger

Avlingsnivå og avlingsutvikling er vist i tabell 2.3 og i figur 2.4. For budsjettårene forutsettes det normalårsavlinger, beregnet som en trend basert på 12 treårs glidende gjennomsnitt.

Tabell 2.3 Avlinger av forskjellige jordbruksvekster. Kg per dekar. Avlingene i prosent av normalåret (=100) i parentes

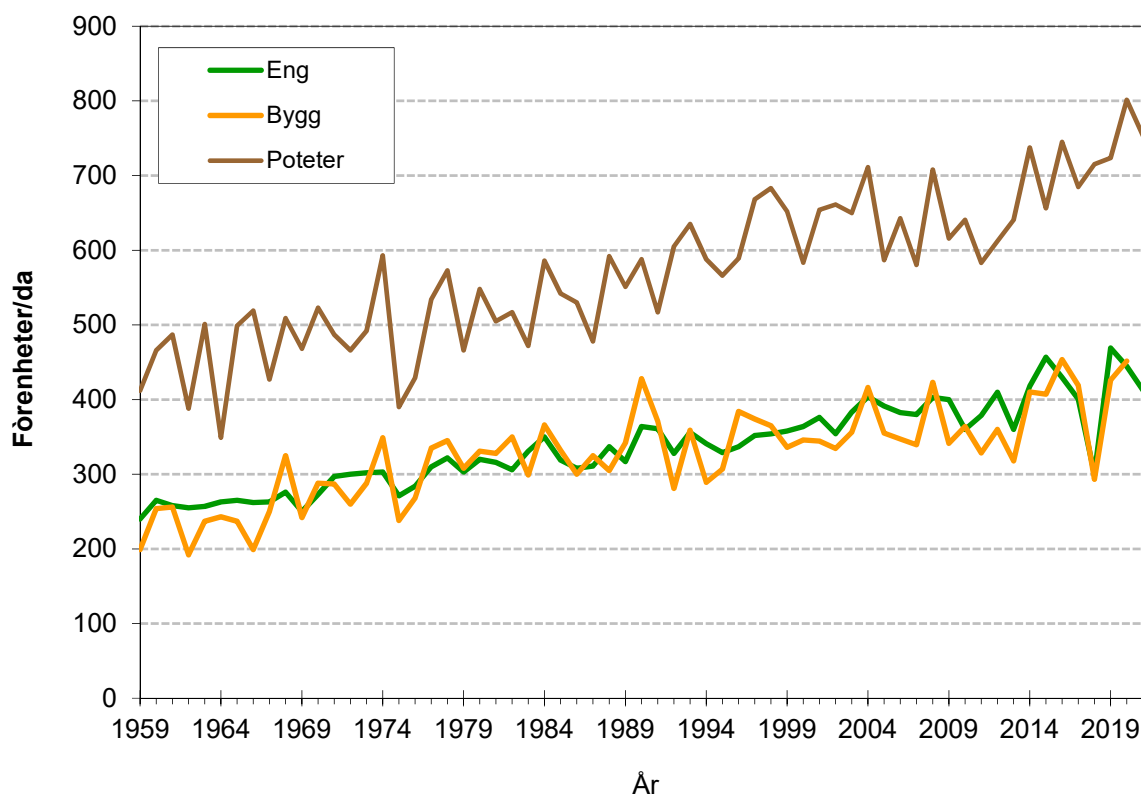
	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Hvete ¹	290 (98)	394 (100)	374 (86)	445 (98)	460 (104)	560 118	479 100	471 100
Bygg ¹	263 (98)	324 (98)	338 (87)	342 (94)	370 (99)	433 105	459 110	417 100
Havre ¹	258 (97)	379 (110)	311 (87)	389 (104)	393 (107)	417 103	463 117	391 100
Poteter	2037 (99)	2028 (91)	2424 (101)	2561 (104)	2 517 (100)	2843 101	3151 111	2960 100
Eng til slått	582 (93)	664 (98)	665 (93)	555 (104)	558 (90)	727 113	689 108	637 100
Jordbruksprodukter i alt²	-97	-96	-95	-101	-94	110	109	100
Vinterkål	3 518	2 909	4 419	4 688	4 395	4045	4 615	4 036
Gulrot	3 096	2 981	3 819	3 877	3 309	2791	3 433	3 050
Epler i alt ³	-	-	-	522	804	1 047	802	988
Jordbær ³	-	-	-	587	623	689	527	570
Bringebær ³	-	-	-	588	741	620	517	638

1) Avling med 15 % vann fom. 1989

2) På førenhetsbasis tom. 1992, på mengdebasis fom. 1993

3) Avlingsreg. per daa fom. 1992

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 2.4 Utviklingen i avlingene for noen vekster, FEm per daa

Det har vært relativt liten endring i avlingsnivået for flere vekster i det seinere.

Beregningsprinsippene for engavlinger ble endret med virkning fra 2000. Liten endring i avlingene deretter kan ha sammenheng med ekstensivering av driften og med reglene for produksjonstilskudd. Engarealet er holdt oppe selv om grovfôrbasert husdyrproduksjon har gått noe ned og andelen kraftfôr har økt noe.

Avlinger for 2019

Vekstsesongen 2019 hadde noen regionale forskjeller men ble samlet sett ble god med avlinger noe over normalårsnivå.

Avlinger for 2020

Vekstsesongen 2020 ble samlet sett god med avlinger noe over normalårsnivå.

Samlet planteproduksjon

Med forutsetning om normalårsavlinger er det regnet med at produksjonen blir 11 prosent lavere i 2021.

Tabell 2.4 Samlet planteproduksjon. Mill. FEm og FEm per dekar¹

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Korn, oljefrø, erter	609	988	1 118	1 174	1 182	1 267	1 290	1 194
Poteter	173	103	107	97	85	85	92	87
Grønnsaker o.a. 2)	22	23	10	6	7	7	7	6
Høy	694	386	391	267	94	46	51	47
Silo	363	782	1 003	1 456	1 450	2 049	1 928	1 785
Grønnfôr 3)	49	85	115	85	23	20	19	17
Halm	118	27	33	18	9	14	10	11
Beite 4)	682	595	586	811	792	932	901	670
Planteprod. i alt 4)	2 711	2 989	3 362	3 914	3 642	4 420	4 298	3 816
FEm/daa jordbr.areal	279	309	339	377	362	449	435	386

1) FFE (fetningsfôrenheter) tom. 1992. FEm (fôrenheter melk) fom. 1993.

2) Ekskl. rotvekster til fôr fra 2002

3) Inkl. rotvekster til fôr fra 2002

4) Inkludert utmarks- og fjellbeite

2.2.3 Husdyrbestanden og ytelsen

Husdyrbestanden

Tabell 2.7 viser utviklingen i bestanden av de forskjellige dyreslagene. Bestanden er registrert 1. januar hvert år.

Tabell 2.5 Husdyrbestanden per 1. januar, 1 000 stk.

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Hest i alt	41,9	22	17,6	22,7	30,9	23,0	23,3	22,9
Storfe i alt	973	1 008	979	1 046	866,3	860,3	860,2	863,2
<i>herav melkekyr¹</i>	437	392	344	323	245	215	207	213
" <i>ammekyr</i>		2	7	30	62	92	96	99
Vinterfôra sau ²	838	968	1 013	1 103	1 055	977	950	951
Geit i alt ³	92	62	66	54	36,9	34,5	34,3	33,6
Slaktesvin	588	619	502	349	445	419	417	405
Avlssvin	79,4	90,2	91,3	90,4	103	83	77	77
Verpehøner	3 836	4 116	3 575	3 113	3 837	3997	4101	4189
Kylling				3 655	8 620	8805	8238	9017

1) Inkludert ammekyr 1959 og 1969

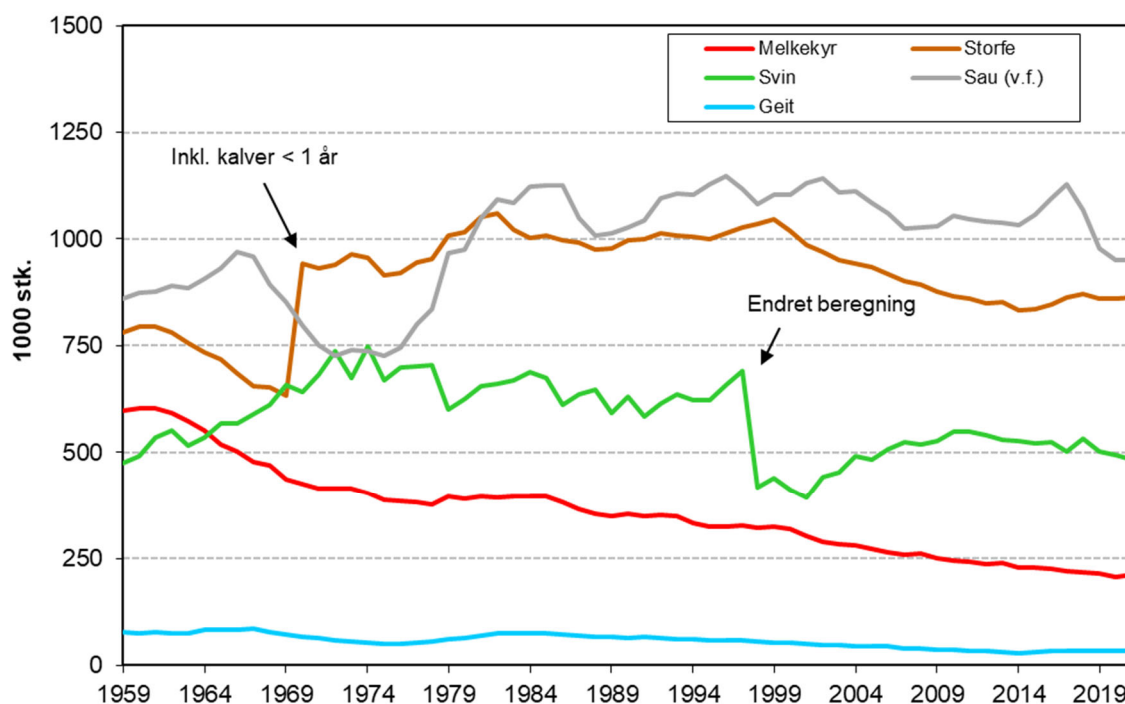
2) Sau > 1 år tom. 1978

3) Fra 1979: Melkegeiter

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Landbruks- og matdep., Landbruksdirektoratet

Storfebestanden har gått markert ned over flere år. Dette har sammenheng med reduksjonen i antall melkekyr for å tilpasse produksjonen til et lavere melkeforbruk og høyere ytelse. Det er imidlertid en økning i budsjettåret, som har sammenheng med økt etterspørsel pga. koronapandemien. Ammekutallet har økt, men ikke nok til å oppveie den langsiktige nedgangen i antall melkekyr.

Bestanden av sau varierer noe, men har gått ned de siste årene. Bestanden av melkegeiter reduseres. Bestanden av kylling har økt i takt med forbruksøkningen, men falt ifb. med forbruksnedgang i 2015.

Figur 2.5 Utviklingen i husdyrbestanden. Registreringsdato 1. januar

Ytelse

Avdrått per dyr i tabell 2.8 er beregnet på grunnlag av produksjon og dyretall for de forskjellige dyreslagene. For kumelk er det den totale produksjonen, inkludert svinn, som danner grunnlaget. Det samme gjelder for egg, mens beregningen for geit er basert på nettoproduksjonen. Et svinn på 3 prosent er da holdt utenom. For kjøttslagene er beregningen bygd på samlet matproduksjon til salg og hjemmeforbruk. Den delen av kjøttproduksjonen som går til dyrefôr, er altså ikke med i beregningsgrunnlaget.

Til beregningen av melkeytelsen per ku nytter BFJ et antall årskyr som er beregnet av Prognoseutvalgene for kjøtt og melk.

Avdrått i storfekjøttproduksjonen, hvor også kalvekjøtt er inkludert, beregnes for kyr i alt inkl. ammekyr. For sauekjøtt beregnes avdrått per vinterfôra sau per 1. januar. For svinekjøtt benyttes totalt antall avlsdyr per 1. januar.

Tabell 2.6 Produksjon av melk, storfekjøtt, sauekjøtt, svinekjøtt og egg regnet per avlsdyr

År	Melk ¹ per årsku (melkeku) Liter	Melk ² per melkegeit ⁴ >1 år Liter	Storfe ³ og kalvekjøtt per årsku ⁵ Kg	Sau/lamme- kjøtt per vinterfôra sau ³ Kg	Svinekjøtt ³ per avlssvin Kg	Egg per høne ⁶ Kg
1959	2 564	283	82	17,3	746	..
1969	4 001	386	134	20,2	805	8,8
1979	4 900	383	177	19,4	725	10,9
1989	5 787	396	216	23,7	852	15,3
1999	5 776	420	273	20,8	1 122	17,5
2009	6 655	559	276	23,4	1 235	15,4
2014	7 189	628	264	23,5	1 327	15,8
2015	7 323	640	265	24,3	1 436	15,1
2016	7 372	630	270	23,8	1 488	15,5
2017	7 390	633	280	24,4	1 542	16,0
2018	7 498	628	292	25,4	1 547	16,1
2019	7 622	623	283	25,0	1 584	18,4
2020*	7 709	630	282	26,0	1 704	17,8
2021**	7 772	639	275	26,0	1 697	17,5

- 1) Bruttoproduksjon
- 2) Nettoproduksjon
- 3) Salg og hjemmeforbruk
- 4) Uten ammegeiter fra og med 1999
- 5) Melk- og ammekyr per 1.1
- 6) Per verpehøne > 20 uker per 1.1/1.3. Ekskl. høner i rugeeggprod. fom. 2019

Økningen i kjøttproduksjonen per årsku i 2018 skyldes økt slakting som følge av tørkesommeren dette året.

For sauekjøtt har avdråtten målt i kg kjøtt per vinterfôra sau økt litt de siste årene. Variasjonene fra år til år har blant annet sammenheng med beiteforholdene.

I perioden 1999–2019 var det en produksjonsøkning per avlsgri på 30 prosent. Variasjoner i enkelte år kan bla. skyldes produksjonsreguleringer ved overproduksjon.

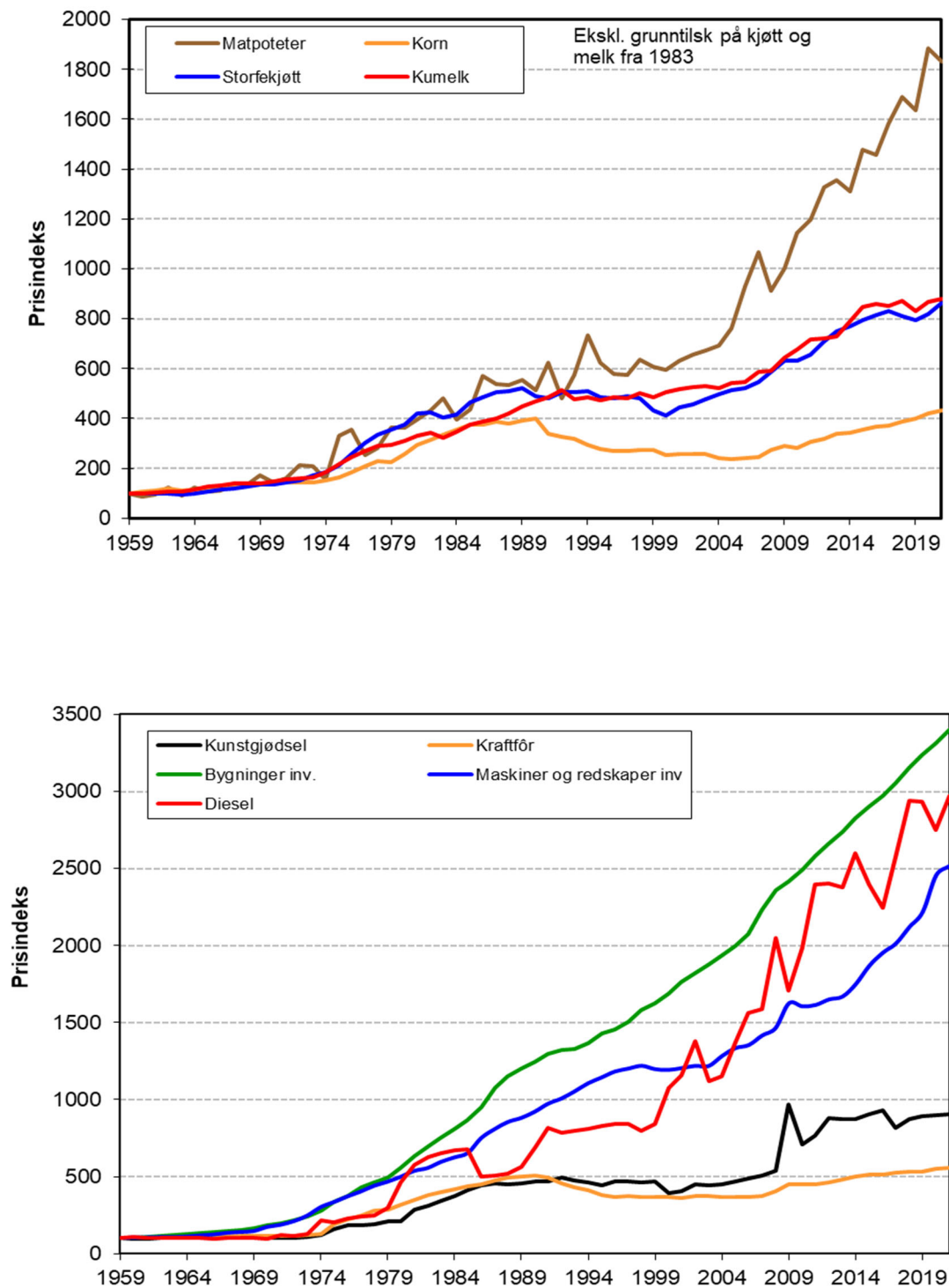
2.3 Produktpriser og kostnader

Totalkalkylen skal vise de faktiske utbetalingsprisene til produsent i hvert enkelt år. Disse prisene vil gjenspeile markedsforholdene. Eksempelvis vil overproduksjon gi lavere utbetalingspriser og økt omsetningsavgift.

Priser og tilskudd for budsjettåret 2021 er anslått med utgangspunkt i de forholdene som var kjent i mars/april 2021. I tillegg er endringene i jordbruksavtalen i 2021, tatt inn i beregningene. Målprisene endres med virkning fra 1. juli.

Under de enkelte postene er det gjort mer detaljert rede for hvilke forutsetninger prisanslagene for hver enkelt vare er basert på.

For kostnadsposter som er påvirket av den generelle prisutviklingen, er beregningene for budsjettåret bygd på anslaget for konsumrisindeksen (KPI) på 2,7 prosent fra SSBs rapport 2021/1 om konjunkturtendensene.

Figur 2.6 Prisutviklingen for noen produkter og produksjonsmidler

2.4 Produktivitet

Utgangspunktet for beregningen av produktivitetsutviklingen er normalisert regnskap for årene 2010-2020, målt i faste priser. Ved utregning av regnskap i faste priser er det nyttet prisindekser beregnet på grunnlag av normalisert regnskap. Det er så langt råd nyttet spesielle indekser for hver gruppe av inntekts- og kostnadsposter. Også for investeringer og kapitalslit i driftsbygninger og maskiner og redskaper brukes spesielle indekser. For hydrotekniske anlegg, grøfter og biler brukes derimot konsumprisindeksen (KPI) da en har ansett de spesielle indeksene som for usikre. Også for kjøreinntekter- og arbeidsinntekter er KPI benyttet. At en bruker spesielle indekser for bygninger, maskiner og redskaper betyr at det kapitalslitet og de kapitalmengder som benyttes i produktivitetsberegningene, avviker fra det som benyttes ellers i Totalkalkylen.

Bruk av normalisert regnskap betyr at inntektene for planteprodukter er litt endret i forhold til fjorårets beregning. Sammenlignet med beregninger gjort i 2020 for årene 2009-2019 vil resultatene også være påvirket av at året 2009 er gått ut og året 2020 er kommet til i datagrunnlaget, endringer fra foreløpig regnskap til «endelig» regnskap for 2019, og korrigeringer av noen inntekts- og kostnadsposter for tidligere år.

Det er flere mål for produktivitetsutvikling. Her presenteres bare resultater basert på bruttoprodukt i jordbruket. Brutttoprodukt vil si produksjonsverdi minus vareinnsats. Direkte tilskudd utover grunntilskudd og distriktstilskudd er holdt utenom i beregningene.

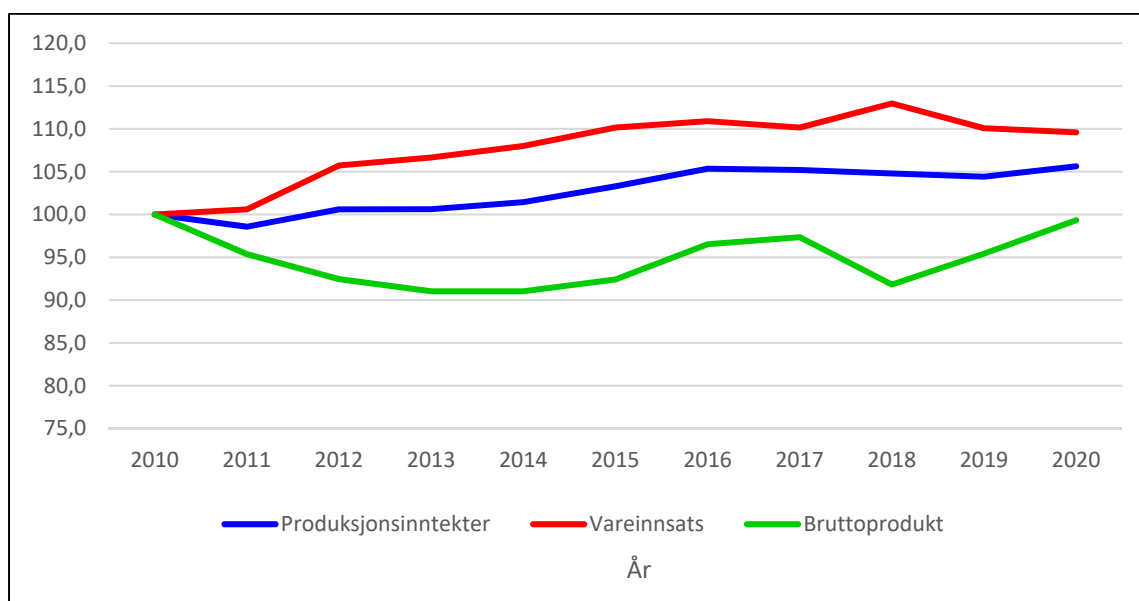
Som kapitalinnsats regnes summen av kapitalslit og rentekostnader. For maskiner er det beregnet kapitalslit separat for kjøpt og leaset utstyr, men ellers er kjøpt og leaset utstyr behandlet likt. Rentekravet på all kapital er satt til 0,92 prosent per år i hele perioden. Denne rentefoten er lik gjennomsnittlig realrente for lånt kapital i årene 2017-2019. For arbeid er det regnet en pris på kr 207 per time i hele perioden. Dette er basert på hva NIBIOs driftsgranskinger brukte som uttrykk for kostnader ved å leie arbeidshjelp i 2019. Jordkapitalen er beregnet på grunnlag av areal i drift og en gjennomsnittlig bokført kapital per dekar i år 2019 som var kr 3 936 per dekar.

Tabell 2.7 viser en økning av brutto arbeidsproduktivitet på 15,5 prosent fra 2010 til 2020. Den gjennomsnittlige årlige økningen var 1,4 prosent. Kapitalproduktivitet har hatt en liten økning på i gjennomsnitt 0,4 prosent per år. Sammenveid produktivitet for arbeid og kapital økte med 11,3 prosent for perioden 2010-2020 eller 1,0 prosent i gjennomsnitt per år.

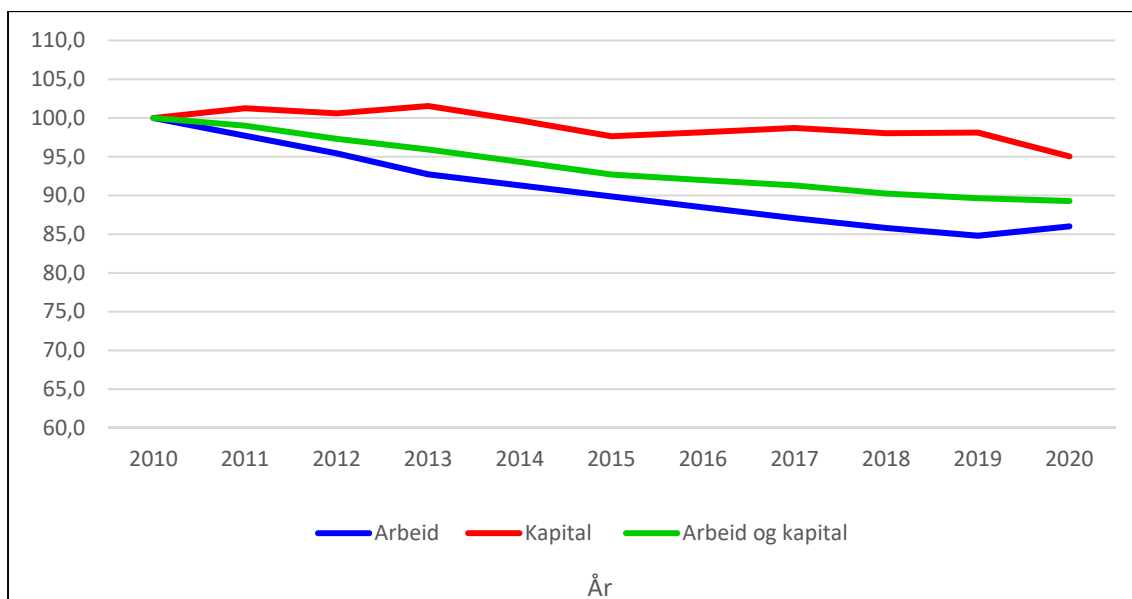
Tabell 2.7 Produktivetsutvikling 2010–2020 i jordbruket beregnet på indekser for bruttoprodukt

År	Arbeids- produktivitet	Kapital- produktivitet	Sammenveid arbeids- og kapitalproduktivitet
2010	100	100	100
2020	115,5	104,5	111,3
Årlig endring, %	1,41	0,41	1,02

I de tre følgende figurene presenteres noe av grunnlaget for beregningene. Figur 2.7 viser relativ utvikling i produksjonsinntekter, vareinnsats og bruttoprodukt med utgangspunkt i 2010. Vareinnsatsen økte mer enn produksjonsinntektene fram til 2018, og en nedgang de to siste årene. Produksjonsinntekter har siden 2016 hatt en svak nedgang, men økte fra 2019 til 2020. Fordi vareinnsats har hatt en kraftig nedgang siste to årene, har bruttoprodukt hatt en økning fra 2018.

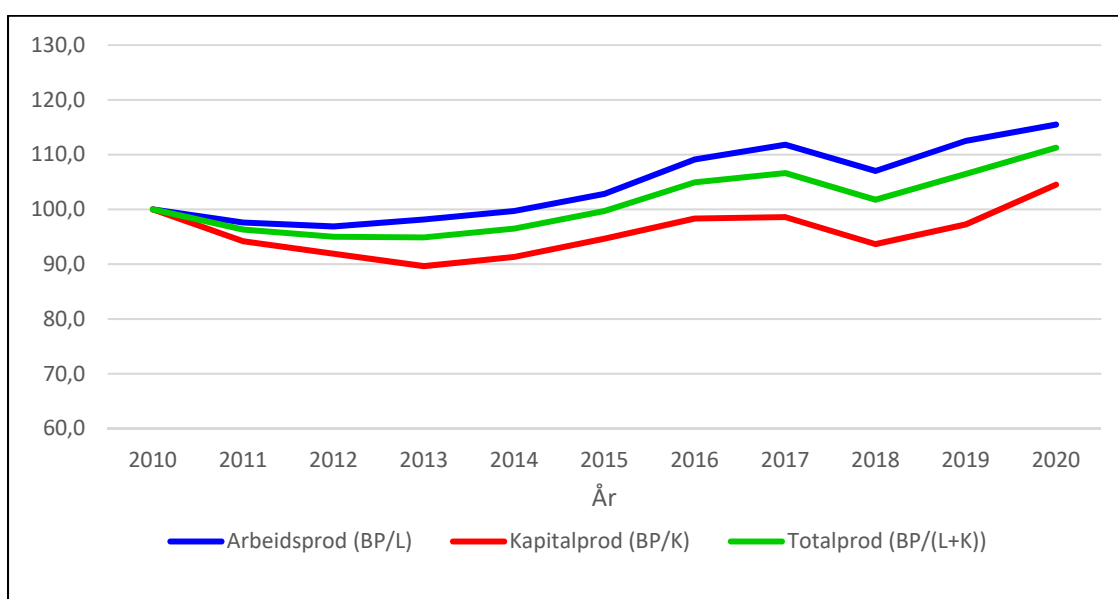
Figur 2.7 Utvikling i bruttoinntekt, vareinnsats og bruttoprodukt 2010-2020, relative tall

Figur 2.8 viser relativ utvikling i arbeidsinnsats, kapitalinnsats og sammenslått arbeids- og kapitalinnsats. Reduksjon i arbeidsinnsatsen er totalt på 14 prosent for hele perioden, med en liten økning i 2020. Kapitalinnsatsen har i perioden hatt en nedgang på 5 prosent, og siste året hatt en nedgang 3,1 prosent. Til sammen har arbeids- og kapitalinnsats minket med 11 prosent.

Figur 2.8 Utvikling i faktorinnsats 2010-2020, relative tall

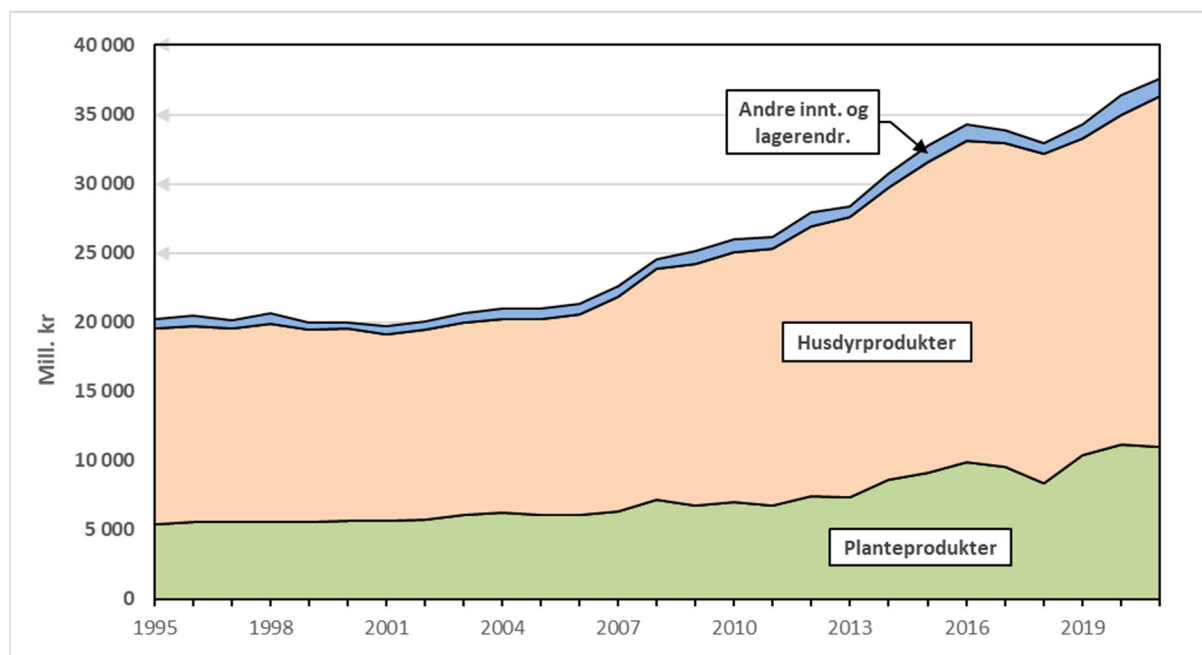
Figur 2.9 viser utviklingen for de tre produktivetsmålene som også er vist i tabell 1.21. Arbeidsproduktivitet sank de to første årene i perioden, men har siden hatt en jevn økning med unntak av 2018. Kapitalproduktiviteten hadde en nedgang fram til 2013, og deretter en økning bortsett fra i 2018. Siste året økte kapitalproduktivitet med 7,3 prosent og er for første gang i perioden høyere enn utgangspunktet i 2010.

Figur 2.9 Utviklingen i produktivitet 2010-2020, uttrykt ved fire produktivetsmål, tre av disse er basert på bruttoprodukt (BP) og ett på bruttoinntekt (I). L=Arbeid, K= Kapital, V=vareinnsats

3 Inntekter

3.1 Innledning

Figur 3.1 Sum bruttoinntekter ekskl. direkte tilskudd, 1995–2021

Inntektene i jordbruket kommer i grove trekk fra salg av produkter og fra tilskudd. I Totalkalkylen inntektsføres også endringer i buskapsverdi, bruk av jordbrukets maskiner i annen virksomhet og arbeid knyttet til investeringer. Jf. kapitlene 3.4.1 og 3.4.2.

I kapittel 3 er det gitt en oversikt over inntektene for de enkelte produktgruppene, mens kapittel 4 handler om posten «direkte tilskudd».

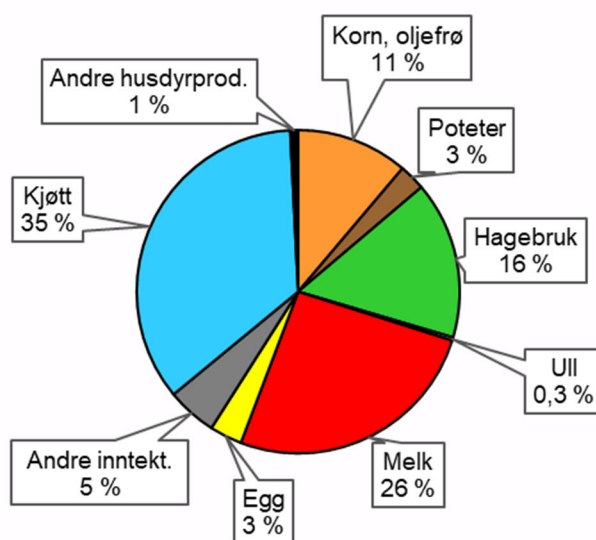
I tabellvedleggene bak i rapporten gis et detaljert bilde av produktmengder, priser og produktverdier. Vedleggene gjelder regnskapsårene 2019 og 2020 og budsjettåret 2021. I budsjettet for 2020 er endringene i priser og tilskudd som følger av jordbruksoppjøret i 2021, innarbeidet.

En oversikt over inntekter fra de forskjellige planteproduktene er gitt i vedlegg I. Direkte tilskudd presenteres i vedlegg II. Vedlegg IV inneholder oversikt over jordbruksarealet, med fordeling på de enkelte vekstene. Dessuten blir størrelsen på den totale planteproduksjonen, og bruken av planteproduktene, vist der. Husdyrstatus og husdyrproduksjon kartlegges i vedlegg V.

Inntektene i jordbruket, utenom direkte tilskudd, er delt inn i fire hovedgrupper:

1. Inntekter fra planteprodukter
2. Inntekter fra husdyrprodukter
3. Andre inntekter
4. Lagerendringer i buskap og formidler

Figur 3.2 viser hvordan produksjonsinntektene i 2020 fordelte seg på ulike produkter. I denne sammenhengen er ikke direkte tilskudd med i produksjonsinntektene. Virkningen av de produksjonsnøytrale tilskuddene, for eksempel arealtilskudd, kommer dermed ikke til uttrykk i figuren.

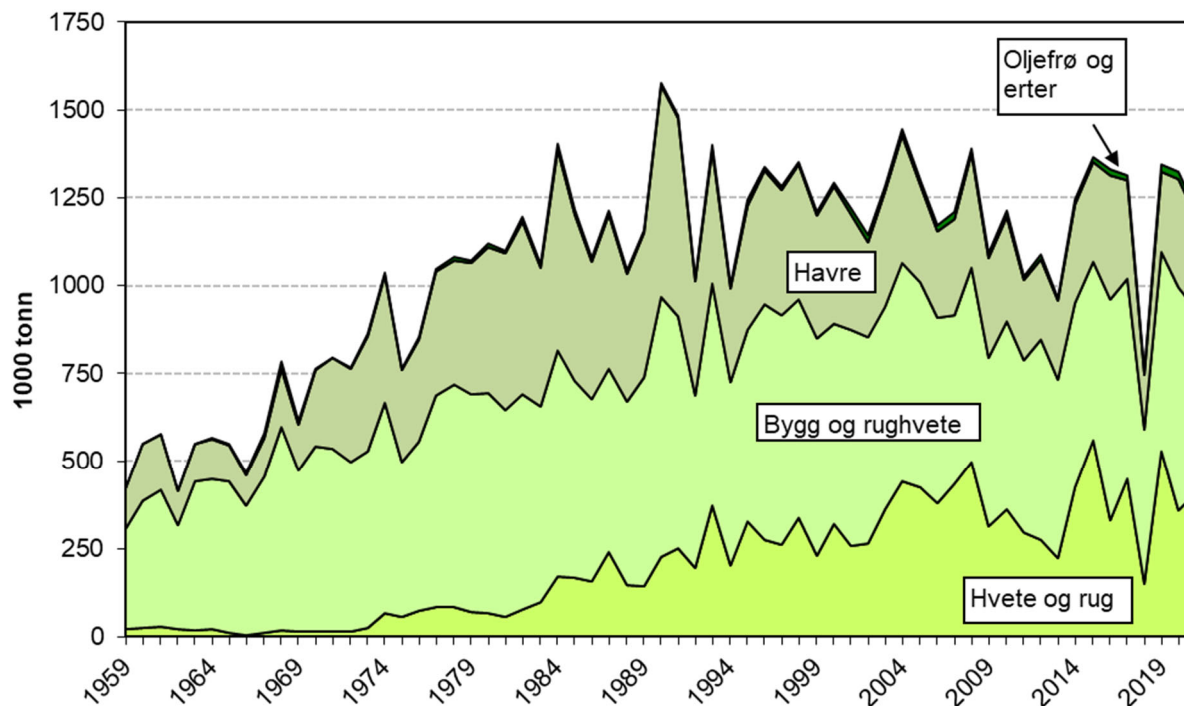
Figur 3.2 Inntektene (ekskl. direkte tilskudd) fordelt på forskjellige produkter 2020

3.2 Planteproduksjon

3.2.1 Korn, erter og oljefrø

Produksjonsutvikling

I 2020 var kornavlingene, ifølge de foreløpige oppgavene, 9 prosent over normalårsnivå. Kornproduksjonen dette året ble på 1 311 mill. kg. Med normalårsavlinger er kornproduksjonen i 2021 beregnet til 1 199 mill. kg.

Figur 3.3 Utviklingen i korn- og oljefrøproduksjonen. 1 000 tonn

Produksjonen av korn og oljevekster går også fram av tabell 3.1.

Tabell 3.1 Produksjon av korn og oljevekster, mill. kg 15 prosent vann (8 % for oljefrø)

	Korn	Oljevekster	Erter
1959	422
1969	605	9,4	..
1979	1 064	7,9	..
1989	1 151	8,7	..
1999	1 219	10,0	..
2010	1 202	10,2	6,5
2012	1 077	11,3	1,9
2013	955	6,0	1,0
2014	1 231	9,6	2,3
2015	1 350	10,4	3,6
2016	1 315	11,5	5,2
2017	1 301	10,2	3,8
2018	745	7,2	2,9
2019	1 296	16	4,3
2020*	1 311	15	4,0
2021**	1 199	18	4,0

Priser og verditall

Oppgaver fra Landbruksdirektoratet og Norske Felleskjøp ligger til grunn for verdiberegningen for korn og oljevekster. I tillegg hentes det inn oppgaver fra såvarefirmaer og enkelte andre aktører.

Priser som er fastsatt ved jordbruksoppkjørene, går fram av tabell 3.2.

Ved jordbruksoppkjøret i 2021 ble målprisene fra 1.7.2021 økt med henh. 13 og 10 øre per kg for hvete og rug av matkvalitet. For bygg og havre ble målprisene økt med 10 øre per kg mens fôrkorn av hvete og rug økte med 10 øre. Erter og oljefrø økte med henh. 30 og 40 øre per kg.

Tabell 3.2 Grunn- og målpriser på korn. Øre per kg^{1,2}

	1969	1979	1990	2000	2010	2018	2019	2020*	2021**
Hvete, matkval.	112	176	321	217	248	336	350	367	380
Rug, matkval.	105	163	302	201	232	294 ³	308	322	332
Bygg	93	151	277	178	214	284	296	306	316
Havre	86	143	249	159	195	258	270	283	293

1) Grunnpris tom. 2000, målpris fra 2001. Teknisk oppjustering 14 øre/kg ved overgang til målpris

2) 17 prosent vanninnhold tom. 1988, 15 prosent deretter

3) Inkl. teknisk oppjustering på 2 øre pga. endret hektolitervekt

Ved prisberegningen for 2020 er det tatt utgangspunkt i registrerte produsentpriser fra Landbruksdirektoratet og noteringspriser fra Norske Felleskjøp (markedsregulator). Avregningspris til produsent er fratrukket omsetningsavgift og kostnader til analyse og avregning.

I 2019 og 2020 ble det trukket omsetningsavgift på henholdsvis 4 øre/kg og 1 øre/kg. Det regnes med et trekk på 2,0 øre/kg i 2021, det vil si gjennomsnittet av trekket de siste tre årene.

Kostnaden til analyse og avregning var 1,50 øre/kg i snitt for 2020. Det regnes med samme trekk i 2021.

Det var et gjennomsnittlig trekk for tørking og kvalitet på 6,20 øre/kg i 2019. For 2020 er det regnet med et trekk på 5,25 øre/kg. For budsjettåret regner BFJ med 6,74 øre/kg i trekk for alt solgt korn. Dette tilsvarer gjennomsnittlig kvalitetskorreksjon i perioden 2010–2019.

Tillegg for økologisk vare og leveringsavtaler samt korreksjon for KSL-tillegg/trekk inngår også i produsentprisene. Tillegg for kontraktproduksjon av mathavre er tatt inn under posten «lokale tillegg».

Tabell 3.3 Mengder, priser og verditall for korn, erter og oljevekster

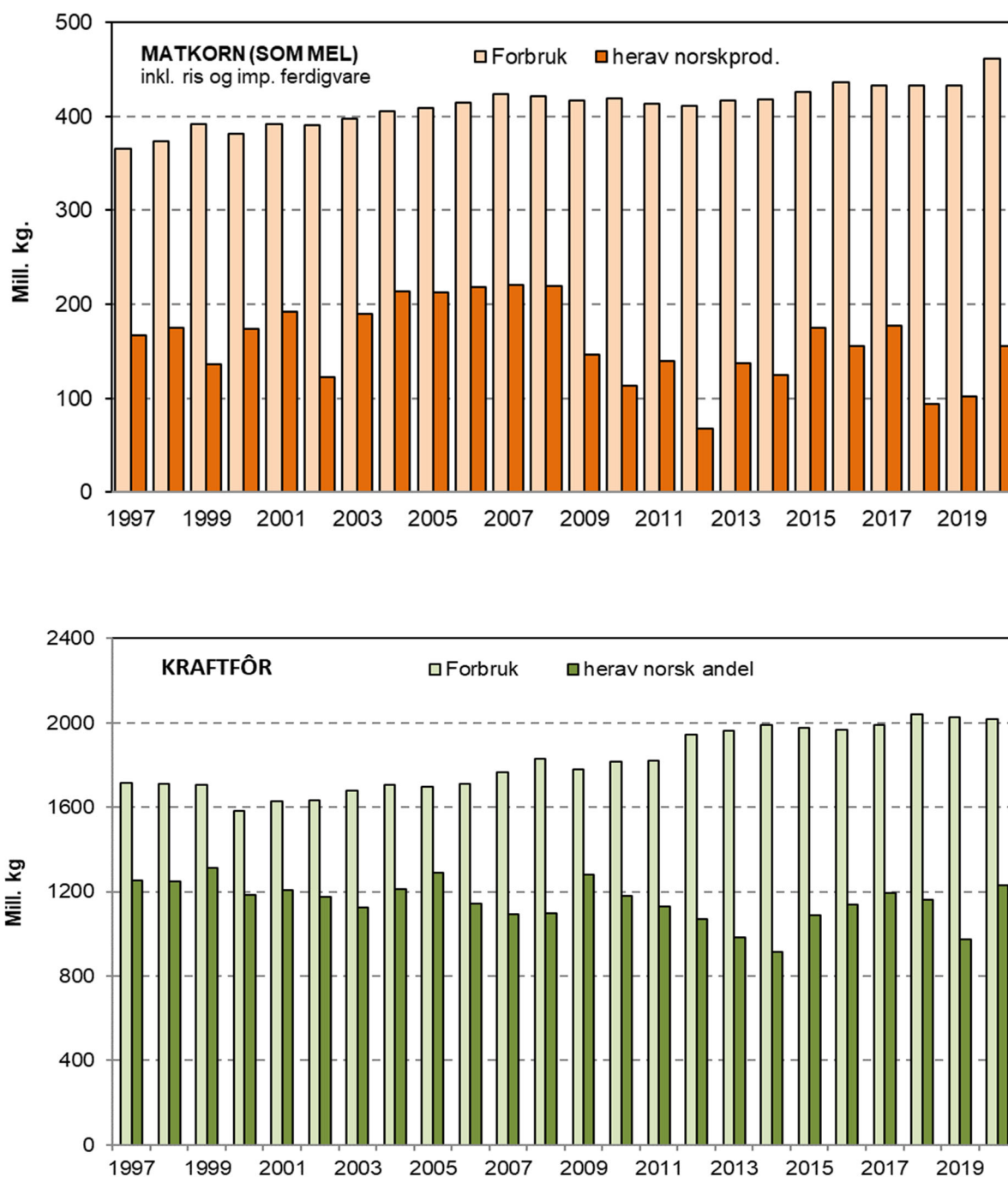
	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
<u>Produksjon i alt, mill. kg</u>	605	1 064	1 151	1 219	1 232	1 373	1 354	1 243
<i>herav salg:</i>	424	848	1 026	1 200	1 202	1 345	1 324	1 213
<i> hvete</i>	9	63	136	226	328	449	322	374
<i> rug + rughvete</i>	2	3	1	9	34	78	36	35
<i> bygg</i>	316	468	503	614	536	568	638	519
<i> havre</i>	96	314	386	350	297	230	308	263
<u>Priser, øre/kg</u>								
Hvete	114	183	330	236	231	322	353	354
Rug + Rughvete	107	169	295	209	210	264	291	311
Bygg	97	162	284	196	207	290	304	313
Havre	88	150	254	178	187	264	280	289
<u>Verdi, mill. kr</u>								
Hvete	10	116	449	532	758	1 448	1 136	1 326
Rug + Rughvete	3	5	2	20	72	205	105	110
Bygg	306	757	1 423	1 204	1 108	1 644	1 936	1 624
Havre	85	470	979	623	554	608	863	759
Erter					18	16	16	17
Korn og erter i alt	404	1 348	2 859	2 379	2 511	3 922	4 055	3 835
Oljevekster	11	22	45	46	48	82	80	102
Tørking/kvalitet	1	-26	-26	-22	-74	-78	-65	-76
Tilskudd mm ²	56	49	142	3	1	2	2	2
Sum korn, erter og oljev.	472	1 393	3 053	2 404	2 485	3 928	4 072	3 864

1) Inkl. termintillegg

2) Omfatter korntrygd, særtillegg bygg, geogr. prod.tillegg og lokale tillegg

Anvendelse av norskprodusert korn

Mesteparten av norskprodusert korn går til kraftfôr i husdyrproduksjonen. Andelen som går til kraftfôr og særlig til mat, varierer mye pga. utslagene værforholdene gir på mengde og kvalitet, jf. figur 3.4. Totalforbruket av matkorn inkluderer importerte kornprodukter, om for eksempel ris, kjeks og knekkebrød mens kraftfôret er på råvarebasis, dvs. karbohydrat, protein og fettråvarer.

Figur 3.4 Forbruk av matkorn og kraftfôr og norskprodusert andel. Mill. kg

3.2.2 Poteter

Produksjonsutvikling

Tabell 3.4 viser omfanget og anvendelsen av den norske potetproduksjonen. Nettoproduksjonen beregnes ved å trekke et anslått svinn på 10 prosent fra bruttoproduksjonen. Poteter til fôr framkommer som en rest når all registrert anvendelse til salg, pluss det beregnede hjemmeforbruket av matpoteter og settepoteter, og det anslåtte svinnet, er trukket fra.

Tabell 3.4 Omfang og anvendelse av norsk potetproduksjon. Mill. kg.

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Bruttoprod. ¹	705	503	494	386	338	338	368	346
Svinn	70	43	49	39	34	34	37	35
Nettoprod.	635	460	445	347	304	304	332	312
<u>Anvendelse;</u>								
<i>Salg:</i>								
Matpoteter ²	198	163	180	111	75	63	71	67
Eksport	0	–	–	–	–	–	–	–
Statskontr. settepoteter					7	9	11	11
Potetmel og sprit ³	61	65	60	37	46	50	50	49
Potetmos/– flak, pommes frites, chips etc.	20	30	76	104	130	124	136	130
Salg i alt	279	258	316	252	258	250	250	250
<i>Hjemmeforbruk:</i>								
Matpoteter ¹	95	73	35	4	3	3	3	3
Fôrpoteter	178	70	43	53	18	35	42	33
Settepoteter ⁴	84	60	50	38	26	20	19	19

1) Inkl. potetareal i villahager

2) Ny beregningsmetode fra 1984

3) Til sprit regnes fra 1999 bare poteter brukt direkte til sprit

4) Fra 2000: Settepoteter av egen avl

Priser og verdi

Prisene på matpotet i regnskapsårene blir beregnet på grunnlag av ukentlige prisnoteringer som Landbruksdirektoratet utfører. For industripotet er prisene i regnskapsårene innhentet direkte fra foredlingsbedriftene.

Opgaver over omsatte kvanta av matpotet i regnskapsårene er innhentet fra Landbruksdirektoratet. Foredlingsbedriftene oppgir hvor store kvanta potet som har gått til industriformål i regnskapsårene og gir dessuten kvantumanslag for forbruket av industripotet i budsjettåret.

Totalkalkylen baserer seg på foredlingsbedriftenes oppgaver over forventede priser på industripotet i budsjettåret. Potetprisene og verdien av den yrkesmessige potetproduk-

sjonen er vist i tabell 3.5. Se også vedleggstabell 3.2. Prisen i budsjettåret 2021 tar hensyn til målprisøkningen på 16 øre/kg ved jordbruksoppjøret i 2021. Fra 1.7.2021 er målprisen 630 øre per kg.

Tabell 3.5 Verdi og priser ved produksjon av poteter til salg og hjemmeforbruk

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Salg og hj.forbr ¹ , mill. kr	198	304	513	423	598	789	953	943
<i>Priser, øre/kg</i>								
Matpoteter	59	125	191	208	393	562	646	630
Poteter til potetmel	30	54	72	79	51	86	93	84
Poteter til sprit	29	54	45	63	6	0	0	0
Poteter til mos/flak chips, pommes frites etc.	31	79	132	148	207	275	292	321
Statskontr. settepoteter					471	655	673	686
Tilskudd, mill. kr ²	6	6	9,9	1,9	3,1	3,8	5,3	4,9
Sum poteter, mill. kr	204	310	522	424	601	793	965	948

1) Inkl. statskontrollerte settepoteter f.o.m. 2000

2) Omfatter potetrygd, tilsk. statskontr. settepoteter og distr.tilsk. Nord-Norge

Forbruk av poteter og potetprodukter

Forbruksmønsteret for poteter har endret seg mye over de siste 50 årene. Regulering av matpotetmarkedet ved å la poteter gå til fôr, har fått mindre betydning etter hvert. Matpotetforbruket per person har fram til nylig gått stadig nedover, mens forbruket per person av bearbeidede poteter (pommes frites, mos og chips etc.) har økt. De aller siste årene har imidlertid forbruket av både matpoteter og bearbeidede poteter stabilisert seg noe.

Tabell 3.6 gir en oversikt over forbruksutviklingen for poteter.

Tabell 3.6 Forbruk (engrosnivå) av poteter til mat

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Norskprod. matpotet, mill. kg ¹	308	236	215	115	78	63	71	67
Imp. matpoteter, mill. kg	14	19	5	31	43	54	54	54
Forbruk matpotet, mill. kg	322	255	220	147	120	100	100	101
« , kg/innb.	84	63	52	33	25	19	19	19
Forbr. bearb. poteter, kg/innb. ^{2,3}	5,1	12	19,9	30,4	31	30	30	30
Forbr. poteter i alt kg/innb. ^{2,3}	89	74	71	63	56	48	48	48

1) Inklusive produksjon fra villahager

2) Eksklusive poteter til potetmel og sprit

3) Beregnet som friske poteter

3.2.3 Hagebruksprodukter

Tabell 3.7 Verdi av hagebruksproduktene. Mill. kr¹

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Grønnsaker og urter ²	171	357	687	956	1 571	2 949	3 394	3 406
<i>herav i veksthus³</i>	45	111	227	360	517	994	1 205	1 137
Frukt	81	46	117	86	165	312	225	271
Bær	87	127	161	173	447	599	548	484
Blomster etc.	169	521	1 319	1 336	1 410	1 293	1 402	1 448
Tilskudd ⁴		12	45	43	60	144	172	134
Sum hagebruksprod.	508	1 064	2 330	2 595	3 652	5 296	5 740	5 745

- 1) Ekskl. produksjon i villahager fom. 1979
- 2) Inkl. uspesifiserte vekster og kjøkkenhager på gårdsbruk
- 3) Tomat, agurk, salat og urter i veksthus
- 4) Distrikts- og kval.tilsk. Emballasjetilsk. 1979

Hagebruksproduktene omfatter grønnsaker og urter, frukt, hagebær og blomster. I vedleggstabell 1.3 er det gitt en detaljert oversikt over kvanta, priser og produksjonsverdi for de forskjellige hagebruksproduktene.

Produksjonsutvikling

Areal- og avlingsutviklingen for grønnsaker, frukt og bær går fram av kap. 2.2.2, men er også nærmere omtalt nedenfor.

Grønnsaker

Areal: Arealet av grønnsaker til salgsproduksjon på friland har økt over tid.

Tabell 3.8 Grønnsakareal, dekar

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Blomkål	5 162	6 059	5 781	5 248	4 201	4 604	5 237	5 237
Hvitkål	13 630	11 934	7 829	5 527	4 043	4 061	4 174	4 174
Gulrot	16 540	11 897	11 678	11 825	13 901	17 418	15 994	15 994
Purre	1 180	1 176	1 454	1 239	1 344	1 412	1 388	1 388
Løk	2 378	3 940	5 322	6 147	6 237	7 859	8 206	8 206
Kålrot til mat	5 354	4 649	4 721	4 520	4 520
Kinakål	3 771	3 493	1 864	1 156	1 108	1 108
Hageerter ¹	5 194	6 037	6 748	7 309
Broccoli	2 308	4 348	5 065	4 901	4 901
Isbergsalat	2 783	4 507	5 164	4 791	4 791
Tomater (veksthus)	626	508	390	309	340	364	357	357
Agurker (veksthus)	211	249	230	240	225	242	249	249
Andre vekster, friland	1 352	5 874	6 038	8 194	15 720	33 691	33 602	33 602
Sum areal³	46 273	47 674	49 241	59 427	61 379	85 757	84 528	84 528
<i>herav kontrakt dyrket²</i>	<i>7 392</i>	<i>11 864</i>	<i>12 843</i>	<i>11 250</i>

1) Ikke oppgaver etter 2006

2) Ufullstendige oppgaver etter 1993

3) Inkludert areal i veksthus

Kilde: SSB og LDIR

Avlinger: Nedenfor er det gitt en oversikt over avlingene per daa for de viktigste grønnsakene.

Tabell 3.9 Avlinger for de viktigste grønnsakene. Kg per daa

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Blomkål	1 285	1 297	1 519	1 609	1 862	1 635	1 407	1 438
Høst/vinterhvitkål	3 518	2 909	4 419	4 688	4 393	4 045	4 615	4 036
Gulrot	3 096	2 981	3 819	3 877	3 308	2 791	3 433	3 050
Purre	1 844	2 146	2 562	1 833	1 827	1 914	2 017	2 122
Løk	2 198	2 596	3 971	3 109	2 827	2 864	2 580	2 362
Kålrot til mat	3 299	2 735	2 097	2 343	2 284
Kinakål	2 697	2 439	2 488	1 966	1 943	2 046
Hageerter ¹	571	525	577	605
Broccoli	844	917	825	929	897
Isbergsalat	1 831	1 535	1 777	1 944	1 971
Tomater, veksthus	13 600	16 200	22 300	32 000	38 009	34 413	34 413	34 413
Agurker, "	23 800	31 800	38 700	37 200	64 236	68 004	75 720	68 264

Ikke oppgaver etter 2006

Kilde: SSB og LDIR

Nettoproduksjonen og verdiberegningen bygger på Landbruksdirektoratets data for grossistomsetningen, samt på oppgaver fra Kontraktdyrkernes landslag. Det beregnes et tillegg for uregistrert grossistomsetning, direktesalg og hjemmeforbruk.

Tabell 3.10 viser utviklingen i salgsproduksjonen av de viktigste grønnsakvekstene i de siste årene, med anslag for 2021.

Tabell 3.10 Salgsproduksjon av de viktigste grønnsakene. Tonn

	1969 ¹	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Blomkål	4 975	5 894	8 133	6 151	7 824	7 526	7 371	7 531
Hvitkål (høst/vinterkål)	33 494	27 481	28 185	19 033	13 285	11 726	14 277	12 484
Gulrot	40 966	28 372	35 679	36 048	45 991	48 612	54 899	48 784
Purre	2 056	1 893	3 467	2 504	2 456	2 702	2 800	2 946
Løk	4 181	8 899	19 604	13 262	17 630	22 509	21 174	19 383
Kålrot til mat	13 141 ²	12 492	12 713	9 900	10 591	10 325
Kinakål			13 195	8 117	4 637	2 273	2 154	2 268
Erter	2 373	2 536	4 090	3 510	3 360	4 141	4 428	3 503
Broccoli	1 145	3 986	4 181	4 552	4 398
Isbergsalat	2 883	6 919	5 164	4 791	4 791
Tomater	7 066	7 623	8 596	9 275	12 923	11 311	12 745	12 286
Agurker ²	5 775	7 850	10 102	13 512	16 455	16 457	18 879	17 020

1) Inkl. villahager

2) Inkl. neper

3) Agurk i veksthus og friland

Kilde: SSB (Landbr.dir./Kontraktdyrkernes landslag)

Frukt

Omsetningsoppgavene viser at det ble levert 6 783 tonn epler klasse I til konsum i 2019. For pærer 392 tonn klasse I levert til konsum.

Areal: Yrkesproduksjonen er representert ved bedrifter med produksjon på minst ett dekar. Tabell 3.11 viser antall daa frukt i yrkesproduksjonen. Tendensen har vært en gradvis reduksjon i arealet.

Tabell 3.11 Antall daa frukt i yrkesproduksjonen

	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Epler	..	22 577	18 941	14 286	14 893	15 433	15 433
Pærer	..	4 067	2 152	893	617	661	661
Plommer	..	3 460	3 108	4 151	4 318	4 266	4 266
Moreller	..	1 734	2 549	1 956	1 343	1 372	1 372
Kirsebær	..	830	451	476	472	482	482
Frukt i alt	..	32 668	27 201	21 762	21 643	22 214	22 214

Kilde: SSB/LDIR

Avlinger: Tabell 3.12 viser registrerte avlinger i kg per daa regnskapsårene. Normalårsavlinger er satt inn for 2021.

Tabell 3.12 Avlinger i kg per dekar

	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Epler	..	1 311	522	804	1 047	802	992
Pærer	..	578	432	547	674	810	580
Plommer	..	639	277	393	590	158	432
Moreller	..	433	194	325	404	417	519
Kirsebær	590	539	309	267	225

Kilde: SSB/LDIR

I tabell 3.13 er beregnet netto fruktproduksjon for salg og hjemmeforbruk sammenholdt med registrert engrossalg av frukt. Avviket mellom nettoproduksjonen og salgsproduksjonen, er det som går til hjemmeforbruk. Det registrerte salget omfatter kun frukt kl. I til friskkonsum.

Tabell 3.13 Nettoproduksjon og registrert engrossalg av frukt. Tonn

	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Epler	12 644	19 134	8 732	10 154	16 453	12 675	14 746
<i>herav reg. salg¹</i>		6 928	6 665	7 800	8 858	6 783	7 699
Pærer	1 651	912	868	362	386	451	403
<i>herav reg. salg¹</i>		381	647	246	326	392	345
Plommer	1 638	1 535	554	1 097	2 458	673	1 685
<i>herav reg. salg¹</i>		381		1 070	2 436	651	1 663
Kirsebær	527	318	186	121	146	128	116
Moreller		346	295	335	546	563	604
Frukt i alt, nettoprod.	16 460	22 245	10 635	12 068	19 442	13 926	16 949
Herav:							
– salgsproduksjon		21 266	9 741	11 671	19 109	13 598	16 624
– <i>herav reg. salg¹</i>		7 743	7 312	9 116	11 620	7 826	9 707

1) Registrert engrossalg kl. I til konsum

Hagebær

Posten omfatter solbær, jordbær, bringebær, «andre bær» (rips, stikkelsbær og hageblåbær) samt bær i veksthus.

Areal: Tall fra Landbrukstelingen i 2010 viste at bærarealet i yrkesproduksjonen lå på 20 333 dekar.

Tabell 3.14 Areal av bær i yrkesproduksjon, dekar

	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Solbær	2 451	2 737	2 397	2 408	2 673	2 474	2 474
Jordbær	15 172	13 774	16 076	13 907	13 309	12 508	10 508
Bringebær	798	1 924	2 111	2 892	3 883	3 807	3 807
Andre bær				1 126	712	836	836
Sum	18 421	18 435	20 584	20 333	20 577	19 625	17 625

Kilde: SSB/LDIR

Avlinger: Tabell 3.15 viser registrerte avlinger i kg per daa regnskapsårene.

Tabell 3.15 Avlinger i kg per dekar

	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Solbær	789	659	363	188	236	239	242
Jordbær	900	788	587	599	689	527	570
Bringebær	632	718	588	741	620	517	638
Andre bær				277	281	214	217

Kilde: SSB/Landbr.dir.

Tillegget for hjemmeforbruk av bær er, som for frukt, beregnet med utgangspunkt i forbruk per person.

Tabell 3.16 viser netto bærproduksjon, som omfatter både salgsproduksjon og hjemmeforbruk.

Tabell 3.16 Nettoproduksjon av hagebær. Tonn

	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Jordbær	11 033	8 770	7 739	8 364	9 198	6 795	6 017
Bringebær	439	1 134	1 012	2 154	2 417	1 978	2 438
Solbær	1 601	1 487	646	379	645	605	612
Andre bær				249	200	179	182
Hagebær i alt.	14 705	12 775	10 008	11 146	12 460	9 557	9 249
<i>Herav salgsprod.</i>	<i>14 506</i>	<i>12 617</i>	<i>9 916</i>	<i>11 085</i>	<i>12 409</i>	<i>9 506</i>	<i>9 199</i>

Blomster

Totalkalkylens mengdetall for blomsterproduksjonen går fram av tabell 3.17.

Tabell 3.17 Produksjon av blomster og andre prydplanter. 1 000 stk.

	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Snittblomster	81 214	92 924	114 893	90 363	66 099	69 427	69 427
Blomstrende potteplanter	16 536	30 383	38 176	34 176	26 757	26 709	26 709
Dekorasjonsplanter	3 541	10 084	4 477	3 152	1 720	1 737	1 789
Utplantingsplanter	20 250	28 112	32 369	55 611	40 618	40 111	42 116

Kilde: SSB/ Norsk Gartnerforbund

Priser og verditall for grønnsaker, frukt, bær og blomster

Verdien av grønnsakproduksjonen var 15,1 prosent høyere i 2020 enn i 2019, ifølge beregningene i totalkalkylen. Under forutsetning av normalårsavlinger i 2021 og at prisene utvikler seg i samsvar med målprisene fra jordbruksoppjøret 2021, er det regnet med at verdien av grønnsakproduksjonen går opp med 0,4 prosent.

Landbruksdirektoratets prisregistreringer ligger til grunn for mesteparten av prisberegningen for grønnsaker. For kontrakt dyrkede grønnsaker brukes historiske oppgaver fra Kontrakt dyrkernes landslag som er korrigert ihht kpi.

Priser på epler og pærer til konsum beregnes ved hjelp av oppgaver fra Landbruksdirektoratet. Priser på pressfrukt er oppgitt av Gartnerhallen. Verdien av fruktproduksjonen viser en nedgang på 28,0 prosent fra 2019 til 2020. Det var en reduksjon i volumet på 27,5 prosent. Med normalårsavlinger i 2021, og med de målprisene som jordbruksoppjøret 2021 legger opp til, vil verdien av fruktproduksjonen gå opp med 21 prosent.

Verdien av bærproduksjonen er beregnet til å gå ned med om lag 8,5 prosent fra 2019 til 2020. Volumet i 2020 gikk ned med 23,3 prosent, mens prisen på jordbær og bringebær gikk opp. For budsjettåret 2021 er verdien beregnet å bli 11,6 prosent lavere enn i 2020.

Priser som gjelder blomstersektoren, innhentes fra utvalgte engrosforhandlere.

Distrikts- og kvalitetstilskudd for frukt, bær og grønnsaker inntektsføres under hagebruksposten. Beløpene framgår av tabell 3.18.

Tabell 3.18 Mengder, priser og verditall for hagebruksvekstene¹

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Mengder, mill. kg ² :								
- grønnsaker	167	169	187	175	171	199	213	199
- frukt	86,6	30	34,5	12,4	12,1	19,4	13,9	16,9
- bær	32,5	25,5	18	12,4	11,2	12,5	9,6	9,2
- blomster	132	154	203	242	219	161	162	164
Priser, kr/kg ² :								
- blomkål	2,35	3,71	4,36	6,68	8,44	12,72	14,55	15,40
- hvitkål	0,77	1,56	1,69	2,22	3,6	6,46	6,70	7,11
- gulrot	0,91	1,59	2,84	3,58	5,42	8,54	8,48	8,98
- tomat	3,9	6,7	9,89	14,65	14,81	32,07	32,46	33,90
- epler	1,07	2,52	4,38	6,9	10,97	10,65	11,35	11,02
- plommer	1,95	3,23	8,91	16,81	26,17	33,82	35,58	29,28
- jordbær	4,25	9,01	13,26	17,79	39,52	47,50	60,49	52,93
- solbær	3,43	8,98	11,45	7,02	10,64	14,96	12,54	13,29
- snittblomster		2,62	4,64	3,73	3,1	2,93	3,02	3,07
- blomstr. pottepl.		9,75	13,24	11,53	16,52	16,98	18,64	19,05
Verdi, mill. kr ³ :								
- grønnsaker	171	357	687	956	1 570	2 949	3 394	3 406
herav veksthus	45	111	227	360	517	994	1 205	1 137
- frukt	81	46	117	86	166	312	225	271
- bær	87	127	161	173	447	599	548	484
- blomster	169	521	1 320	1 336	1 410	1 293	1 402	1 448
- tilskudd ⁴		12,4	45,2	42,7	59,5	144	172	134
Sum hagebruksprodukter	508	1 064	2 330	2 594	3 652	5 296	5 740	5 745

1) Ekskl. villahager f.o.m. 1979

2) Mengde blomster: Mill. stk. Priser blomster: Kr/stk.

3) Inklusive uspesifiserte vekster og kjøkkenhager

4) Emballasjetilskudd (1979) og distrikts- og kvalitetstilskudd

Forbruk av grønnsaker, frukt og bær

Grønnsaker

Tabell 3.19 viser, på engrosnivå, det totale norske forbruket av grønnsaker. Summen av norskprodusert og importert mengde er fratrukket det kvantumet som har gått til eksport. I beregningen av forbruket årene før 1999 er produksjonen i villahager inkludert.

Tabell 3.19 Engrosforbruk av grønnsaker. Mill. kg¹

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Norsk produksjon								
Hovedkulturene ²	97	97	112	97	117	130	140	129
Andre gr.saker inkl. salat og kålrot	21	34	41	45	47	62	66	64
Uspes. vekster og kjøkkenhager	16	15	16	5	7	7	7	6
Sum norsk produksjon	134	147	170	148	172	199	213	199
Import ³								
– friske	19	31	34	67	109	143	129	135
– konserver		11	27	48	69	87	94	90
Eksport i alt ³	0	0	6	2	0	1	1	1
Forbruk i alt ⁴	153	189	225	270	350	429	434	423
« , kg/innbygger ⁴	39,7	46,4	53,2	60,4	71,3	80,2	80,8	78,3

1) Ikke direkte sammenlignbar serie før/etter 1996 pga. ny hagebruksstatistikk

2) Blomkål, hvitkål, sommerkål, gulrot, purre, løk, salatagurk og tomat

3) Ekskl. villahageproduksjon fra og med 1979

4) Omfatter brokkoli, kinakål, rosenkål, rød kål, annen kål, salat, erter, bønner, kålrot, knollselleri, neper, reddiker, rotpersille, rødbeter, asparges, kruspersille, stangselleri, sukkermais, squash, sylteagurk, urter og paprika.

Frukt og bær

Norsk produksjon utgjør en liten del av totalforbruket av frukt og bær, import står for over 90 prosent. Tabell 3.20 presenterer engrosforbruket av frukt og bær. Etter 1998 er ikke forbruket av frukt og bær fra villahager og skogsbær, tatt med.

Tabell 3.20 Engrosforbruk av frukt og bær. Mill. kg¹.

	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Norsk produksjon							
Frukt	23	29	11	12	20	14	18
<i>herav registrert salg²</i>	..	8	7	10	12	8	10
Bær	20	17	10	9	12	10	9
Skogsbær ³	11	11
Forbruk norsk prod.	54	57	21	21	32	24	27
Import frisk frukt ⁴	182	189	224	307	314	315	315
<i>herav epler og pærer</i>	60	53	62	73	60	57	60
Import konservert og tørket frukt ⁴	34	40	51	76	71	72	72
Import bær ⁴	3	10	14	26	39	39	39
Eksport frukt og bær ⁴	2	3	3	2	2	1	2
Forbruk i alt⁵	271	293	307	429	454	449	452
Forbruk, kg/innb. ⁵	75,6	77,8	68,7	88	84,8	83,4	83,6

1) Ikke direkte sammenlignbar serie før/etter 1996 pga. ny hagebruksstatistikk

2) Registrert engrossalg kl. 1 til konsum

3) Ikke beregnet etter 1998

4) Nettoimport fra 2007

5) Inkl. produksjon i villahager tom. 1998

Andre planteprodukter

Posten omfatter salg av stråfôr og «andre frø til modning». «Andre frø til modning» er norskproduserte frø fra engvekster, rotvekster og grønnsaker. Stråfôr omfatter høy, rundballefôr og halm til sektorer utenom jordbruket, foruten gras til framstilling av grasmel og fôrpellets.

Tabell 3.21 Mengder, priser og verditall for andre planteprodukter

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
<u>Salg av stråfôr, mill. kg:</u>								
Høy	4,4	11,1	18,1	33,7	65,8	101	103	104
Rundballefôr				10,4	32,9	51	51	52
Grasmel, fôrpellets, briketter	9,1	14,2	10,7	1,5	–	–	–	–
Halm, eksport	6,1	6	6	2,7	–	100	15	0
Høy, eksport	0,3	–	–	0	0,1	0	0	0
<u>Priser, øre/kg</u>								
Høy	40	107	175	200	264	297	297	300
Rundballefôr				39	42	50	50	50
Grasmel, fôrpellets, briketter	22	46	66	41				
Halm	16	30	57	51	–	–	–	–
Stråfôr i alt, mill. kr.	5	20	42	73	187	327	331	338
<u>Andre frø til modning:</u>								
Engfrø								
– tonn			3 094	2 198	2 038	1 457	1 643	1 742
– kr/kg			31,24	21,25	24,77	34	33	36
Rotvekst- og grønnsakfrø								
– tonn			4	1	1	0	1	1
– kr/kg			50	327	456	107	111	109
Andre frø i alt, mill. kr			97	47	51	50	54	63
Sum andre planteprod., mill. kr	8	20	187	128	295	377	385	400

Innenlandsk salg av høy og rundballefôr (og tidligere også halm til fôr) blir beregnet på grunnlag av antall hester utenom jordbruket. I de siste årene har eksporten av høy og halm vært ubetydelig.

Priser på høy og rundballefôr hentes nå inn fra noen av de største aktørene i markedet på Østlandet. Prisene er omregnet til å gjelde avlingsår.

Salget av høy og rundballefôr øker som følge av en økende hestebestand utenom jordbruket. Salget av grasmel og pellets er satt lik produksjonstallene. Se tabell 3.21 og vedleggstabell 1.3.

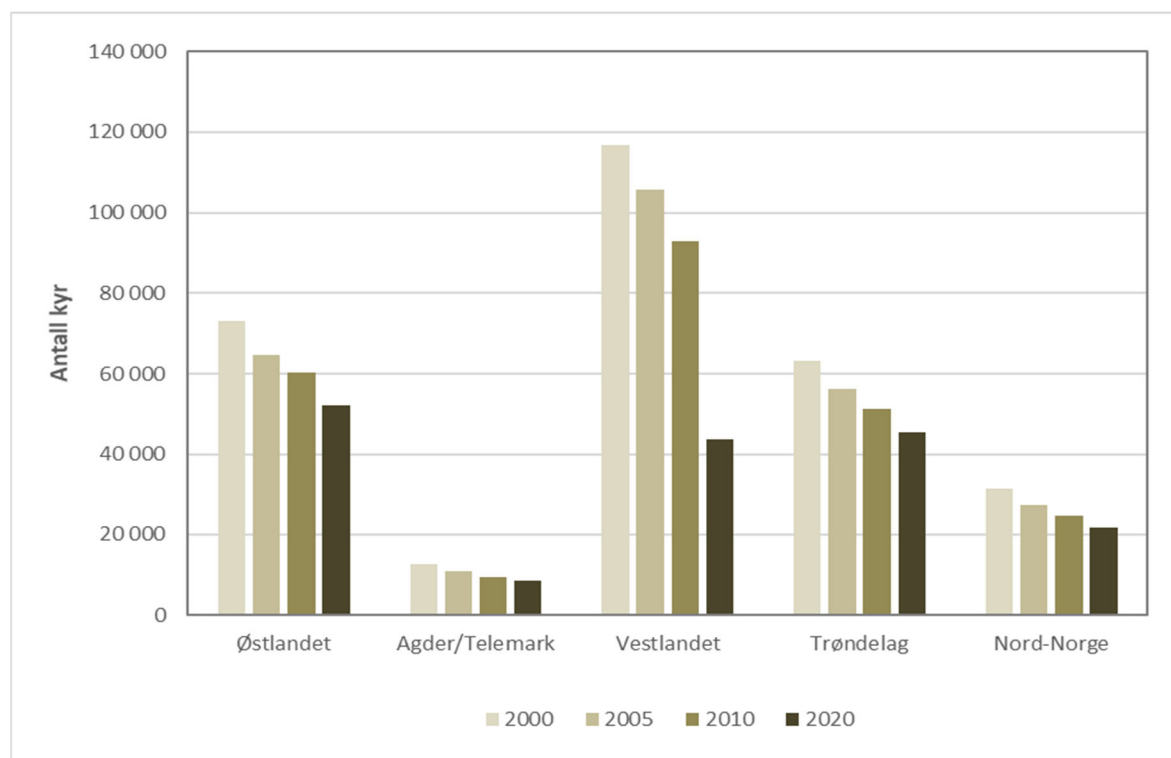
3.3 Husdyrproduksjoner

3.3.1 Melk

Produksjonsgrunnlag for kumelk

Kubestand og besetningsstørrelse: Det har vært en nedgang i totalt antall melkekyr over lang tid. Melkekubestanden per 1. januar 2020 var på 206 700 kyr, ned fra 215 200 kyr i forhold til 1. januar 2019. Melkekubestanden per 1. januar 2021 var på 213 000 kyr, altså en økning på 6 300 kyr fra 2020. Økningen har sammenheng med økt forbruk som følge av koronapandemien. Antall ammekyr fortsetter å stige og var på 96 000 1. januar 2020. Til inngangen av 2021 økte antallet til 99 00.

Den regionale fordelingen av kubestanden er vist i figur 3.5.

Figur 3.5 Antallet melkekyr i henholdsvis 2000, 2005, 2010 og 2019 fordelt på regioner

Totalt var det i Norge 7 150 jordbruksbedrifter med melkekyr per 31. juli 2020, en nedgang på 367 bedrifter fra 2019. Den gjennomsnittlige besetningsstørrelsen var på 29,9 kyr i 2020. Året før var den på 28,0 kyr.

Regionvis varierte den gjennomsnittlige besetningsstørrelsen i 2020 fra 25,1 kyr på Vestlandet (eks. Rogaland) til 35,4 kyr i Rogaland. I figur 3.5 inngår Rogaland i Vestlandet. Rogaland hadde 47,2 prosent av kyrne for hele Vestlandet i 2020. For 2021 er det forventet en gjennomsnittlig besetningsstørrelse per jordbruksbedrift for landet totalt på 32,1 kyr.

Ytelse: Ved beregningen av ytelse per ku benytter BFJ et beregnet gjennomsnittlig kutall for året, beregnet av Prognoseutvalget for melk. Fra 2019 til 2020 gikk ytelsen opp med 87 liter per årsku. Melkeytelsen er anslått å øke med om lag 63 liter per årsku i 2021 til en gjennomsnittlig avdrått på 7 772 liter per årsku.

Produksjon og anvendelse av kumelk

Over tid har meierileveransen blitt redusert, men har i en del år fram til og med 2018 ligget på i overkant av 1 500 mill. liter, men litt under i 2019 og 2020. For 2021 er det forventet en meierileveranse på 1 533 mill. liter. Økningen har sammenheng med økt innenlandsk etterspørsel etter norsk melk som følge av koronapandemien.

Tabell 3.22 Produksjon og ytelse, kumelk

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Nettoprod., mill. liter	1 679	1 816	1 945	1 790	1 591	1 572	1 577	1 622
Bruttoprod., mill. liter	1 731	1 872	1 980	1 824	1 623	1 604	1 610	1 655
Liter/årsku, (brutto) ¹	4 001	4 900	5 787	5 776	6 761	7 622	7 709	7 772
Endring liter/år ²	144	90	89	-1	90	124	87	63

1) Metoden for beregning av årskyr avviker fra etterfølgende år

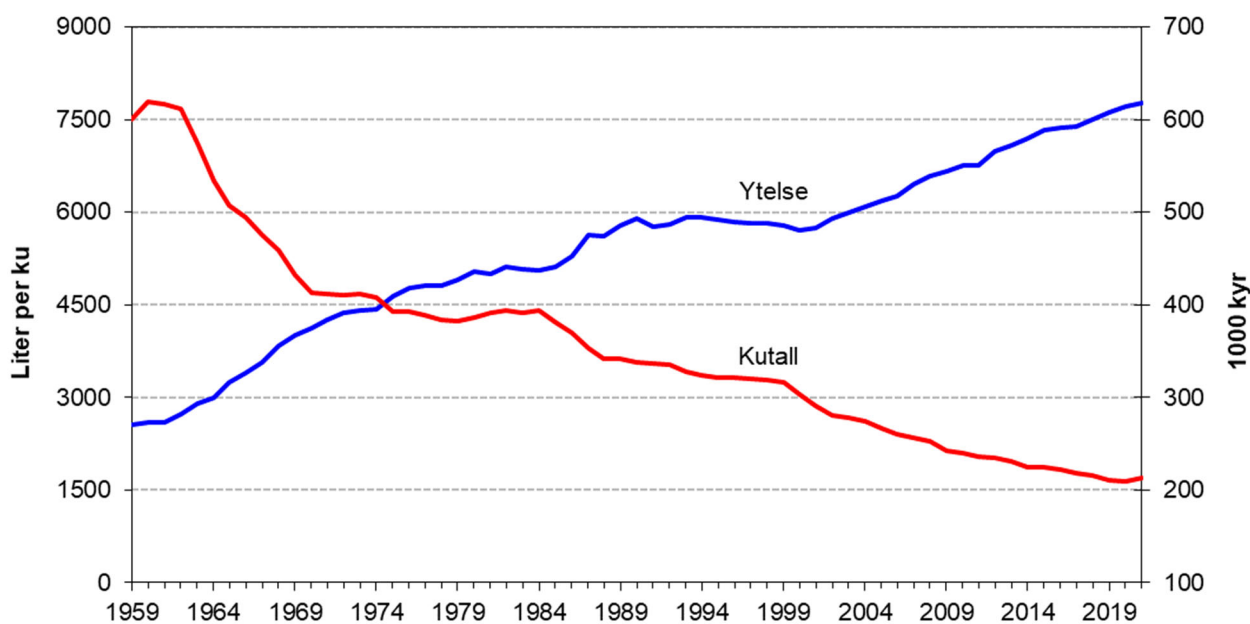
2) Endring i gjennomsnitt per år i perioden fra forrige oppgitte tall

Tabell 3.23 Produksjonen og bruken av melk. Mill. liter

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
<u>Kumelk</u>								
Nettoproduksjon	1 679	1 816	1 945	1 790	1 591	1 572	1 577	1 622
Meierileveranse ¹	1 528	1 742	1 835	1 647	1 506	1 481	1 497	1 533
Direkte salg	32	12	5	-	-	-	-	-
Hjemmeforbruk	74	28	13	7	2,4	1,1	1,1	1,0
Lokal foredling					1,1	2,7	3,2	3,3
Fôr ²	42	29	922	135	82	88	76	84
<u>Geitmelk</u>								
Nettoproduksjon	26,5	23,6	27	22	21,1	21,4	21,2	21,3
Meierileveranse	25,1	22,2	25,7	21,5	20	19,8	19,8	19,9
A. salg/lokal foredl.	1	1	0,9	0,2	0,7	1,2	1,0	1,0
Hjemmeforbruk	0,1	0,1	-	-	-	-	-	-
Fôr	0,1	0,1	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4

1) Inkl. salg av gårdssmør fra og med 1996

2) Beregningen er, fra og med 1989, endret fra normert behov for kalver til en restmengde: «Ikke levert meieri» og «ikke hjemmeforbruk eller svin»

Figur 3.6 Kuttall og ytelse per ku.

Priser og verditall

Verdiberegningene for melk tar utgangspunkt i regnskap fra TINE SA og Q-Meieriene AS.

Verdien av meierienes produsentveiledning inntektsføres under «melk» i totalkalkylen, men føres samtidig som en kostnad under «andre kostnader».

Inntektene i meieribruket er avhengige av salgsutviklingen for de ulike melkeproduktene. Dette gjelder først og fremst det innenlandske salget, men også for produktene som eksporteres. Salg av konsummilk, som krever minst behandling på meieriene, gir de høyeste inntektene. Deretter følger ost, og til sist smør og tørrmelk.

Melkeprisene er beregnet uten distriktstilskudd og grunntilskudd. Produsentenes fraktandel er trukket direkte i melkeoppkjøret og kommer ikke til syne på verken inntekts eller kostnadssiden. I verdiberegningen føres distrikts- og grunntilskuddet som egne poster under «melk». I budsjettåret beregnes etterbetalingen som gjennomsnittet av de fem siste årenes etterbetalinger. Det gir isolert sett en nedgang i melkeprisen fra 2020 til 2021 på 16 øre/l. I prisen for 2021 er virkningen av målprisendring på ku- og geitemelk innregnet. Målprisen på melk er etter dette 5,55 kr/liter fra 1.7.2021.

Som følge av WTO-avtalen i 2015 ble eksportsubsidiene (eksport av ost) avviklet fra 1. juli 2020. Dette reduserte behovet for norsk melkeproduksjon. Som et ledd i finansieringen av avviklingen ble omsetningsavgiften økt i 2018 – 2020 for å styrke likviditeten i Omsetningsrådets fond for melk. Omsetningsavgiften var 5-6 øre per liter melk i 2015 til og med første halvår 2018. Deretter ble avgiften trappet opp til 30 øre

6per liter i 2020. Økt omsetningsavgift slår ut i lavere melkepris i Totalkalkylen. Første halvår 2021 er omsetningsavgiften 10 øre per liter.

Av tabell 3.24 framgår priser, mengder og de andre variablene som tas hensyn til når verdien av melkeproduksjonen beregnes. Posten for salg av melkekvoter gjelder betaling for kvoter som er solgt, men ikke videresolgt.

Tabell 3.24 Produksjon, priser, tilskudd og verditall i melkeproduksjon

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Kumelk								
Mill. liter (nettoprod.)	1 679	1 816	1 945	1 790	1 591	1 572	1 577	1 622
<i>herav salg og hj.forbr.</i>	1 634	1 782	1 854	1 654	1 509	1 484	1 501	1 537
Øre/liter ¹	92,2	191,9	293,8	317,9	445,3	544,7	569,4	576,9
Mill. kr	1 507	3 419	5 446	5 258	6 712	8 086	8 548	8 869
Geitmelk								
Mill. liter (nettoprod.)	26,5	23,6	27	22	21,1	21,4	21,2	21,3
<i>herav salg</i>	26,2	23,3	26,6	21,6	20,7	21,0	20,8	20,9
Øre/liter ¹	134,96	310	450,8	305,0	443,6	545,1	569,8	576,7
Mill. kr	35	72	120	66	92	114	119	121
Prod.tjenesten, mill. kr			153	133	153	82	73	78
Grunntilskudd, «				123	64	70	70	69
Distriktstilskudd, «	66	365	688	447	482	595	622	642
Andre tilskudd ² , «	32	566	1 939					
Salg av melkekvoter, «				189	2	24	0	431
Melk i alt inkl.								
tilskudd, mill. kr	1 639	4 321	9 176	6 216	7 505	8 972	9 431	10 209

1) Ekskl. grunntilskudd fra og med 1983. Geitmelktillegget er overført fra prisutjevningsordningen til grunntilskuddet fra 1. juli 1998. Ekskl. meierifinansiert produsenttjeneste fra 1999

2) Omfatter kvantumsavgr. tilskudd, fraktilskudd og distriktsmeieritillegg

Forbruk av melk og melkeprodukter

Konsummelk

Tabell 3.25 viser at forbruket av konsummelk har gått ned over lang tid, men er litt forskjellig fordelt på typer. Nedgangen har til en viss grad blitt oppveid av en økning i forbruket av konserverte melkeprodukter.

I tallene for helmelk er forbruket av egenprodusert melk i produsentenes husholdninger tatt med (beregnet til 1,5 mill. kg for 2015). Yoghurt er inkludert fram til 1999, men deretter skilt ut.

Fløte og rømme

Forbruket av fløte og rømme er noe høyere enn tidligere, jf. tabell 3.25.

Tabell 3.25 Forbruk av helmelk, lettmelk, skummet melk og fløte på engrosnivå

	1979	1989	1999	2010	2019	2020*
Helmelk, ¹ mill. kg	652	269	145	93	82	83
Kg/innb.	160	64	32	19	15	15
Lettmelk, mill. kg	..	335	324	254	205	202
Kg/innb.	..	79	73	52	38	38
Skummet melk ² , mill. kg	107	136	99	139	130	134
Kg/innb.	26	32	22	29	24	25
Konsummelk i alt, mill. kg	759	739	568	486	416	419
Kg/innb.	186	175	127	99	78	78
Yoghurt ³ , mill. kg			30	41,3	52	57
Kg/innb.			6,7	8,5	9,7	10,6
Fløte og rømme ⁴ , mill. kg	27	29	30	34	37	38
Kg/innb.	6,6	6,9	6,7	6,9	7,0	7,0

1) Inkludert yoghurt tom. 1998

2) Inkl. ekstra lett melk. Ekskl. skummetmelk til prod. av smørbl. lettmargarin fom. 2. halvår 1998

3) Som melk

4) Beregnet som 35 prosent fett. 38 prosent fett f.o.m. 1991

Konserverte melkeprodukter

Endringer i beregningsmetoder gjør at eldre og nyere tall for forbruket av konserverte melkeprodukter ikke er helt sammenlignbare. Forbruk av slike produkter har likevel økt mye gjennom den perioden som omfattes av tabell 3.26.

Tabell 3.26 Forbruk av konserverte melkeprodukter beregnet som råvare

	1979	1989 ¹	1999 ²	2010	2019	2020*
Helmelk i kons. prod., mill. kg ³	21	35				
Skummet melk	38	44				
Fløte		0,6				
Melkefett (100 %)		0,5				
Tørket myse til konsum, mill. kg	..	0,7				
Sum konserverte melkeprodukter, mill. kg	59	80	93	158	122	138
<i>Kg per innbygger</i>	<i>15</i>	<i>19</i>	<i>21</i>	<i>32</i>	<i>23</i>	<i>26</i>

1) Ny beregningsmetode fom. 1982

2) Ny beregningsmetode fom. 1999

3) Kondensert melk, tørket melk. Inkl. melk i andre konserverte produkter (milkshake, pudding, sauser ol.) fom. 1982

Smør

Økt forbruk av magre konsummelktyper og lavere smørforbruk, ga fra midten av 1980-tallet et overskudd av fett i melkesektoren. Dette medførte betydelig eksport av smør. Samtidig ble fettinnholdet i returnmelken økt. I løpet av 1990-årene gikk både produksjonen og eksporten av smør ned, parallelt med nedgangen i melkeproduksjonen. Fra 2010 er det en liten økning i smørforbruket.

Tabell 3.27 Produksjon, eksport, import, lagerendring og forbruk av smør på engrosnivå

	1979	1989	1999	2010	2019	2020*
Produksjon, mill. kg ¹	20,5	24,2	19,6	16,8	19,3	19,5
Eksport	0,4	9,2	5,1	2,2	0,0	0,0
Import	1,7	—	0,2	0,1	0,4	0,6
Lagerendring ²	0,2	-0,7
Forbruk, mill. kg	22	14,3	14,7	14,7	19,7	20,0
Kg/innb.	5,4	3,4	3,3	3,0	3,7	3,7

1) Inkl. smør til margarinproduksjon

2) – betyr lagerøkning og + betyr lagernedgang

Ost

Tabell 3.28 viser at produksjonen er relativt stabil og at forbruket har en økende tendens.

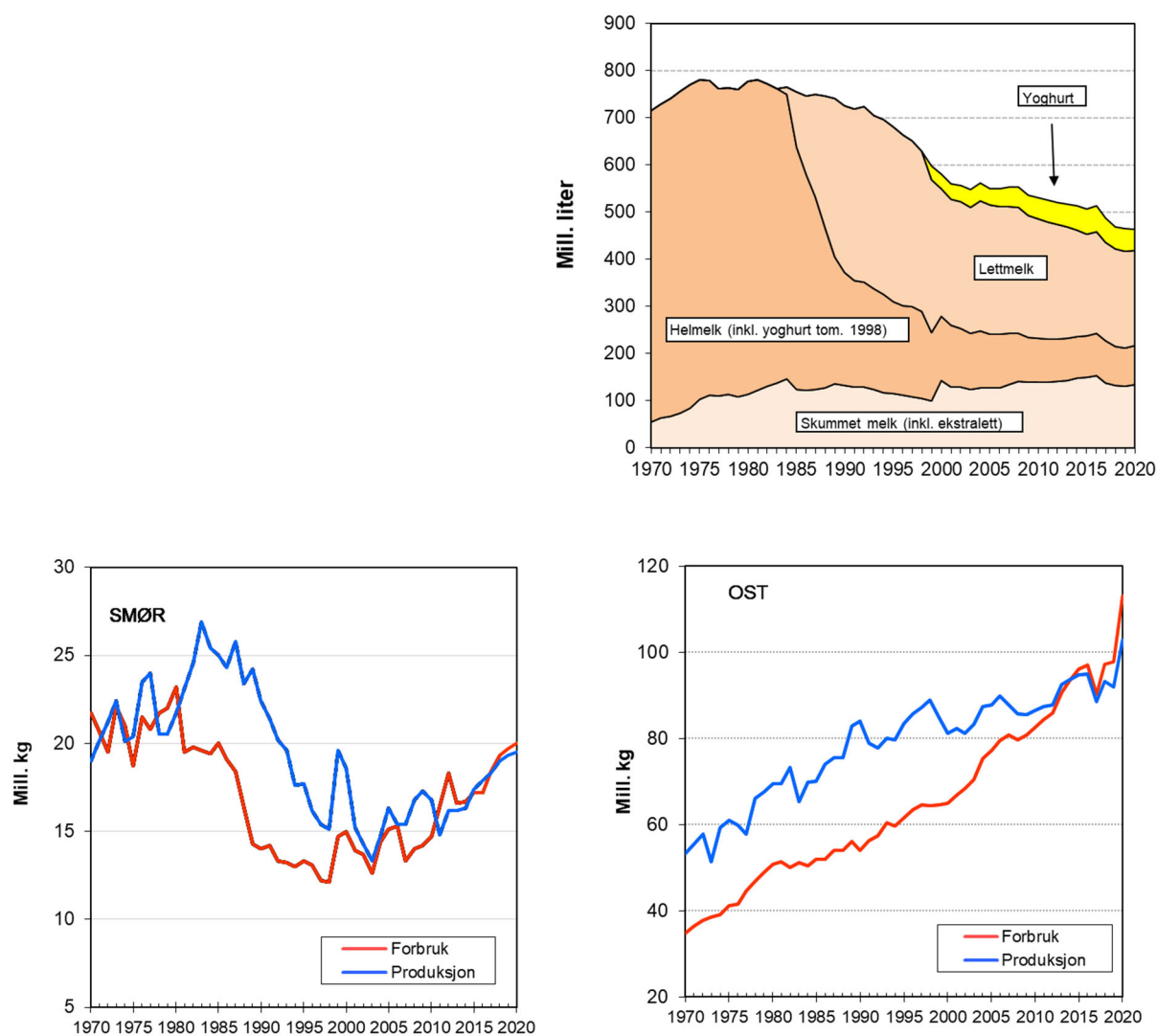
Tabell 3.28 Produksjon, eksport, import og forbruk av ost på engrosnivå

	1979	1989	1999 ¹	2010	2019	2020*
Produksjon, mill. kg ²	67,6	82,9	84,9	86,5	92,0	102,9
Eksport	20,8	23,1	23,3	13,5	10,4	7,9
Import	1,4	2,0	3,1	9,6	16,3	17,9
Lagerendring ³	0,7	-5,6
Forbruk, mill. kg	48,9	56,2	64,7	82,6	97,9	113
Kg/innb.	12,0	13,3	14,5	16,9	18,3	21,0
<u>herav hvitost:</u>						
mill. kg	34,6	41,7	48,1	63,7	75,4	89,3
kg/innb.	8,5	9,9	10,8	13,0	14,1	16,6
<u>herav brunost:</u>						
mill. kg	14,3	14,5	10,9	12,4	11,7	12,5
kg/innb.	3,5	3,4	2,5	2,5	2,2	2,3
<u>herav annen ost:</u>						
mill. kg			6,3	6,4	10,8	11,2
kg/innb.			1,4	1,3	2,0	2,1

1) Endret beregningsmetode fra og med 1999

2) Inkludert smelteost

3) Minus betyr lagerøkning og pluss betyr lagernedgang

Figur 3.7 Forbruk og produksjon av konsummelk, ost og smør

3.3.2 Kjøtt

Posten omfatter produksjon og forbruk av kjøtt fra følgende husdyr: Storfe, sau, gris, geit, hest og fjørfe. Priser og mengder gir verdien av produksjonen. Kjøttproduksjon på kaniner er behandlet i en egen post i totalkalkylen. Kjøttproduksjon på tamrein, vilt og hval omfattes ikke av totalkalkylen, men er tatt med i tabell 3.29, som viser all norsk produksjon av kjøtt til salg og hjemmeforbruk. I tabell 3.37, som viser forbruk av kjøtt i alt, er også biprodukter fra slakterisektoren og grensehandel tatt hensyn til.

Produksjonsutvikling

Produksjonen av kjøtt har økt mer eller mindre uavbrutt over mange år til det hittil høyeste nivået i 2018. I 2019 og 2020 var det imidlertid en samlet nedgang på 3,4 mill. kg. Prognosen for 2021 viser en imidlertid en økning på 9,1 mill. kg. Nedgangen i 2019 kom etter ekstraslakting av storfe for å motvirke fôrmangel etter tørken i 2018 samt reduksjon for svin pga. overproduksjon. For 2021 er det regnet med en økning på 9,1 mill. kg. pga. økt produksjon av fjørfekjøtt. Rammen for norsk kjøttproduksjon settes av innenlands forbruk samt importkvoter med tollettelser/-fritak. Importkvotene gjelder WTO (1995), EU (2012), SACU-land (1995) og GSP-land (2013).

Tabell 3.29 Produksjon av kjøtt til salg og hjemmeforbruk. Mill. kg

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Storfe	52,1	69,6	74	94,1	81,9	85,2	83,8	84,4
Kalv	6,6	1,9	1,4	1,5	1,6	1,8	1,5	1,4
Storfe i alt	58,7	71,5	75,4	95,6	83,5	87,0	85,3	85,8
Sau/lam	17,3	18,8	23,1	22,9	24,6	24,4	24,7	24,7
Geit/kje	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Hest	1,9	0,8	0,8	0,6	0,4	0,0	0,0	0,0
Fjørfe	5,2	9,8	20	36,5	83,1	106,8	107,0	116,1
Rein, hjort, kanin	1,6	1,8	2,9	1,9	2,4	2,1	1,4	1,7
Gris ¹	65,6	78,9	84,1	109,3	128,8	132,3	131,7	131,2
Sum kjøtt¹	150,6	181,9	206,6	267,1	323,1	353,0	350,4	359,8

1) Ekskl. hode og labb på gris fom. 2002 og ekskl. kjøttbiprodukter.

Storfe

Slakting av ku gikk ned med 8,8 prosent fra 2019 til 2020, mens det økte med 2,3 prosent for okse og 8,6 prosent for kvige (regnet i tonn). I budsjettåret ventes slaktingen av ku, okse og kvige samlet å gå opp med 0,7 prosent (inkl. hjemme-/leieslakt).

Slaktingen av kalv gikk ned med 16,9 prosent fra 2019 til 2020 (inkl. hjemme-/leieslakt). Det ventes en nedgang i slakting i budsjettåret på 9,3 prosent.

Tabell 3.30 viser produksjonen i tonn og antall slakt fra storfesektoren.

Tabell 3.30 Antall slakt og mengde av storfe

	2019		2020*		2021**	
	Antall	Tonn	Antall	Tonn	Antall	Tonn
Salgsproduksjon storfe						
Okse	145 376	45 901	148 156	46 954	145 901	46 805
Kvige	25 082	5 616	26 925	6 100	27 372	6 278
Ku	119 926	33 378	107 412	30 425	109 545	31 014
Sum salgsproduksjon storfe	290 384	84 895	282 493	83 479	282 818	84 097
Hjemmeforbruk storfe	1 152	256	1 192	276	1 192	276
Sum storfe i alt	291 536	85 151	283 685	83 755	284 010	84 373
Kalv						
Salgsproduksjon	14 003	1 783	11 547	1 477	10 344	1 335
Hjemmeforbruk	457	52	384	47	384	47
Kalv i alt	14 460	1 835	11 931	1 524	10 728	1 382
Storfe og kalv						
Salgsproduksjon	304 387	86 678	294 040	84 956	293 162	85 432
Hjemmeforbruk	1 609	308	1 576	323	1 576	323
I alt	305 996	86 986	295 616	85 279	294 738	85 755

Utviklingen i slaktevektene på storfe går fram av tabell 3.31. For okser og kvige har gjennomsnittlig vekt gått oppover gjennom en årrekke, blant annet på grunn av økte vektgrenser.

Tabell 3.31 Slaktevekter på storfe. Kg

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Okse	178,8	219,7	255,6	281,3	300,5	314,6	315,6	320,8
Kvige	143,8	173,3	192,2	201,9	221,5	223,3	225,7	229,4
Ku	205,8	229	231,5	237,9	266,6	277,4	282,3	283,1
Mellomkalv	67,4	79,5	85,2	97,0	111,9	127,3	127,9	129,0
Spedkalv	19,4	21,7	23,4	43,5				

Sau/lam

I 2020 ble det slaktet 24,7 mill. kg, mot 24,4 mill. kg i 2019. For budsjettåret er det regnet med en slaktemengde på 24,7 mill. kg.

Svin

Slaktemengden av svin gikk fra 132,3 mill. kg i 2019 til 131,7 mill. kg. i 2020. For 2021 er det regnet med en slaktemengde på 131,2 mill. kg.

Fjørfe

Fjørfekjøtt omfatter kjøtt fra kylling, høns, kalkuner, gås, and og struts (perioden 1998–2002). Produksjonstall er stilt opp i tabell 3.32, og viser at produksjonen av fjørfe har økt mye det siste tiåret. Fra 2019 til 2020 gikk produksjonen av fjørfe opp samlet sett, men den gikk noe ned på kylling. For budsjettåret 2021 er det anslått en økning i slaktet kylling på 9,5 prosent.

Tabell 3.32 Produksjon av fjørfekjøtt. Tonn

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Kylling	2 790	6 568	14 367	29 456	74 397	97 806	97 237	106 433
Høns	1 983	2 437	3 279	2 700	1 507	748	916	916
Kalkun	310	753	2 177	4 254	8 485	7 619	8 137	8 100
Gås	78	39	50	28
And	15	21	115	50	418	661	697	697
Struts	40
Sum	5 176	9 818	19 988	36 528	84 807	106 835	106 987	116 146

Priser og verdi

Utbetalingsprisene på kjøtt avhenger av avsetningsforholdene. En norsk produksjon som er lik forbruket fratrukket kvoteimport, skal normalt gi grunnlag for å ta ut jordbruksavtalens målpriser. Fra 1995 medførte WTO-avtalen importkvoter med redusert toll mens det ble sterkere begrensninger på subsidiert eksport fra 2000. Fra 2016 er eksportkvoten for storfekjøtt i praksis null mens den er på 1,9 mill. kg for svinekjøtt. Ut over dette har Norge ensidig gitt importkvoter med redusert toll fra SACU-land.

Prisene er basert på oppgaver fra kjøttssamvirket (Nortura) og slakterier utenom samvirket. I prisene til produsent inngår også verdien av biproduktene (innmat, huder og skinn) og etterbetalinger. Budsjettprisene er korrigerert for endringene i årets jordbruksavtale. Alle utgiftene utenom produsentenes andel av frakten,- som føres under posten «andre kostnader», er trukket ifra.

Som følge av WTO-avtalen har målprisene på kjøtt,- med unntak for svin, blitt avvirket og blitt erstattet med volummodellen. Prisen i volummodellen styres via «planlagt gjennomsnittlig engrospris» (PGE). Ved årets avtale ble også svinekjøtt overført til volummodellen (fra 1.7.2021). I årets avtale ble det lagt inn en forutsetning om prisøkning på svinekjøtt tilsvarende en målprisøkning på 0,87 kr/kg. For 2021 er det lagt inn et halvt års effekt av økningen.

På grunnlag av målprissystemet beregnet nemnda pristapet for kjøttprodusentene som følge av markedsoverskudd eller manglende markedsmuligheter. Beregningen var basert på avviket fra målprisene samt avviket i omsetningsavgift fra avgift ved markedsbalanse. Etter at målprisene er fjernet, har ikke nemnda lenger et grunnlag for en fullstendig pristapsberegning for kjøtt. Varierende omsetningsavgifter vil normalt kunne si noe om avsetningsforholdene. Det er likevel ikke nødvendigvis samsvar mellom trekk av omsetningsavgift og behovet for regulering av den løpende produksjonen, eks. behov for å bygge opp reguleringsfondet og motsatt. I tabell 3.33 er de produktvise omsetningsavgiftene gjengitt for beregningsårene 2017–21. Som følge av økt salg av norskprodusert kjøtt på grunn av koronapandemien, er trekket for omsetningsavgiften og pristapet i 2020 og 2021 lite.

Tabell 3.33 Omsetningsavgifter. Kr per kg

	2017	2018	2019	2020	2021*
Storfe/kalv	0,54	1,11	0,92	0,75	0,52
Sau/lam	2,95	3,19	2,39	1,38	1,55
Gris	1,50	1,20	1,80	1,00	0,50

Maksimalsatser for omsetningsavgift i 2021 er for gris kr 1,50 per kg, for sau og lam kr 3,00 kg og for storfe/kalv kr 2,50 per kg. Satsen kan endres gjennom året dersom markedssituasjonen endrer seg. Endringer av avgiften innenfor den øvre grensen behandles og fastsettes av Omsetningsrådet.

Det utbetales grunntilskudd for sau, lam og geit. Satsene varierer gjennom året. Jordbruksavtalens gjennomsnittssatser går fram av tabell 3.34.

Tabell 3.34 Satser for grunntilskudd. Kr per kg

	2010	2018	2019	2020	2021
Sau/lam	3,81	3,81	3,81	3,81	3,81
Geit	5,15	5,15	5,15	5,15	5,15

Prisene til produsent vises i tabell 3.35.

For prisberegningen i budsjettåret er det tatt utgangspunkt Norturas prognoser per juni. For svinekjøtt er målprisendringen ved årets jordbruksavtale tatt til følge.

Tabell 3.35 Produksjon⁵, priser¹ og inntekter for kjøtt, inkl. biprodukter

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Produksjon, mill. kg								
Storfe	52,1	69,6	74	94,1	81,9	85,2	83,8	84,4
Kalv	6,6	1,9	1,4	1,5	1,6	1,8	1,5	1,4
Sau/lam	17,3	19	23,9	22,9	24,6	24,4	24,7	24,7
Geit/kje	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Hest	1,9	0,8	0,8	0,6	0,4	0,0	0,0	0,0
Svin ²	65,6	78,9	83,6	109,3	128,8	132,3	131,7	131,2
Fjørfe	5,2	9,8	20	36,5	83,1	106,8	107,0	116,1
I alt	148,9	180,3	203,4	265,2	320,6	350,9	349,0	358,1
Priser, kr/kg								
Storfe	8,47	22,28	32,82	27,26	39,92	50,02	51,73	54,43
Kalv	9,89	23,35	32,86	23,02	46,01	55,55	56,54	59,24
Sau/lam	8,81	22,64	27,47	27,91	37,02	40,75	41,33	42,24
Geit/kje	5,82	19,83	20,28	6,03	2,05	4,08	2,63	2,63
Hest	5,22	9,19	18,16	14,24	4,87	5,22	4,22	4,22
Svin ²	6,53	15,01	25,56	19,81	23,78	25,16	27,14	28,89
Fjørfe	6,39	14,29	21,9	15,63	17,41	20,61	21,85	22,11
Verdi, mill. kr								
Storfe	441	1 551	2 429	2 564	3 268	4 260	4 334	4 593
Kalv	65	44	45	35	75	102	86	82
Sau/lam	152	430	634	640	909	994	1 020	1 044
Geit/kje	1,8	5,1	6,7	1,6	0,6	1,4	0,9	0,9
Hest	9,9	6,9	14,5	8,6	2,0	0,2	0,1	0,1
Svin	428	1 185	2 150	2 164	3 062	3 328	3 575	3 789
Fjørfe	33	140	438	571	1 453	2 202	2 338	2 568
I alt	1 131	3 363	5 716	5 992	8 770	10 888	11 353	12 077
herav huder og skinn	24,9	40,5	118,8	102,5	95,2	37,5	31,7	31,7
Tilskudd mm, mill. kr.								
Grunntilskudd	513,2	376,2	96,8	93,9	91,5	94,0
Distriktstilskudd ³	..	160,5	602	540	588,5	659,5	642,2	650,0
Kvalitetstilskudd storfe	252,6	263,4	260,0
Tilskudd lam- og kjeslakt	460,4	447,4	450,0
Andre tilskudd sau ⁴	..	92,8	184,7	1,2	2,3	0,9	0,2	1,0
Prod.reg. tiltak/div. utbet.	61,4	1,0	44,5	13,7	0,0
Verdi i alt inkl. tilskudd, mill. kr	1 131	3 616	7 016	6 970	9 459	12 399	12 811	13 532

1) Ekskl. grunntilskudd fra og med 1983

2) Regnet uten hode og labber fra og med 2002

3) Inkl. ekstra distr.tilsk. N-Norge i 1979

4) Omfatter tilsk.ordn. saueholdet, kvantumsavgr. tilskudd og tilsk. friføring sau (radioaktivitet).

5) Tabellen omfatter ikke rein, hjort og kanin.

Med hensyn til prisen for fjørfekjøtt vises det til vedleggstabell 1.6.

Forbruk av kjøtt

Tabell 3.36 viser registrert forbruk av kjøtt fra husdyr,- som har økt over lang tid. Økningen i 2020 og 2021 skyldes særlig effekter av koronapandemien, hvor redusert reising har medført økt forbruk av norskprodusert kjøtt, bla. ved redusert lager.

Tabell 3.36 Produksjon, eksport, import, lagerendring og engrosforbruk av kjøtt i alt¹. Mill. kg

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Produksjon til salg og hjemmeforbruk	150,6	182,1	206,6	267,1	323,0	353,0	350,4	359,8
Eksport	4,3	0,3	8,2	19,6	3,1	3,0	2,9	1,3
Import	4,6	15,9	1,9	5,6	9,8	15,0	26,1	26,0
<i>herav spekk</i>		1,5	1	0,8	1,3	1,0	0,8	0,8
Lagerendring ²	-0,6	0,9	0,5	4	-1,1	0,5	5,5	0,7
Innenlandsk forbruk	150,3	198,6	200,8	257,5	328,6	365,4	379,1	385,2
Netto transittimport ³	–	4	3,5	0,3	-1,9	1,9	2,5	0
Forbruk i alt	150,3	202,6	204,3	257,8	326,7	367,3	381,6	385,2
<i>Kg/innbygger</i>	<i>39,1</i>	<i>49,3</i>	<i>48,3</i>	<i>57,8</i>	<i>66,8</i>	<i>68,7</i>	<i>70,9</i>	<i>71,3</i>
<u>Forbruk per dyreslag⁴</u>								
Storfe	49,4	77,3	72,2	88,7	89,7	98,2	103,4	101,6
Kalv	6,5	2,3	1,4	1,5	1,6	1,8	1,5	1,4
Sau og lam	18,3	22,6	24,9	23,5	26,5	25,0	26,0	25,9
Geit og kje	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Hest	1,9	0,9	0,8	0,6	0,4	0,03	0,02	0,02
Svinekjøtt	66,9	86,2	82,1	102,8	124,7	132,6	139,6	138,3
Fjørfe	5,5	10,9	19,3	37,5	81,8	105,4	106,8	116,0
Tamrein, hjort, kanin	1,6	1,8	2,9	2,4	2,4	2,1	1,4	1,7

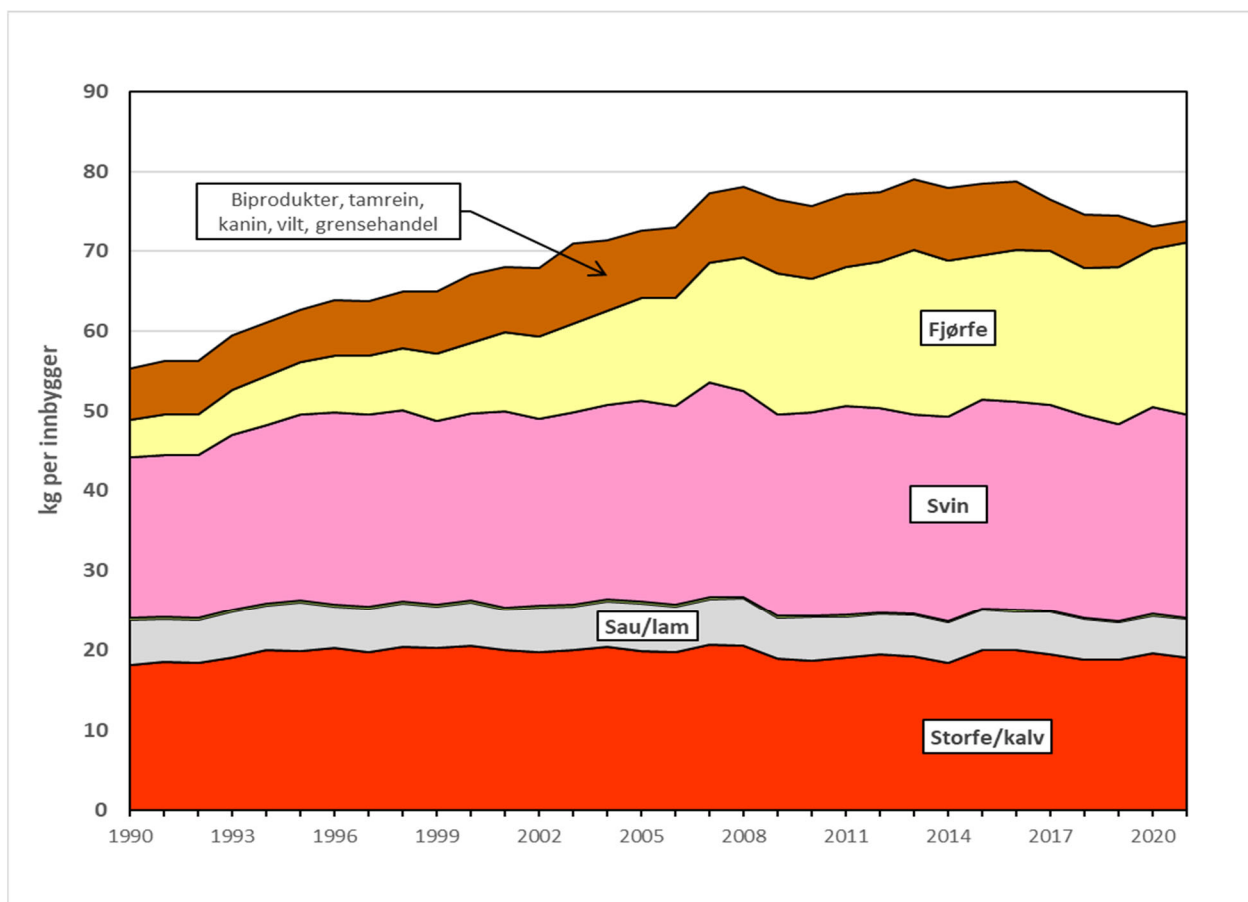
1) Inkl. tamrein og kaniner. Eksklusive grensehandel, kjøttbiprodukter og vilt.

2) Minus = økning i lager, pluss = nedgang i lager

3) Nettoforskjell mellom SSB og LMDs/Norturas statistikk

4) Omfatter ikke tallene for netto transittandel.

Forbruket av de ulike kjøttslagene målt på engrosnivå, går fram av figur 3.8. Her er også anslag for uregistrert forbruk, dvs. grensehandel/privatimport og kjøttbiprodukter, inkludert. Når dette tas med, viser figuren en nedgang i samlet forbruk i motsetning til tab. 3.36. Dette skyldes redusert grensehandel pga. koronapandemien.

Figur 3.8 Engrosforbruk av kjøtt 1990–2021

Tallene i tabell 3.36 omfatter ikke uregistrert forbruk knyttet til grensehandel, hvalkjøtt, kjøtt fra vilt og kjøttbiprodukter. I 2020 ble beregning av grensehandel lagt om, og det ble gjennomført korreksjoner av produksjonen av kjøttbiprodukter. BFJ anslår omfanget av grensehandelen med kjøtt, basert på grensehandelstall fra SSB, mens omfanget av kjøttbiprodukter beregnes ut fra tall fra Animalia. Tabell 3.37 gir en oversikt over engrosforbruket av kjøtt hvor også grensehandel, kjøttbiprodukter, vilt og hval er med. Fallet i grensehandelen pga. koronapandemien, medfører at forbruksutviklingen i 2020 og 2021 er lavere enn det som går fram av tab. 3.36.

Tabell 3.37 Engrosforbruk av kjøtt fra husdyr, vilt og hval. Inkl. spiselige biprodukter. Mill. kg

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Kjøtt fra husdyr	150,3	202,6	204,3	257,8	326,7	367,3	381,6	385,2
Kjøtt fra vilt	2,1	4,3	6,1	8,2	8,2	6,8	7,0	7,0
Hvalkjøtt	2,5	1	0,1	0,1	0	0,0	0,0	0,0
Biprodukter	9,9	13,3	13,1	14,9	14,3	12,6	12,8	12,7
Sum forbruk kjøtt og biprodukter	164,8	221,2	223,6	281,0	349,2	386,7	401,4	404,9
Kg/innbygger	42,8	53,8	52,9	62,9	71,4	72,3	74,6	74,9
Grensehandel	–	3	5	9	20,6	21,6	2,5	2,5
Sum forbruk inkl. grensehandel	164,8	224,2	228,6	290,0	369,8	408,3	403,9	407,3
Kg per innbygger	42,8	54,6	54,1	64,9	75,6	76,3	75,1	75,4

3.3.3 Egg

Tabell 3.38 gir en oversikt over nettoproduksjonen og engrosforbruket av egg. Priser og verdi på egg er vist i tabell 3.39.

Beregningene av prisen er basert på oppgaver fra Nortura.

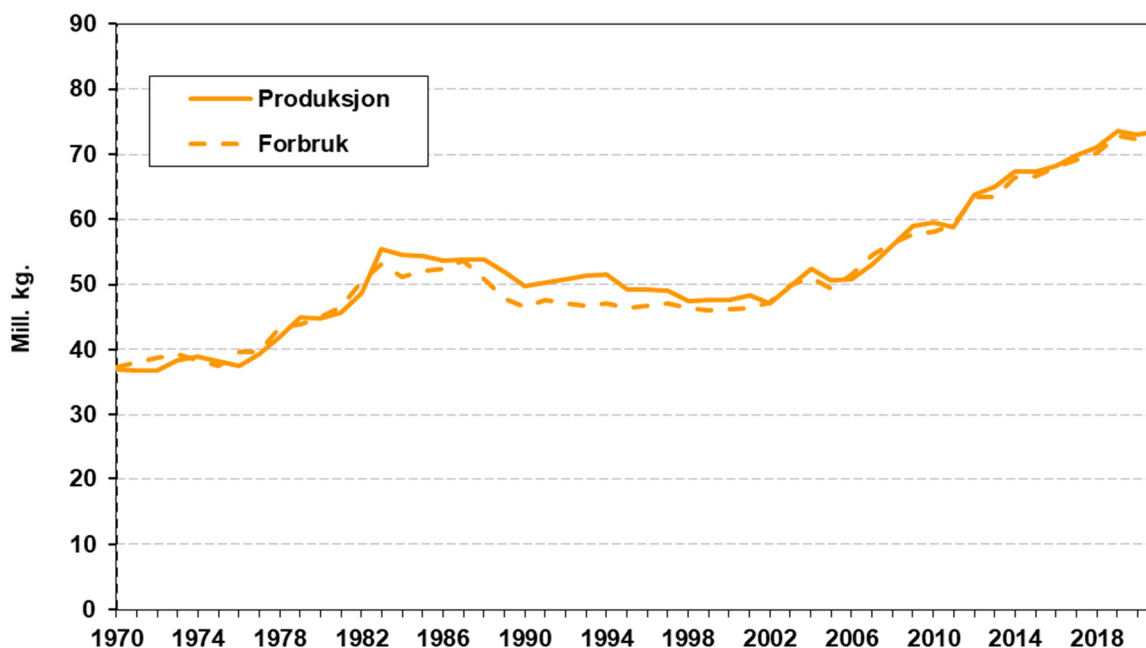
Tabell 3.38 Produksjon og engrosforbruk av egg. Mill. kg

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Nettoproduksjon	38	46,2	52,3	47,9	59,9	74,0	73,6	73,9
<i>herav salg og hj.forbr.</i>	<i>37,3</i>	<i>44,9</i>	<i>51,9</i>	<i>47,6</i>	<i>59,6</i>	<i>73,5</i>	<i>73,1</i>	<i>73,5</i>
Eksport ¹	0,4	1,6	3,7	2,2	1,5	1,3	1,2	1,2
Import	1,4	0,7	0,2	0,4	0,1	0,7	0,5	0,5
Lagerendring	..	-0,1	0,4	0,3	0	0,0	0,0	0,0
Forbruk i alt	38,3	43,9	48,8	46	58,1	72,8	72,3	72,7
<i>Kg/innbygger</i>	<i>9,9</i>	<i>10,8</i>	<i>11,6</i>	<i>10,9</i>	<i>11,9</i>	<i>13,6</i>	<i>13,4</i>	<i>13,5</i>

1) Består av skallegg, eggprodukter regnet som skallegg og eggehvite

Tabell 3.39 Priser og verdi av eggproduksjonen

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Mill. kg	37,3	44,9	51,9	47,6	59,6	73,5	73,1	73,5
Kr/kg	5,78	10,53	13,46	11,07	13,84	15,43	16,05	16,49
Mill. kr	215	473	699	528	824	1 134	1 174	1 211
Kontrakttillegg, mill. kr			46,4					
Førtidsslakt høner, mill. kr			11,6	2,7	0	6,2	6,6	3,7
Distriktstilskudd, mill. kr				2,1	8,7	3,3	3,3	3,4
Sum, mill. kr	215	473	757	533	833	1 144	1 184	1 218

Figur 3.9 Produksjon og engrosforbruk av egg

3.3.4 Ull

Tabell 3.40 gir oversikt over utbyttet fra ullproduksjonen. Nortura og ullvarefabrikkene gir oppgaver over hvor mye ull som er tatt imot ved deres anlegg. Leveransen av ull i budsjettåret er beregnet på grunnlag av et anslag for antall vinterfôrede sauer og en stipulert ullmengde per vinterfôret sau. Produksjonen har gått noe ned, men har vært jevn de siste årene. Priser innhentes fra Nortura og Fatland-Gjestal. Prisen til produsent er sammensatt av et tilskudd per kg ull og den prisen som oppnås i markedet.

Tabell 3.40 Produksjon, priser og inntekter for ull

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Tonn	4 830	4 764	4 830	5 105	4 368	3 662	3 611	3 638
Kr/kg	9,15	18,31	46,84	32,83	26,89	31,85	32,71	32,33
Mill. kr	44,2	87,2	226,2	167,6	117,5	116,6	118,1	117,6

3.3.5 Andre husdyrproduksjoner

Salg av levende dyr

Posten omfatter inntekter fra salg av levende dyr til sektorer utenfor jordbruket. Dessuten er inntektene fra eksport av livdyr med. Kostnadene til import av livdyr til

jordbruket trekkes fra. Import av hester holdes utenom her, siden disse dyrene forutsettes å gå til andre sektorer enn jordbruket.

Innenlandsk salg av hester fra jordbruket til andre sektorer er anslått på grunnlag av registreringer som er utført ved Norsk Hestesenter. Registreringene gjelder antall bedekte hopper.

Eksport- og importtall for regnskapsårene kommer fra SSB. Anslag over eksport og import i budsjettåret er innhentet fra de ulike avlsorganisasjonene. I tabell 3.42 er disse dataene presentert.

Kaninproduksjonen

Det er vanskelig å skaffe en fullstendig oversikt over produksjonen av kaniner, da det omtrent ikke forekommer organisert omsetning av kaninkjøtt. De fleste oppdrettere står selv for både slaktning og omsetning. Norsk Kanin/Norske Kaninprodukter er kilde for de anslagene som BFJ benytter for produserte mengder og priser. Se tabell 3.41.

Oppdrettshjort

Verdien av oppdrettshjort er basert på oppgaver fra Norsk Hjorteavlsforening.

Honningproduksjonen

Honningcentralen gir oppgaver over hvor mye honning som produseres i det enkelte året.

Honningcentralen og Norges Birøkterlag er kilde for prisene på honning, se tabell 3.41. Utbetalingsprisen til produsenter som leverer til Honningcentralen, består nå av en grunnpris, et etterbetalingstillegg og en eventuell etterbetalt bonus. Prisene på honning som selges direkte til forbruker, ligger høyere enn ved leveranser til Honningcentralen.

Tabell 3.41 Produksjon, priser og inntekter for andre husdyrproduksjoner

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
<u>Salg av levende dyr</u>								
Mill. kr	1,3	7,4	10,4	2,2	-1	10,7	19,2	20,0
<u>Kaninkjøtt</u>								
Tonn	220	168	217	270	240	33	32	32
Mill. kr	1,4	4,2	6,5	8,9	18	4,3	4,3	4,5
<u>Oppdrettshjort</u>								
Tonn					166	122	135	140
Mill. kr					17,8	15,4	17,7	19,6
<u>Honning</u>								
Tonn			2 128	1 000	1 330	1 630	1 730	1 730
Mill. kr	7,3	13,3	68,6	52,8	75,7	244,0	247,5	249,9
Sum, mill. kr	10,1	24,9	85,6	63,9	101,1	274,3	288,7	294,0

3.4 Andre inntekter

3.4.1 Inntekter fra kjøring med mer

Posten omfatter først og fremst kjøreinntekter ved bruk av jordbrukets maskiner. Dette gjelder inntektsføring ved bruk av maskiner i skogen, ved investeringsarbeid på driftsbygninger, ved grøfting og nydyrking, i bierverv eller til private formål. Eksempler på bierverv og privat er snøbrøyting, anleggs- og veiarbeid ol. Dessuten føres leieinntekter fra hester som er i pensjon på jordbruksbedrifter, sammen med kjøreinntektene. Dette er inntekter som jordbruket har av å holde plass for hester som tilhører folk utenom jordbruksnæringen. Travhester og hester til rekreasjon er eksempler. Inntektene ved salg av stråfôr til slike dyr hører ikke med her, men føres i stedet under «stråfôr» i totalkalkylen.

Verdien av maskinkjøring i forbindelse med investeringer i varige driftsmidler blir beregnet som prosentandel av bruttoinvesteringene i de samme driftsmidlene. Dette skyldes bruttoføring av investeringene, det vil si føring inklusive verdien av egeninnsats. Egeninnsatsen blir på tilsvarende måte kostnadsført under kapitalslit.

Det er bare verdien av egen maskininnsats ved *nyinvesteringer* som inntektsføres. For vedlikehold praktiseres nettoføring, slik at all egeninnsats holdes utenom. En oversikt over de beregnede kjøreinntektene finnes i tabell 3.42.

Tabell 3.42 Kjøreinntekter, mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Skogen	57	74	147	57	28	35	35	36
Bierverv og privat	31	108	160	253	304	305	303	305
Investeringer	22	58	43	34	81	103	112	115
Sum	109	236	342	342	410	443	450	455
Hester i pensjon	2	13	36	53	111	157	160	167
Sum kjøreinnt. m. m.	112	251	380	397	525	600	610	622

3.4.2 Arbeidsinntekter ved investeringer

Under denne inntektsposten føres verdien av eget arbeid i forbindelse med nyinvesteringer i driftsbygninger, grøfting og nydyrking. Inntektsføringen skyldes at investeringene og kapitalslitet bruttoføres, det vil si inklusive verdien av eget arbeid. Arbeidsinntektene fastsettes som bestemte prosentandeler av investeringene.

Tabell 3.43 Arbeidsinntekter ved investering i varige driftsmidler. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Driftsbygninger	44	187	249	194	272	186	195	203
Grøfter	17	17	9	15	31	52	61	61
Nydyrking	14	26	8	4	10	22	23	23
Sum	79	246	288	230	313	260	278	287

3.5 Endringer i buskap og lager av fôrmidler

3.5.1 Endringer i buskapsverdien

Beregningene gjelder endringer i buskapsverdien fra 1. januar til 31. desember. I praksis er det dyretallet per 1. januar i beregningsåret og per 1. januar i det etterfølgende året som inngår i beregningen, sammen med beregningsårets gjennomsnittspriser for de forskjellige typene av slakt. Verdien av dyrebestanden er uttrykt som markedsverdien av slaktet. Mens verdiøkning inntektsføres, blir verdireduksjon ført som fradrag i inntekten. Til en viss grad tas det hensyn til alderssammensetningen i buskapen. Lager av pelsdyrskinn inngår i husdyrverdien for pelsdyr.

Tabell 3.44 Endringer i buskapsverdi. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Hest	-15	-8	5	13	4	4	-5	0
Storfe	-22	15	145	-133	-65	42	193	97
Sau	-15	6	13	2	-6	-4	0	0
Geit	-0,6	1	-0,5	-0,2	-0,3	0,0	-0,1	0,0
Svin	-5	25	80	-16	-1	-16	-18	-4
Fjørfe	0,5	-0,5	1,3	1,8	12	-17	24	27
Endring i alt	-57	39	244	-132	-56	9	194	121

3.5.2 Medlemsbonus

Posten omfatter bonuser og overskudd utbetalt fra samvirkeorganisasjoner som ikke ellers framkommer som høyere produktpris for melk og kjøtt via etterbetalinger eller rabatter på driftsmidler. Budsjettåret er beregnet som gjennomsnittet av de tre foregående årene.

Tabell 3.45 Medlemsbonus. Mill. kr

1995	2000	2005	2010	2015	2019	2020*	2021**
3	3	109	170	203	146	357	241

3.5.3 Fôrregnskapet og lagerendringer av fôrmidler

Tabell 3.46 Fôrtilgang, fôrbehov og fôrbalanse. Mill. FEm

	1969	1979	1989	1999 ¹	2010	2019	2020*	2021**
Fôrtilgang, brutto,	3 254	3 466	3 726	4 299	4 172	4 601	4 795	4 642
– 1 % svinn kraftfôr	13	15	16	17	18	20	20	20
= Fôrtilgang netto	3 241	3 451	3 710	4 272	4 155	4 581	4 775	4 622
– Fôrbehov	3 186	3 478	3 625	4 225	4 210	4 266	4 311	4 385
= Differanse	55	–27	85	47	–59	315	464	237

1) F.o.m. 1993 er beregningen utført i melkefôrenheter (FEm) mot tidligere fetningsfôrenheter (FFE)

I fôrregnskapet beregnes tilgangen på og behovet for fôr. Balanseberegningen for 2019 viser et beregnet fôroverskudd på 315 mill. FEm, mens det for 2020 er regnet med et overskudd på 464 mill. FEm. For 2021 gir beregningen et overskudd på 237 mill. FEm.

Over- eller underskudd av fôr må sees som på bakgrunn av varierende avlingsår.

Det er knyttet en god del usikkerhet til beregningsgrunnlaget for fôrregnskapet. Både størrelsen på fôravlingene, omfanget av svinn, næringsverdien i fôret og fôrbehovet til husdyrbestanden er det vanskelig å finne en sikker beregning av.

Lagerendringene gjelder årsskiftene hvert år. På grunn av usikkerheten ved datagrunnlaget har BFJ ikke verdiberegnet lagerendringene i Totalkalkylen etter 1999.

4 Direkte tilskudd

4.1 Oppsummering

Figur 4.1 Sum direkte tilskudd. 1995–2021

I tabell 4.1 er det gitt en oversikt over de forskjellige typene av direkte tilskudd som er inntektsført i totalkalkylen. Økningen for «andre ordninger» for 2019 skyldes de store erstatningsutbetalingene som følge av tørken i 2018.

Tabell 4.1 Oversikt over ulike kategorier av direkte tilskudd til jordbruket. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Utbetalinger fra fond	54	617	234	218	523	848	925	878
Direkte tilskudd (underpost)	135	1 228	3 035	6 880	7 513	8 940	9 348	9 567
Utviklingstiltak	4	94	80	108	77	77	84	91
Velferdsordninger	0,2	417	1 288	1 614	1 512	1 477	1 530	1 527
Sum utbetalt over jordbruksavtalen (kap.1150)	193	2 356	4 637	8 821	9 626	11 910	12 023	12 063
Tilskudd investeringer utenom jordbruksavtalen	86	205	61	–	–	–	–	–
Andre ordninger	0,3	3	13	48	84	704	233	330
Sum direkte tilskudd	279	2 564	4 710	8 870	9 710	12 614	12 256	12 393

Tabell 4.2 viser de tilskuddene som er *spesifisert* i totalkalkylen. I tillegg til posten «direkte tilskudd» er alle tilskudd som føres under de enkelte inntektspostene, tatt med.

Tilskudd som framkommer som økte produktpriser, eller i form av reduserte priser på innsatsfaktorer, er imidlertid utelatt. Sum tilskudd som føres spesifisert i totalkalkylen, utgjør nå årlig over 14 mrd. kr.

I kapitel 8 er det gitt en oversikt over alle tilskudd som har inntektseffekt i totalkalkylen, også tilskudd som ikke framgår av tabell 4.2. Der er tilskuddene gruppert etter statsbudsjettets kapittelsystem.

Tabell 4.2 Oversikt over tilskudd som regnskapsføres i Totalkalkylen. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
<u>Tatt med under:</u>								
Planteprod.poster	62	68	230	45	63	148	178	139
Husdyrprod.poster	97	1 084	3 470	1 678	1 245	2 160	2 140	2 601
Kostnadsposter	132	44	–	–	–	–	–	–
Direkte tilskudd	279	2 564	4 710	8 870	9 710	12 614	12 256	12 393
Sum tilskudd	570	3 760	8 410	10 593	11 018	14 921	14 574	15 133

Vedleggstabell 2.1 gir en detaljert oversikt over de direkte tilskuddene for årene 2019–2021.

4.2 Generelt

Det går fram ovenfor at tilskudd til jordbruket over Landbruks- og matdepartementets budsjett, kommer til uttrykk i Totalkalkylen på forskjellige måter. Enkelte tilskudd som bevilges over samme budsjett, går til formål utenfor jordbrukssektoren og faller dermed utenfor totalkalkylens dekningsområde. Tilskudd som faller innenfor gruppen landbruksforskning og opplæring, er i sin helhet holdt utenom beregningene. Disse betraktes som offentlig konsum.

Under posten «direkte tilskudd» blir det også ført noen utbetalinger som bevilges over andre deler av statsbudsjettet enn kapittel 1150.

Inndelingen av underpostene under «direkte tilskudd» samsvarer med grupperingen i Prop. 1 S fra Landbruks- og matdepartementet.

4.2.1 Regnskapsårene

Tilskuddsbeløpene for regnskapsåret 2020 er hentet fra statsregnskapet Prop. 1 S Landbruks- og matdepartementet (2019–2020). Landbruksdirektoratet har gitt oppgaver til det foreløpige regnskapet for 2020. Der hvor utbetalingene bare delvis

går til jordbruksnæringen, blir det innhentet spesifiserte oppgaver fra Landbruks- og matdepartementet, Landbruksdirektoratet og Innovasjon Norge.

For enkelte poster blir det innhentet oppgaver fra Forsvarsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Direktoratet for naturforvaltning og NIBIO.

Oppgavene over utbetalinger fra Tilskudd til erstatninger bygger i betydelig grad på anslag fra Landbruksdirektoratet.

4.2.2 Budsjettåret

Anslagene for utbetalinger i budsjettåret er i hovedsak basert på oppgaver fra statsbudsjettet og fra proposisjonen om jordbruksoppjøret. Utbetalinger fra fond er unntatt her.

For postene under Landbrukets utviklingsfond (LUF) blir utbetalingene for budsjettåret anslått ut fra utbetalinger, bevilgningsrammer, overføringer og inndragninger som er registrert for årene før. Budsjettårets post for utbetaling fra Tilskudd til erstatninger blir i hovedsak fastsatt slik at den tilsvarer gjennomsnittet for de 14 foregående årene.

4.3 Utbetalinger fra Landbrukets utviklingsfond

I Totalkalkylen inntektsføres utbetalinger fra LUF som anses å ha inntektsvirkning i jordbrukssektoren (som næring). Utbetalinger til eks. skogbruk og bioenergi, forskning og ulike utviklingsprogrammer som gjelder eks. tilleggsnæringer i jordbruket, inntektsføres ikke. Tabell 4.3 gir en presentasjon av de utbetalingene fra LUF som tas med i totalkalkylen.

Tabell 4.3 Utbetalinger fra Landbrukets utviklingsfond. 1 000 kr¹

	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Eldre ordn., trad. jordbruk	152,4	3,5	–	–	–	–
BU-midler, trad. jordbruk	–	89,4	279,4	616,5	669,7	624,0
BU-midler til grøfting	–	9,7	–	59,7	73,2	70,0
Rentestøtte, trad. jordbruk	–	–	58,3	36,1	30,3	10,0
Tekniske miljøinvest.	40,0	30,4	18,5	–	–	–
Tilskudd kulturlandsk.tiltak	–	38,3	50,2	–	–	–
Tilskudd SMIL-midler				92,4	100,0	103,9
Verdensarven			4,9	5,9	7,9	9,5
Organisert beitebruk	–	–	6,5	14,4	20,9	23,0
Diverse ordninger ²	0,9	4,1	7,6	–	–	–
Utvalgte kulturlandskap ³			6,6	23,2	23,5	38,0
Sum utbetalinger	193,3	175,4	432,1	848,3	925,5	878,4

1) Poster som inngår i Totalkalkylen

2) Omfatter: Beredskapslager drivsoff, tilsk. energiøk, utv.progr. geit, beiteskade gås, setersatsing, opphørte ordninger

3) Finansieres over jordbruksavtalen og Klima- og miljødept.

Nedenfor følger en kort oversikt over forvaltningen av midlene.

Miljøvirkemidlene

I de seinere årene har forvaltningen av miljøvirkemidlene vært fordelt på tre forskjellige nivåer.

For det første har en nasjonalt miljøprogram, med generelle og landsdekkende ordninger. Areal- og kulturlandskapstilskuddet, tilskudd knyttet til økologisk produksjon, tilskudd til dyr på utmarksbeite og generelt tilskudd til dyr på beite hører til her.

For det andre har en regionalt miljøprogram, disse forvaltes av fylkene.

De nevnte tilskuddene omfatter ordninger under produksjonstilskuddene som føres under underposten «Direkte tilskudd» i Totalkalkylen.

Kommunene forvalter ordningen «spesielle miljøtiltak i jordbrukets kulturlandskap» (SMIL). Dette dreier seg om tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet, kvalitetene i kulturlandskapet, verneverdige bygninger, reduksjon av vann- og luftforurensing og klimatiltak. I tabell 4.4 inngår SMIL-midlene i postene «tekniske miljøinvesteringer» og «tilskudd til kulturlandskapstiltak».

Ordningen «Utvalgte kulturlandskap» skal ivareta utvalgte områder med stor biologisk og kulturhistorisk verdi. Ordningen finansieres ved bevilgninger fra LUF og Klima- og miljødepartementet.

BU-midler til investeringer i tradisjonelt jordbruk

Utbetalingene omfatter midler til bruksutbygging, i hovedsak investeringer til driftsbygninger.

Rentestøtte

All rentestøtte som bevilges over jordbruksavtalen inntektsføres i Totalkalkylen. Ordningen er avviklet fra 2016, men utbetalinger vil fortsatt finne sted.

BU-midler til grøfting

Det ble innført et grøftetilskudd under SMIL-ordningen gjeldende fra 2013. Grøftetilskuddet gjelder tidligere grøftet areal med tilskuddssats på 2 000 kr per dekar fra 1.7.2017.

Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)

SMIL omfatter spesielle tiltak i landbrukets kulturlandskap (STILK), miljørettet omlegging i kornområdene (MOMLE) og investeringer i miljøtiltak (IMT). SMIL omfatter også «Områdetiltak», men det er ikke regnet med at denne ordningen har inntektsvirkning for jordbruket.

Tabell 4.4 viser hvordan utbetalinger fra SMIL fordeler seg på underpostene.

Tabell 4.4 Utbetalingene av tilskudd over SMIL. Mill. kr

	2016	2017	2018	2019	2020*	2021**
Spes. tilt. i landbr. kult.landsk. (STILK)	75,5	70,2	66,6			
Invest. miljøtiltak (IMT)	33,7	30,5	41,2			
Miljørettet oml. i kornområder (MOMLE)			0,2			
Områdetiltak	3,1	2,3	3,3			
Sum SMIL	112,3	103	111,2	115,0	127,0	132,0
Tilskudd til drenering	32,5	39,1	69,3	59,7	73,2	70,0
Sum	144,8	142	180,6	174,7	200,2	202,0
<i>Herav postert i totalkalkylen:</i>						
Tilskudd til tekniske miljøinvesteringer	33,7	30,5	41,2			
Tilskudd til kulturlandskapstiltak ¹	50,4	45,2	42,4			
Spes. miljøtiltak i jordbruket				92,4	100,0	103,9
Tilskudd til drenering	32,5	39,1	69,3	59,7	73,2	70,0

1) STILK (÷fredede og verneverdige bygninger) + MOMLE

Organisert beitebruk

Ordningen omfattet i utgangspunktet investeringsstøtte til organisert beitebruk og organisert sauesanking. Fra 2010 ble investeringsstøtten til organisert beitebruk tatt ut av SMIL og overført til en egen ordning som forvaltes av Fylkesmannen.

Verdensarv

Ordningen gjelder spesielt for verdensarvområdene: Vegaøyene og Geirangerfjorden/Nærøyfjorden.

Utvalgte kulturlandskap

Ordningen omfatter skjøtsel og vedlikehold av landskap med stor historisk og biologisk verdi.

4.4 Tilskudd til erstatninger m.m.

Tabellen nedenfor viser utbetalingene for de forskjellige delordningene under ordningen Tilskudd til erstatninger m.m. Det høye erstatningsbeløpet i 2018 og dels i 2019 skyldes erstatninger som følge av tørken i 2018.

Tabell 4.5 Utbetalinger under Tilskudd til erstatninger m.m. 1 000 kr

	2018	2019	2020*	2021**
Avlingsskade	1 665 727	565 932	133 243	
Svikt i honningprod.	1 663	2 600	525	
Manglende arbeidskraft			1 004	
Sum	1 667 390	568 532	134 773	218 111

4.5 Direkte tilskudd (underpost)

De direkte tilskuddene omfatter i hovedsak de tilskuddsordningene som kommer inn under produksjonstilskuddene. Formålet med produksjonstilskudd i jordbruket er å bidra til et aktivt og bærekraftig jordbruk, innenfor de målene som Stortinget har trukket opp. Tabellen nedenfor gir en oversikt over de direkte tilskuddene for årene 2019, 2020 og 2021. Beløpene for 2021 inkluderer omdisponeringer og overføringer som ble foretatt ved jordbruksoppjøret.

Tabell 4.6 Direkte tilskudd (underpost). 1 000 kr

	2019	2020*	2021**
74.11 Driftstilskudd	1 591 132	1 663 336	1 673 000
74.14 Tilskudd til husdyr	2 416 088	2 526 534	2 597 000
74.16 Beitetilskudd	895 511	978 386	1 043 000
74.17 Areal og kulturlandskapstilskudd	3 430 315	3 537 732	3 575 000
74.19 Regionale miljøprogram	490 636	523 692	553 000
74.20 Tilskudd til økologisk landbruk	115 856	118 427	126 000
Sum	8 939 538	9 348 107	9 567 000

Driftstilskudd

Tilskuddet omfatter ku- og geitmelkproduksjon samt ammekyr. For kumelk gis tilskuddet pr. bedrift etter AK-sone mens det for geitmelk gis med samme sats over hele landet. For ammekyr gis tilskuddet etter AK-sone pr. dyr inntil 40 ammekyr og pr. bedrift for bedrifter med mer enn 40 kyr.

Tilskudd til husdyr

Tilskuddet beregnes på grunnlag av dyretall og satser per dyr. Tilskuddet omfatter også tilskudd for verneverdige husdyrraser. Bedrifter med bihold og minimum 25 kuber kom inn i ordningen fra 2009.

Beitetilskudd

Tilskudd til dyr på utmarksbeite (utmarksbeitetilskudd) gis til dyr som i beitesesongen går minst 5 uker på utmarksbeite og som da har hoveddelen av det daglige grovfôrintaket fra beiting av utmark.

Tilskudd til dyr på beite (beitetilskudd) omfatter alle beitedyr som i løpet av beitesesongen går minst 12 eller 16 uker på beite, avhengig av i hvilken arealsone søkeren har driftssenter. Dette beitetilskuddet kan gis for beiting både på utmarksbeite, innmarksbeite, overflatedyrket og fulldyrket jord.

Begge beitetilskuddene kan oppnås for samme dyr dersom total beitetid tilfredsstiller minimumskravene til antall uker på beite.

Areal- og kulturlandskapstilskudd

Ordningen er 2-delt og består av en kulturlandskapsdel som blir gitt til alt jordbruksareal med felles sats og en arealdel for de ulike vekstene etter soner og arealstørrelser.

Formålet med *kulturlandskapstilskuddet* er å stimulere til skjøtsel, vedlikehold og utvikling av kulturlandskapet, gjennom aktiv drift og beiting på jordbruksarealene.

Arealtilskuddet skal medvirke til et aktivt jordbruk over hele landet. Dessuten skal tilskuddet styrke inntektene og jevne ut inntektsforskjeller mellom ulike produksjoner, bruksstørrelser og distrikter.

Regionale miljøprogram

Formålet med ordningen er å sikre miljøkvaliteter og kulturlandskap, og å hindre erosjon og avrenning av næringsalter til vann. Ordningen har regionale og lokalt tilpassede regelverk for økonomisk støtte.

Tilskudd til økologisk jordbruk

Formålet med tilskuddet er å stimulere til økt andel økologisk jordbruksproduksjon.

Posten omfatter ordningene omleggingstilskudd, arealtilskudd ved økologisk drift og husdyrtilskudd ved økologisk drift. Disse tilskuddene gis i tillegg til ordinære husdyr-, areal- og kulturlandskapstilskudd.

4.6 Utviklingstiltak

Betegnelsen omfatter ordninger som er underposter i kap. 1150 post 77. Tabell 4.7 gjelder de ordningene som er postert under «direkte tilskudd» i Totalkalkylen.

Tabell 4.7 Utviklingstiltak. 1 000 kr

	2019	2020*	2021**
77.11 Tilskudd til dyreavl	71 844	76 597	79 700
77.12 Tilskudd til engfrø mm.	5 272	7 661	10 800
Sum	77 116	77 116	90 500

Tilskudd til dyreavl

De deler av ordningen som føres under «direkte tilskudd» omfatter tilskudd til dekning av kostnadene ved inseminering og utjevning av reisekostnadene ved veterinærtjenesten. Ordningen omfatter også tilskudd til avlsarbeid innen spesialisert storfekjøttproduksjon.

Tilskudd til engfrø

Tilskuddene under denne ordningen tar sikte på å fremme norsk engfrøavl og omfatter lagringstilskudd, pristilskudd og arealtilskudd og diverse andre tilskudd. Pristilskudd, arealtilskudd og diverse andre tilskudd blir utbetalt til produsentene gjennom såvareforretningene. Lagringstilskuddet som går til såvareforretningene blir ikke tatt med i Totalkalkylen.

4.7 Velferdsordninger

Tabell 4.8 Velferdsordninger. 1 000 kr

	2019	2020*	2021**
78.11 Tilsk. avløsning ferie og fritid	1 164 693	1 205 080	1 221 000
78.12 Tilskudd til avløsning ved sykdom	129 078	148 871	137 000
78.14 Sykepengeordningen i jordbruket	48 300	43 500	32 600
78.15 Andre velferdstiltak	65 898	68 065	68 200
78.16 Tidligpensjonsordning for jordbr.	68 998	64 973	68 400
Sum Velferdsordninger	1 476 968	1 530 488	1 527 200

Ordningen «Andre velferdstiltak» omfatter de to delordningene «tilskudd til landbruksvikar» og «tilskudd til landbrukets HMS-tjeneste». Av disse ordningene er det bare «tilskuddet til landbruksvikar» som føres i Totalkalkylen.

Tilskuddet til sykepengeordningen og den administrative delen av tilskudd til landbruksvikar blir ført med tilsvarende motposter på kostnadssiden. Dermed blir inntektsvirkningen nøytralisert.

De øvrige tilskuddene føres uten motposter, slik at de gir full inntektsvirkning.

Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid

Tilskudd til avløsning under ferie og fritid er en refusjonsordning som beregnes etter satser per dyr.

Tilskudd til avløsning ved sykdom

Tilskuddet til avløsning under sykdom er en refusjonsordning. Tilskuddet blir fastsatt ut fra faktiske utgifter til avløsning, opp til en maksimal dagsats per bruk.

Tilskudd til sykepengeordningen

Tilskudd til sykepengeordningen gjelder refusjon av tilleggspremier til folketrygden. Disse tilleggspremiene kreves innbetalt for at sykepenger skal komme opp i 100 prosent av pensjonsgivende inntekt etter 16 dager.

Andre velferdstiltak

Andre velferdstiltak omfatter to ordninger:

Administrasjonstilskudd til avløserlag består av den administrative delen av tilskuddet til landbruksvikar.

Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet har til formål å skaffe arbeidshjelp under korttids sykdom for gårdbrukere som ikke kan skaffe arbeidshjelp på annen måte.

Tidligpensjonsordningen

Utbetalingene i 2019 og 2020 ble henholdsvis 69,0 mill. kr og 65,0 mill. kr.

For 2021 regnes det med en utbetaling på 72,6 mill. kr.

4.8 Ordninger utenom jordbruksavtalen

Her føres noen tilskudds- og erstatningsordninger under «direkte tilskudd» som ikke er omfattet av jordbruksavtalen.

4.8.1 Erstatninger ved tiltak mot dyre- og plantesykdommer

Tabell 4.10 viser hvordan erstatningsbeløpene fordeler seg på forskjellige underposter.

Tabell 4.9 Erstatninger dyre- og plantesykdommer. 1 000 kr

	2019	2020*	2021**
Planteskadegjørere	289	0	500
Husdyr	89 534	59 635	68 700
SUM	89 823	59 635	69 200

Beløpene over er eksklusive tilskuddet til tiltak mot radioaktivitet som ikke føres under «direkte tilskudd».

4.8.2 Tilskudd til avløsning ved repetisjons- og heimevernsøvelser

Ifølge Forsvaret finnes ikke oppgaver som viser de samlede faktiske utbetalingene. Det er derfor forutsatt at utbetalingene tilsvarer innvilgningene.

Aktiviteten på området har vært liten i de siste årene med små utbetalinger. For 2019, 2020 og 2021 regnes det med en utbetaling på 1,0 mill. kr.

4.8.3 Erstatninger for rovviltskader

Jordbruket mottar erstatninger fra staten som kompensasjon for skader som husdyrene blir påført av rovdyr. Utbetalt totalbeløp varierer mye fra år til år. Både variasjon i skadeomfang og endringer i kravene til dokumentasjon av skader ligger bak svingningene i årlig utbetaling. Sett over en lengre periode har utbetalingene økt, men de har vært mer stabile de siste årene.

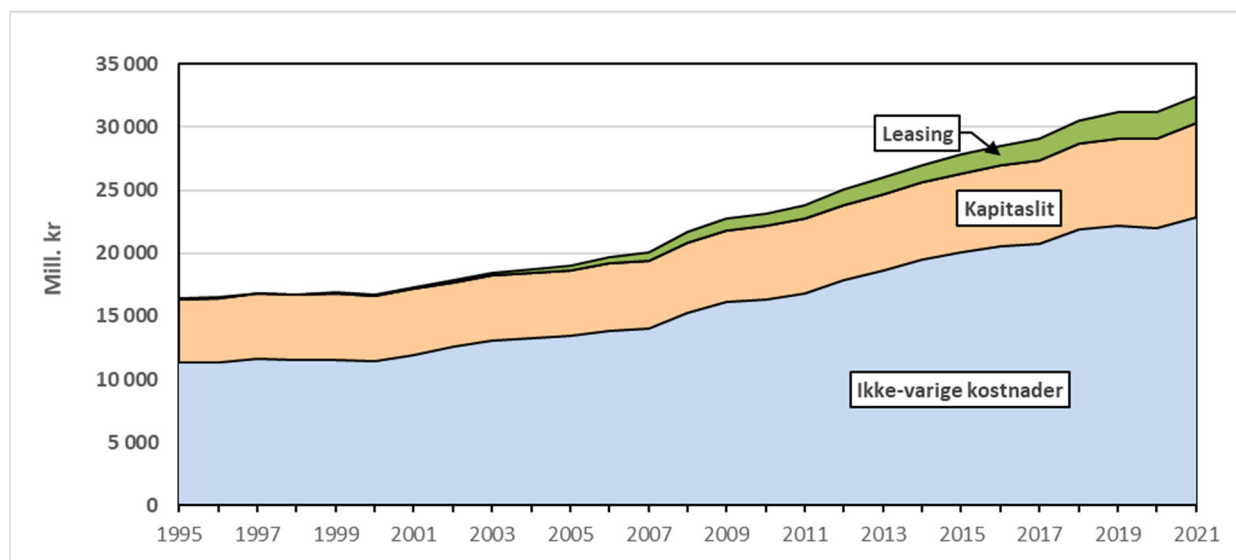
Utbetalingen i 2019 var 44,6 mill. kr og 37,2 mill. kr i 2020. På grunnlag av utviklingen for utbetalingene i tidligere år er det for 2021 antatt at erstatningsbeløpet for husdyr vil ligge på 41,6 mill. kr.

4.8.4 Driftsplanlegging

Denne posten omfatter godtgjørelse til brukere som gir oppgaver til NIBIOs driftsgranskinger. De siste årene er det regnet med en utbetaling på 0,7 mill. kr.

5 Kostnader

5.1 Innledning

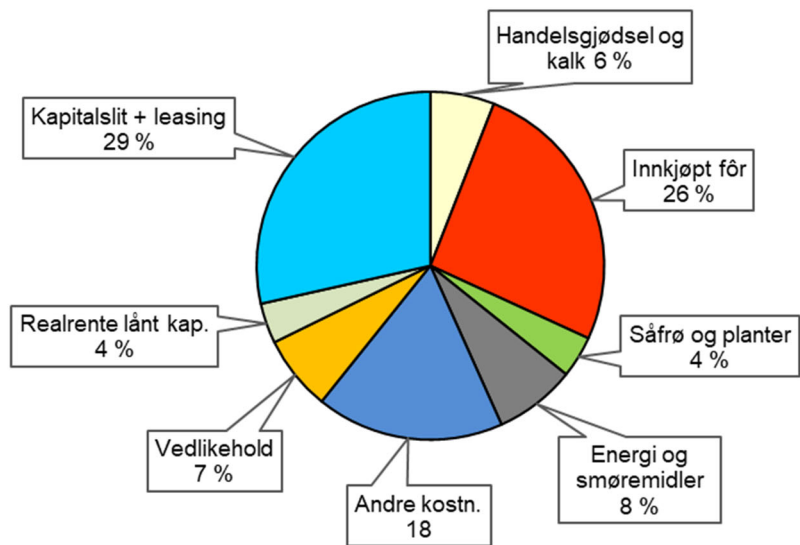

Figur 5.1 Sum kostnader. 1995–2021

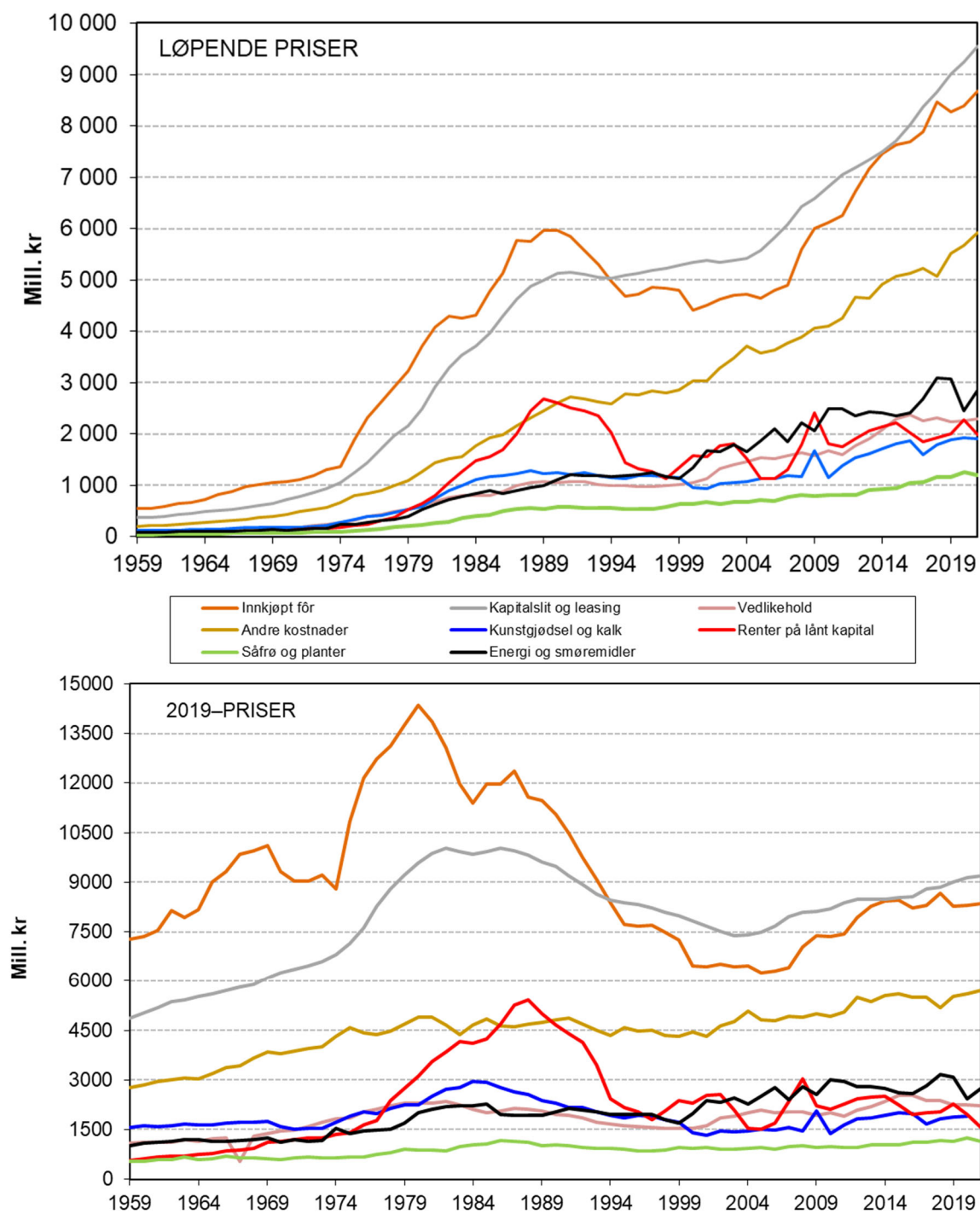
I Totalkalkylen er kostnadene gruppert på hovedpostene ikke-varige og varige driftsmidler. Til de ikke-varige driftsmidlene hører handelsgjødsel og kalk, innkjøpt fôr, såfrø og planter, elektrisk kraft, drivstoff og smøremidler, vedlikehold av varige driftsmidler og posten «andre kostnader». «Andre kostnader» er en samlepost for en rekke forskjellige kostnader ved plante- og husdyrproduksjon, for eksempel frakt, emballasje, veterinær og medisiner, forsikring og regnskapsføring.

Kostnadene til varige driftsmidler kommer fram gjennom beregningen av det årlige kapitalslitet på bygninger, maskiner og redskaper, biler og grøfter/hydrauliske anlegg. Kostnadene til leasing tas også med her.

Figur 5.2 viser hvor stor andel av totalkostnaden de forskjellige kostnadstypene utgjør. I figur 5.3 framgår utviklingen i kostnadene målt i løpende og faste priser.

Figur 5.2 Kostnadene i jordbruket fordelt på kostnadsposter. 2020

Figur 5.3 Utviklingen i kostnadene i løpende og faste priser

5.2 Ikke-varige kostnader

5.2.1 Handelsgjødsel og kalk

Tabell 5.1 Handelsgjødsel og kalk. Mengder, priser og kostnader

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Handelsgjødsel, mill. kg	494	588	538	516	384	470	469	467
Kr/100 kg	39	87	203	204	271	368	367	371
Mill. kr	195	510	1 095	1 054	1 042	1 728	1 725	1 731
Mikronæringsstoffer, mill. kr	0	1	2	6	1			
Veksthusgjødelse, mill. kr	4	7	17	17	21	22	25	26
Kalk, mill. kg ¹	85	243	448	275	168	225	286	230
Kr/100 kg	8	21	36	42	65	64	68	67
Mill. kr	7	52	162	115	109	144	195	154
Handelsgj. og kalk, mill. kr	206	570	1 276	1 192	1 173	1 795	1 871	1 871
Tilsk. mindre bruk, mill. kr	-23	-44						
Rabatter, mill. kr			-44	-50	-30	-14	-14	-14
Sum handelsgj. og kalk, mill. kr	183	526	1 232	1 142	1 143	1 880	1 931	1 897

¹⁾ Inkl. skjellsand fra og med 1988

Tabell 5.1 presenterer utviklingen i mengder, priser og kostnader for handelsgjødsel og kalk etter 1969.

Forbruket av handelsgjødsel i Totalkalkylen er basert på mineralgjødelsestatistikken fra Mattilsynet. Mattilsynets statistikk følger salgsåret, dvs. perioden 1.7–30.6. I Totalkalkylen blir salget av handelsgjødsel kostnadsført på det kalenderåret hvor gjødsla forutsettes brukt. Det vil for eksempel si at forbruket i kalenderåret 2018 er basert på salget i perioden 1.7.2018 til 30.6.2019. Mattilsynet utarbeider statistikk over kalkomsetningen, sist for 2017. Deretter er omsetningen regnet fram etter oppgaver fra aktører.

Veksthusgjødelse og mikronæringsstoffer inngår ikke i Mattilsynets oppgaver. Forbruket av disse typene beregnes dermed som et tillegg. Intensiteten er økt noe med stimulans både innen korn- og grovfôrproduksjon. Omsetningen av gjødelse i tonn ligger likevel på et stabilt nivå da gjødselnormene er noe endret og N-innholdet i fullgjødelsen høyere enn tidligere.

Tabell 5.2 viser forbruket av verdistoffer i handelsgjødsel fra 1969 og fram til 2019 med prognose for 2021.

Tabell 5.2 Innholdet av næringsstoffer i handelsgjødsel. Tonn og kg per daa jordbruksareal

	Nitrogen		Fosfor		Kalium		Sum
	Tonn	Kg/daa	Tonn	Kg/daa	Tonn	Kg/daa	Tonn
1969	68 430	6,9	23 027	2,3	49 393	5,0	140 850
1979	102 245	10,6	27 233	2,8	67 888	7,1	197 366
1989	110 138	11,1	17 376	1,7	56 353	5,7	183 867
1999	106 017	10,2	13 092	1,3	50 862	4,9	169 971
2010 ¹⁾	83 982	8,3	7 831	0,8	31 943	3,2	123 756
2015	102 933	10,4	9 824	1,0	34 043	3,5	146 280
2016	104 214	10,6	9 295	0,9	34 674	3,5	148 183
2017	102 460	10,4	9 116	0,9	34 224	3,5	145 800
2018	99 674	10,1	8 718	0,9	33 468	3,4	141 860
2019	102 392	10,4	8 892	0,9	33 984	3,5	145 268
2020*	106 765	10,9	8 901	0,9	34 422	3,5	150 088
2021**	105 884	10,8	8 996	0,9	34 171	3,5	149 051

1) Korrigert for hamstring i 2007/08

Kilde: Mattilsynet

I Mattilsynets statistikk inngår forbruk av gjødsel kun i jordbruket. Skogbruk, parker, plener, prydager, villahager og veksthus er holdt utenom Mattilsynets statistikk. For å komme fram til hva som benyttes i jordbruket samlet legges et anslag for veksthus til.

Gjennomsnittsprisen på handelsgjødsel økte 7,7 prosent fra 2018 til 2019 og 0,1 prosent fra 2019-20. Prognosen for budsjettåret 2021 viser en svak prisoppgang på 0,9 prosent.

Prisberegningen baseres på omsetningstallene for de forskjellige gjødselslagene for hele sesongen fra 1. juli til 30. juni, etter oppgaver fra Felleskjøpene. Det regnes ut gjennomsnittspriser for de enkelte gjødselslagene.

I tabell 5.3 er det gitt en oversikt over gjennomsnittspris per kg næringsstoff for de forskjellige hovedgruppene av handelsgjødsel.

Tabell 5.3 Gjennomsnittspriser per kg N+P+K for hovedgruppene av handelsgjødsel

	1969	1979	1988	1999	2010	2019	2020*	2021**
<u>N-gj. (Kalksalp. 15,5 % N):</u>								
Kr/kg N	1,7	3,4	7,88	7,36	12,03	16,4	16,06	17,21
Relative tall	100	200	473	433	707	965	945	1013
<u>P-gjødsel (Super fosfat P8 %)¹</u>								
Kr/kg P	2,2	6,78	16,72	20,54	39,31	28,18	28,7	24,54
Relative tall	100	308	760	910	1 787	1281	1305	1116
<u>K-gjødsel (Kaliumklorid 49 %)</u>								
Kr/kg K	0,72	1,42	3,91	4,9	9,09	11,24	11,69	11,34
Relative tall	100	197	543	680	1 263	1561	1623	1575
<u>Tosidig gj. (PK-gjødsel 5-17)²</u>								
Kr/kg verdistoff				10,13	22,68	20,15	15,18	13,76
Relative tall				98	219	194	146	133
<u>Fullgj. (NPK 21-4-10/22-3-10)</u>								
Kr/kg verdistoff	1,44	2,78	6,16	5,03	8,4	11,01	11,15	11,06
Relative tall	100	193	428	349	584	765	775	769

1) P8 fra 1996

2) 1998 = 100

Forbruket av kalk og skjellsand har økt litt de siste årene, men er på et lavere nivå enn for en del år tilbake. Forbruket er beregnet til ca. 30 kg/daa i 2020 og det regnes med 27 kg/daa i budsjettåret.

Flere forhold påvirker omsetningen av jordbrukskalk. Blant disse er tidspunktet for høsting, værforholdene høst og vår og økonomien i jordbruket generelt.

I tabell 5.4 er det gitt en oversikt over forbruket av ulike kalkslag.

Tabell 5.4 Forbruket av kalk. Tonn

	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
<u>Mg-holdig kalk:</u>						
Grovdolomitt	60 727	45 534	17 250			
Brent dolomitt	15 911	17 808	6 069			
Grov kalkdolomitt	8 237	6 168				
Kalkdolomittmel	3 185	2 217				
Dolomittmel	450	182				
Granulert dolomittmel	30 523	8 095				
<u>Ikke Mg-holdig:</u>						
Kalksteinsmel	51 350	54 564	18 333			
Grovkalk	88 976	42 666	52 975			
Konverteringskalk	49 331	20 169	0			
Brent kalk	4 826	1 194	6 305			
Hydratkalk	2 832	3 988	0			
Skjellsand	113 183	80 077	21 154			
<u>Andre (gj.sn. av alle):</u>						
Kalk i alt	447 753	295 098	169 131			
Fratr. hobby/hagekalk	-20 000	-20 000	-846			
Kalk til jordbruket	427 753	275 098	168 286	212 191	239 987	217 263
Kg/daa jordbruksareal	43	30,9	16,7	26,4	29,7	26,9

Kilde: Mattilsynet

5.2.2 Innkjøpt fôr

Tabell 5.5 viser kostnadene til innkjøpt fôr i perioden 1989–2021. Prisberegningene gjøres på bakgrunn av felleskjøpenes omsetningstall på årsbasis, spesifisert for hvert enkelt kraftfôrprodukt. Mengdetallene hentes fra Landbruksdirektoratets tall for totalt salg.

Tabell 5.5 Innkjøpt fôr. Mengder, priser og kostnader

	1989	1999	2010	2017	2019	2020*	2021**
<u>Kraftfôr i blandinger</u>							
Mill. kg	1 619	1 697	1 788	2 012	2 007	1 993	2 034
Kr/100 kg ¹	373	268	328	386	387	398	403
Mill. kr	6 033	4 545	5 859	7 760	7 766	7 922	8 207
<u>Grøpp av salgskorn</u>							
Mill. kg	28	11	3	1	1	1	1
Kr/100 kg	323	274	298	311	319	327	337
Mill. kr	90	30	8	4	4	4	4
<u>Leiemalt i blandinger</u>							
Mill. kg	-92	-5	0	0	0	0	0
Kr/100 kg	277	189	-				
Mill. kr	-255	-9	0	0	0	0	0
Rabatter, mill. kr	-253	-140	-38	-15	-15	-16	-16
Småsekketillegg mill. kr		113					
<u>Innkjøpt kraftfôr i alt</u>							
Mill. kg	1 554	1 704	1 791	2 013	2 008	1 994	2 035
Kr/100 kg	361	266	325	385	387	397	403
Mill. kr	5 614	4 539	5 829	7 749	7 761	7 925	8 211
Annet innkjøpt fôr, mill. kr	430	293	384	720	503	472	463
Sum innkjøpt fôr, mill. kr	6 044	4 832	6 212	8 469	8 264	8 397	8 674

1) Bulkpris fra og med 1995. Fra og med 2000 benyttes veid snittpris av bulk/sekker

Forbruket av innkjøpt kraftfôr har vært økende etter 2000. Forbruket av drøvtyggerfôr er stigende og er budsjettert til 1 062 mill. kg i 2021. Forbruket av svinefôr har vært relativt stabilt fra 2019 og var 465 mill. kg i 2020. Det er budsjettert med 463 mill. kg i 2021. Forbruket av fjørfefôr gikk noe ned i 2015 pga. produksjonsnedgang for kylling, men har deretter økt igjen til 480 mill. kg i 2020. Det er budsjettert med 504 mill. kg i 2021.

Tabell 5.6 Samlet kraftfôrforbruk fordelt på blandinger og grøppet vare. Mill. Kg¹

	1989	1999	2010	2018	2019	2020*	2021**
<u>Kraftfôrblandinger</u>							
Drøvtyggere	978	1 005	907	1 082	1 060	1 043	1 062
Svin	398	421	487	477	465	465	463
Fjørfe	224	256	385	448	478	480	504
Andre (hest, kanin m.m)	19	15	10	5	4	4	4
Sum kraftfôr i blandinger	1 619	1 697	1 788	2 012	2 007	1 993	2 034
Grøpp av salgskorn	28	11	3	1	1	1	1
Sum kraftfôr i alt	1 646	1 708	1 791	2 013	2 008	1 994	2 035
Leiemalt kraftfôr	92	5	0	0	0	0	0
Innkjøpt kraftfôr i alt	1 554	1 703	1 791	2 013	2 008	1 994	2 035

1) Statistikk fra Landbruksdirektoratet fra 2008 mot tidligere Mattilsynet

Kraftfôrprisene avhenger av flere faktorer; priser på norsk korn, prisnedskrivings-tilskuddet på korn til kraftfôr, priser på importerte råvarer, frakttilskudd, kostnadsutviklingen i kraftfôrindustrien og endringer i sammensetningen av kraftfôret.

Prisendringer på korn i jordbruksoppkjørene får en tredjedels effekt samme år. Dette skyldes at norsk korn til kraftfôr normalt ikke blir tatt i bruk før i september måned i produksjonsåret.

Gjennomsnittlig pris per 100 kg for alt innkjøpt kraftfôr steg fra 387 kr i 2019 til 397 kr i 2020, og er beregnet til 403 kr per 100 kg i 2021.

Detaljert oversikt over prisutvikling og kostnadsutvikling for de enkelte innkjøpte forslagene for årene 2019, 2020 og 2021 er gitt i vedleggstabellene 3.2 og 3.3.

5.2.3 Såfrø og planter

Posten omfatter innkjøpt såkorn og norskprodusert og importert frø av engvekster, rotvekster og grønnsaker. Importerte blomsterløker, knoller og planteskoleartikler som stauder, busker og podekvister hører også med her. Oppgaver fra Landbruksdirektoratet viser jordbrukets innkjøp av såkorn gjennom såvarefirmaene.

Detaljert oversikt over prisutvikling og kostnadsutvikling for de enkelte såfrø- og planteslag for årene 2019, 2020 og 2021 er gitt i vedleggstabell 3.4.

Tabell 5.7 Kostnader til såfrø og planter. Mill. kr.

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Såkorn, tonn	26 573	51 024	60 303	59 537	53 654	48 112	53 909	51 712
Mill. kr	38	125	306	246	254	321	358	348
Oljefrø, mill. kr.	0,4	0,4	1,3	2	1,8	5,0	3,8	5,4
Erter, mill. kr.	3,4	4,1	4,0	3,6
Engfrø, mill. kr	8	26	100	111	108	161,1	151,9	149,7
Rotv.- og grønns.frø, mill. kr	1,3	5	18	30	57	97,1	106,4	98,7
St.kontr. settepoteter ¹ mill. kr	39	79,4	84,1	85,5
Andre planteart, frø mv, mill. kr	17	57	104	247	352	491	555	504
Sum såfrø og planter, mill. kr	65	214	533	643	815	1 158	1 263	1 195

1) Fra og med 2000

5.2.4 Energi og smøremidler

Tabell 5.8 viser kostnadene til energi og smøremidler.

Kostnadene til elektrisk kraft kan variere mye på grunn av prisendringer. Kostnaden øker i 2021 pga. forventet prisnedgang på ca. 27 prosent.

For diesel er forbruket nokså jevnt og kostnaden varierer med prisen. Prisen er forventet å øke i 2021 med 8 prosent pga. økning i råoljeprisen.

Kostnadene til fyringsolje i veksthus avhenger sterkt av prisforholdet mellom fyringsolje og elektrisk kraft. Energiformene gass og bioenergi inngår i fyringskostnadene i veksthus.

Tabell 5.8 Kostnader til energi og smøremidler. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Diesel	23	102	271	306	833	1 267	1 188	1 283
Elektrisk energi	42	127	501	588	1 246	1 434	940	1 206
Annet (fyringsolje, bioenergi, gass, bensin, smøremidler)	65	170	233	234	414	373	321	371
Sum energi og smøremidler	130	399	1 004	1 128	2 493	3 073	2 450	2 860

5.2.5 Andre kostnader

«Andre kostnader» omfatter de ikke-varige kostnadene i jordbruket som ikke er tatt med som egne poster andre steder i Totalkalkylen. Noen av de største enkeltpostene er kort omtalt nedenfor. Et mer detaljert bilde av «Andre kostnader» for årene 2019, 2020 og 2021 finnes i vedleggstabell 3.6.

Tabell 5.9 Andre kostnader. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Planteproduksjon	113	359	845	911	1 236	1 719	1 857	1 911
Husdyrproduksjon	149	391	666	802	1 217	1 778	1 796	1 852
Bygninger, maskiner, tekn. utstyr, admin., kjøp av tjenester mm.	183	441	1 121	1 259	1 697	1 752	2 071	2 166
Sum	445	1 191	2 632	2 972	4 150	5 526	5 668	5 929

Kostnader ved planteproduksjon

Plastfolie i jordbruk utenom hagebruk benyttes først og fremst til rundballer og til ammoniakkbehandling av halm. Kostnaden til plastfolie i den delen av jordbruket som ikke regnes som hagebruk, var på 463 mill. kr. i 2020 men er budsjettert til 538 mill. kr i 2021 grunnet prisøkning på plast.

Kostnadene til *emballasje i hagebruket* omfatter sortering, pakking og emballasje av hagebruksprodukter. Dette har motstykke i prisene på inntektssiden.

Beregningen av *plantevernmidler* er basert på Mattilsynets statistikk over salg fra detaljist. Det korrigeres for hamstring dersom resultatene er påvirket av for eksempel avgiftsøkninger. For budsjettåret er kostnaden beregnet til 421 mill. kr.

Bruk av *ensileringsmidler* innebar en kostnad på 101 mill. kr i 2020 mens det i budsjettåret er regnet med 107 mill. kr. Over tid har det vært en nedgang i bruken.

Kostnader i husdyrholdet

Antall besøk av *veterinær* går ned, men behandlingkostnaden øker. Økende besetningsstørrelse bidrar til en økende kostnad. Budsjettanslaget for 2021 er på 451 mill. kr.

For *medisin til dyr* er jordbrukets kostnad for 2021 beregnet til 560 mill. kr.

Til sammen er kostnaden til *inseminering av storfe og gris* anslått til 375 mill. kr. i budsjettåret. Ca. 80 prosent av kostnadene til inseminering gjelder storfeholdet.

Frakt av kraftfôr er kostnadsberegnet til 396 mill. kr for 2019, 398 mill. kr for 2020 og 417 mill. kr for 2021. Økningen over tid er en effekt av både mengde og prisøkning.

Forsikring

Beregningene som er basert på netto forsikringskostnader, kan variere mye pga. varierende utbetalinger mellom år. *Nettokostnaden ved forsikring av maskiner og annet driftsløsøre* er budsjettet til 114 mill. kr, *husdyrforsikringer* 28 mill. kr, *yrkesskadeforsikring* 13 mill. kr. og for *driftsbygninger* 238 mill. kr.

Kostnader til administrasjon, kjøp av tjenester med mer

Antall regnskap synker med antall bedrifter fra år til år, mens prisen per regnskap har hatt en klart økende tendens. Prisøkningen har også sammenheng med økende produksjon på de gjenværende jordbruksbedriftene. For 2021 er regnskapskostnadene beregnet til 658 mill. kr.

Kostnadene til teletjenester i jordbruket har sunket de siste årene. Dette henger sammen med færre bønder og lavere priser på teletjenester, mens økt bruk av teletjenester per jordbruksbedrift trekker noe i motsatt retning.

Under «Andre kostnader» gjøres et *verdipåslag* på 12,8 prosent som skal ta hensyn til andre ikke-spesifiserte poster. Verdipåslaget blir 668 mill. kr i budsjettåret 2021.

To ulike *velferdsordninger* blir kostnadsført som motposter til statstilskudd. Det gjelder utgifter til sykkelønsordning og administrasjonstilskudd til avløserlag. Summen for disse ordningene er budsjettet til 42 mill. kr i 2021.

5.2.6 Vedlikehold

Beregningen av vedlikeholdet er basert på bl.a. SSBs landbruksundersøkelser som sist ble foretatt i 2017. Undersøkelsene gir «fastpunkter» for seriene som regnes fram. Tabellen under viser utviklingen i vedlikeholdskostnadene fordelt på bygninger, maskiner og redskaper og biler. Bygningsvedlikeholdet utgjør mer enn 2/3 av total vedlikeholdskostnad.

Med resultatene fra SSBs undersøkelser som basis, har vedlikeholdskostnadene for maskiner og redskaper vært framregnet på grunnlag av utviklingen for traktorbestanden. Fra og med beregningen til Totalkalkylen for 2009, har prisutviklingen fulgt lønnsutviklingen i industrien.

Mellom tellingsårene i SSBs landbruksundersøkelser benytter nemnda vedlikeholdskostnadene i driftsgranskingene samt antallet bruk i Totalkalkylen som framregningsgrunnlag.

Vedlikeholdet for biler er basert på SSBs tellinger, sist i 2017.

Tabell 5.10 Vedlikehold. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Bygninger	101	325	582	595	1 190	1 701	1 722	1 752
Maskiner og redskaper	19	163	426	367	375	415	420	427
Biler	26	49	59	57	108	130	123	119
Sum vedlikehold	146	537	1 067	1 019	1 673	2 245	2 265	2 297

5.3 Leasing

I Totalkalkylen er det registreringer over tegnede leasingkontrakter fra 1991. Før 1990 er det regnet med at leasing talte lite og kostnadene inngår i kapitalslit og rentekostnadene.

Ved beregningen av kostnadene til leasing blir avdragsdelen av kostnadene beregnet tilsvarende som kapitalslitet for kjøpte maskiner, dvs. ved saldoavskrivning over levetiden.

Beregningsprinsippet medfører at leasingavtalene i Totalkalkylen blir behandlet som finansiell leasing (en finansieringsmåte). Skattemessig og i nasjonalregnskapet blir leasing i jordbruket behandlet som operasjonell leasing (ren leie). Føringsmessig er det lagt opp til at kostnadsutviklingen mellom år i Totalkalkylen skal være uavhengig av om maskinutstyr kjøpes (eies) eller leases (leies).

Den sterke økningen for tegninger av leiekontrakter en har hatt, medfører at kostnadene ved leasing er fordoblet flere ganger i de senere årene.

Kostnadene for 2020 er beregnet til 2 118 mill. kr mot 2 058 mill. kr for 2018. Det er regnet med en kostnadene for leasing på 2 122 mill. kr i 2021.

Tabell 5.11 Kostnader ved leasing. Mill. kr

	1990	1995	2 000	2005	2010	2015	2019	2020*	2021**
Sum tegnede leiekontrakter		185	191	1 287	1 332	2 317	2 837	2 241	2 328
Kapitalslit A	11	38	88	381	902	1 422	1 970	2 011	2 092
Renter B	4	8	22	52	160	150	206	176	175
Effekt av finansiering C	1	3	10	21	80	86	118	69	145
Sum kostnad D=A+B-C	14	43	100	412	982	1 786	2 058	2 118	2 122

5.4 Investeringer og kapitalslit

5.4.1 Innledning

Under denne posten beregnes bruttoinvesteringer i avskrivbare og ikke avskrivbare driftsmidler og kapitalslit. De varige kostnadene, eller kapitalslitet, omfatter de årlige

kostnadene som skal dekke verdiforringelsen av de avskrivbare investeringene og større reparasjoner på jordbrukets driftsbygninger, maskiner og redskaper, biler, grøfter og hydrotekniske anlegg.

5.4.2 Bruttoinvesteringer

Tabell 5.12 viser bruttoinvesteringene i jordbruket.

Tabell 5.12 Investeringer i jordbruket. Løpende priser. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Driftsbygninger	402	1 584	2 298	1 749	4 513	4 658	4 867	5 068
Maskiner og redskaper	495	1 745	1 993	2 665	2 383	2 486	3 059	3 300
Biler	26	69	155	138	94	58	59	60
Grøfter ¹	67	123	83	146	279	344	410	410
Nydyrking ²	57	151	62	60	128	197	202	202
Senking og kanalisering ²	5	70	37					
Planering ²	..	22	3					
Sum investeringer	1 052	3 764	4 634	4 742	7 397	7 767	8 617	9 068
<i>herav i avskrivbare driftsmidler</i>	<i>990</i>	<i>3 522</i>	<i>4 531</i>	<i>4 698</i>	<i>7 268</i>	<i>7 546</i>	<i>8 391</i>	<i>8 836</i>

1) Inkl. hydrotekniske anlegg fra 1989

2) Det beregnes ikke kapitalslit av disse investeringene

Tabell 5.13 Investeringer i jordbruket i 2019-priser. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Driftsbygninger	7 803	10 414	6 185	3 490	5 872	4 658	4 752	4 820
Maskiner og redskaper	7 150	7 853	4 742	4 943	3 296	2 486	2 763	2 910
Biler	217	227	237	177	107	58	58	58
Grøfter ¹	731	590	233	300	364	345	396	388
Nydyrking ²	516	564	146	84	160	190	190	190
Senking og kanalisering ²	37	184	48	–				
Planering ²	..	41	2					
Sum investeringer	16 434	19 666	11 549	8 997	9 804	7 767	8 190	8 396
<i>herav i avskrivbare driftsmidler</i>	<i>15 901</i>	<i>19 085</i>	<i>11 398</i>	<i>8 911</i>	<i>9 338</i>	<i>7 546</i>	<i>7 970</i>	<i>8 176</i>

1) Inkl. hydrotekniske anlegg fra 1989

2) Det beregnes ikke kapitalslit av disse investeringene

De samlede bruttoinvesteringer i løpende priser i jordbruket går fram av tabell 5.12. Tabell 5.13 viser investeringene i faste priser og gir dermed uttrykk for den volummessige endringen i investeringene.

De siste årene har investeringene i driftsbygninger ligget på rundt 5 mrd. kr årlig.

Bruttoinvesteringene i maskiner varierte mange av årene inntil 2018 rundt 2 mrd. kr. årlig, men økte til ca. 2,5 mrd. kr i 2019 og til ca. 3 mrd. kr i 2020. For 2021 er det regnet med 3,3 mrd. kr. Det tidligere jevne investeringsnivået må ses i sammenheng med at inngåtte leiekontrakter (leasing) økte og lå på 2,5-3,0 mrd. kr. pr. år i mange av årene. I 2020 var det imidlertid en nedgang til 2,2 mrd. kr. Økende bedriftsstørrelse resulterer i større investeringer per bedrift.

Tabell 5.14 Prisutviklingen på investeringsgrupper. Prosent

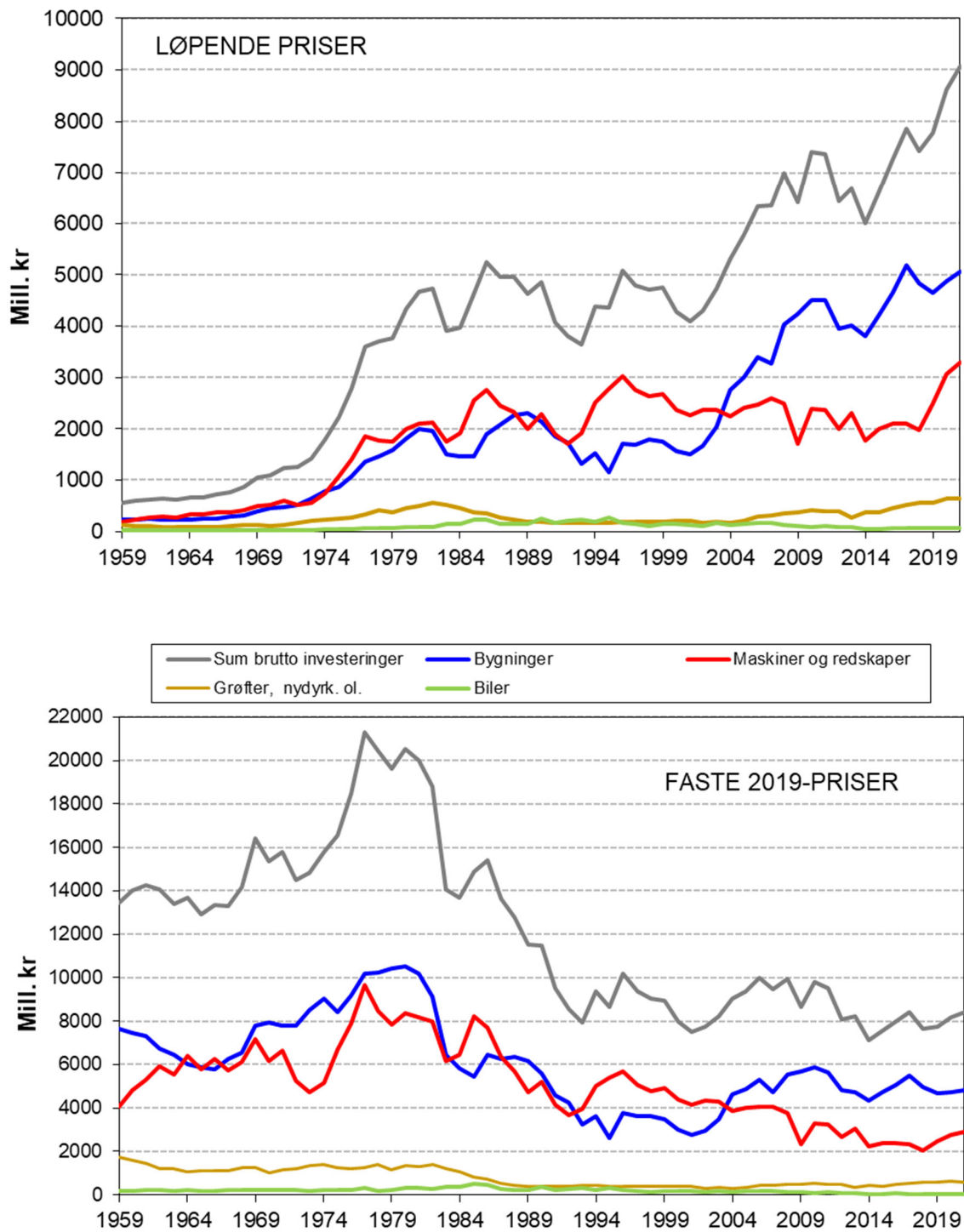
	1969– 1979 ¹	1979– 1989 ¹	1989– 1999 ¹	1999– 2009 ¹	2009– 2015 ¹	2019	2020*	2021**
Bygninger	11,4	9,3	3	4	3,1	2,7	2,4	2,7
Maskiner og redskaper	12,4	6,6	2,5	3,1	2,4	4,7	10,7	2,4
Biler	9,9	7,9	1,8	1,2	0,8	2,2	1,2	2,7
Grøfting	8,6	5,8	2,8	4,3	2,7	2,7	2,4	2,7
Nydyrking ekskl. grønfting	10,6	2,6						
Senking og kanalisering	11,9	1,7						

1) Gjennomsnittlig økning per år

Omfanget av nydyrking, planering, senking og kanalisering er såpass begrenset at grunnlaget for å lage en representativ prisindeks for dette mangler. Prisindeksen for maskiner og redskaper utarbeides av NIBIO. For grønfter settes prisutviklingen fra 2010 lik utviklingen for bygninger.

Ved prisanslagene for maskiner for budsjettåret har BFJ lagt til grunn de prisendringer som gjaldt fram til beregningstidspunktet for Totalkalkylen.

Valutakursene er særlig avgjørende for prisutviklingen for maskiner. De fleste landbruksmaskinene importeres fra Euro-landene, Danmark og Sverige.

Figur 5.4 Bruttoinvesteringer i jordbruket i løpende og faste priser

Generelt om investeringsberegningene

Investeringsberegningene for bygninger, biler og grøfter bygger på resultater fra Statistisk sentralbyrås landbrukstillinger/-undersøkelser, sist i 2017 for året 2016. For maskiner og redskaper benyttes antallet førstegangsregistrerte traktorer, importstatistikk og oppgaver fra forhandlere og fabrikanter. SSBs landbrukstillinger/-undersøkelser benyttes for vurdering av beregningene og avansepåslag.

Investeringer i driftsbygninger

Mellom SSBs tellinger benyttes SSBs tall for arealet av igangsatte bygg som framregningsgrunnlag.

Investeringene i driftsbygninger er delt i to; bygningsdel og tekniske installasjoner. I 2017 utgjorde investeringer i tekniske installasjoner ca. 41 prosent av totalinvesteringene i bygninger iflg. SSB.

SSBs seinere tellinger viser at investeringene i melkeproduksjon har økt litt over tid og var på 23 prosent av totalinvesteringene i 2017. Investeringene i kjøttproduksjon på storfe har også økt og var på 18 prosent. Kraftfôrproduksjonene svin og fjørfe har hatt en nedgang fra rundt 30 til i overkant av 20 prosent i 2017 mens sau har økt fra 10 prosent til oppunder 20 prosent i 2017. Kornproduksjon varierer rundt 10 prosent mens andre driftsformer ligger rundt 15 prosent andel.

Som prisindeks for bygningsinvesteringer benyttes fra og med 1999 SSBs byggekostnadsindeks for boliger. Denne steg med 2,7 prosent i 2019 og 2,4 prosent i 2020. For 2021 har BFJ regnet med en prisstigning på 2,7 prosent.

Investeringer i maskiner og redskaper

Beregningen bygger på oppgaver antall førstegangsregistrerte traktorer fra Vegdirektoratets motorvognregister, SSBs importstatistikk, landbruksmaskinprodusenter og forhandlere. For prisutviklingen på maskiner blir NIBIOs maskinkostnadsindeks lagt til grunn. Beregningene blir vurdert på grunnlag av SSBs investeringstillinger.

Investeringer i maskiner og redskaper er ekskl. tegnede leiekontrakter ved leasing. Leasingkostnader føres som en egen kostnadspost.

Tas de tegnede leiekontraktene (leasing) med, falt investeringene i 2020 med 0,5 prosent mot en økning på 11,1 prosent året før. I budsjettåret er det regnet med en økning på 6,2 prosent.

Verdien av investeringer i traktorer falt 15,3 prosent i 2020. Fra 2019 til 2020 falt salget av traktorer 21,7 prosent. Antall solgte traktorer har gått ned 29 prosent fra 2010 til 2020.

For øvrige importerte maskiner har det vært en økning i salget hvert år fra 2012 til 2020, unntatt i 2017. Det var økninger på 16,5 og 3,7 prosent i henholdsvis 2019 og 2020.

For skurtreskere økte verdien av salget 65 prosent i 2020 etter en halvering av salget fra 2018 til 2019.

Statistikken viser at det kan være en økning i verdien selv med små endringer eller nedgang i antallet maskiner. Dette tyder på en betydelig forskyvning mot større og dyrere maskiner.

Oppgaver over innenlandsomsetningen av norskproduserte maskiner fra de største fabrikkene viser også svingninger.

Antall traktorer og skurtreskere blir fastsatt på grunnlag av SSBs fullstendige jordbrukstillinger og utvalgstillinger, sist for 2012. Mellom tellingsårene blir antall traktorer framregnet på grunnlag av importtallene, utviklingen i antall jordbruksbedrifter og antall traktorer etter næring per 31.12 ifølge Motorvognregisteret. Antall skurtreskere framregnes med basis i endringene mellom tellingsårene og importtallene. Utviklingen i antall traktorer og skurtreskere i jordbruket ved utgangen av hvert år, går fram av tabell 5.15.

Tabell 5.15 Antall traktorer og skurtreskere i jordbruket

År	Traktorer		Skurtreskere	
	Import/1 gangsreg. ¹	Per 31.12.	Import ²	Per 31.12.
1959	5 234	47 250	519	5 116
1969	7 218	88 470	645	10 881
1979	5 697	130 735	977	16 360
1989	2 672	158 000	139	17 100
1999	2 987	134 000	220 (209)	13 800
2010	2 660	106 000	122 (42)	10 700
2012	2 833	102 000	183 (38)	
2013	2 954	100 000	144 (3)	
2014	2 286	99 000	73 (-93)	
2015	2 288	96 000	125 (-48)	
2016	2 224	94 000	154 (8)	
2017	2 398	92 000	164 (11)	
2018	2 244	91 000	167 (3)	
2019	2 354	90 000	80 (-93)	
2020*	1 842	88 000	99 (78)	
2021**	1 964	88 000	100 (-43)	

1) Beregnet nettoimportert tom. 2005, 1 gangsreg. fom. 2006

2) Bruttoimport etter 1995, nettoimport i parentes

Pga. eksport av eldre treskere vil nettoimporten av treskere være en del lavere enn bruttoimport og negativ i enkelte år.

Investeringer i biler

Mellom SSBs tellingsresultater framregnes investeringsserien med utviklingen i antallet nyregistrerte nyttekjøretøyer i primærnæringer fra Vegdirektoratet, samt SSBs konsumprisindeks for kjøp av transportmidler.

Investeringer i grøfter og hydrotekniske anlegg

Fom. 2013 bygger grøftet areal på statistikk fra grøftetilskuddet på tidligere grøftet jord samt SSBs investeringsundersøkelse for grøfter fra 2017. Grøftet areal ligger nå på 50 000 - 60 000 daa årlig.

Investeringer i hydrotekniske anlegg er slått sammen med investeringer i grøfter. Det regnes med samme levetid og kostnadsutvikling som for grøfter.

Investeringer i jordkapital

Det beregnes ikke kapitalslit på investeringer i jordkapital utenom grøfter og hydrotekniske anlegg, dvs. nydyrking, senking, kanalisering og planering. Investeringene til slike formål er også tatt med i tabell 5.12. Det årlige nydyrkede arealet er satt til 28 000 daa for årene 2019, 2020 og 2021.

5.4.3 Kapitalslit

Kapitallslitet beregnes etter saldoprinsippet.

Beregningene er basert på en anslått kapitalmengde i året 1959 og tidsserier for bruttoinvesteringer i årene deretter.

Kapitalmengdene korrigeres for kapital på bruk som går ut av drift. Saldoen inflasjonsjusteres med konsumprisindeksen. Valget av konsumprisindeksen i stedet for spesialindekser er i hovedsak begrunnet med to forhold: For det første benyttes Totalkalkylen i stor grad i en inntekts- og levekårssammenligning mellom bønder og andre grupper i samfunnet. En har antatt at en justering med konsumprisindeksen er det beste for å anslå utvikling i den kjøpekraft jordbruket gir grunnlag for. For det andre er grunnlaget for konsumprisindeksen bedre enn grunnlaget for spesialindeksene.

Konsumprisindeksen økte med 2,2 prosent i 2019 og med 1,3 prosent i 2020. For 2021 er det på grunnlag av SSBs rapport om konjunkturtendensene fra mars i år, regnet med en økning på 2,7 prosent.

Kapitalmengden på bruk ut av drift er anslått blant annet på grunnlag av opplysninger om bygninger og maskiner på driftsenheter som har gått ut av drift siden 1979. Det er regnet med at kapitalmengden per jordbruksbedrift som går ut av drift tilsvarende henholdsvis 30 prosent og 25 prosent av gjennomsnittlig kapitalsaldo per jordbruksbedrift for bygninger og maskiner.

Avskrivingssatsene i Totalkalkylen går fram av tabell 5.16. Totalkalkylens avskrivings-satser skal gjenspeile den driftsmessige levetiden av et driftsmiddel. Driftsmessige satser vil kunne avvike fra skattemessige satser.

Tabell 5.16 Avskrivingssetser i Totalkalkylen. prosent

Driftsbygninger		Maskiner og redskaper	Grøfter og hydrotekn. anl.	Biler
Bygningsdel	Tekn. inst.			
4,0	10,0	10,0	6,06	13,3

Beregnet kapitalslit for driftsmidler i Totalkalkylen går fram av tabell 5.17.

Tabell 5.17 Kapitalslit i jordbruket. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020*	2021**
Driftsbygninger ¹	238	767	1 876	1 978	2 746	3 964	4 067	4 234
Maskiner og redsk.	333	1 217	2 711	2 806	2 676	2 581	2 651	2 776
Biler	21	56	178	197	164	103	98	97
Grøfter ²	47	113	228	212	243	302	312	326
Sum kapitalslit	639	2 154	4 992	5 192	5 830	6 950	7 128	7 432

1) Inkl. tekniske installasjoner

2) Inklusiv hydrotekniske anlegg fra 1989

5.4.4 Bokført kapital

Ved årets beregninger vedtok Budsjettnemnda en gjennomgang av beregningen av bokført kapital, bokført kapital er dermed ikke beregnet i år.

5.5 Rentekostnader på lånt kapital

I Totalkalkylen beregnes lånekostnaden som lånekostnad ved realrente. Dette har sammenheng med at saldogrunnlaget i kapitalslitsberegningen i Totalkalkylen prisjusteres hvert år. Realrenten framkommer som nominell rentekostnad fratrukket prisstigningen («effekt av finansiering»). Samlet jordbruksgjeld er i 2021 budsjettert til 61,4 mrd. kr. En prosent endring i jordbrukets realrente vil derved endre kostnaden med 614 mill. kr. Bruk av realrente må ses sammen med beregningen av kapitalkostnadene, se avsnittet «effekt av finansiering» under.

Tabell 5.18 viser gjeld, rentekostnad og renteprosenten for samlede utlån i jordbruket, splittet på investeringslån, rentebærende IN-lån og lån fra andre långivere.

Tabell 5.18 Rentekostnader på lånt kapital

	1979	1990	2000	2010	2019	2020*	2021**
IN-lån, mill. kr		3 725	2 004	3 048	4 160	4 117	4 112
Rentesats		13,10 %	5,95 %	3,88 %	3,11 %	2,68 %	2,17 %
Rentekostnad, mill. kr		488	119,2	118,3	129,5	110,4	89,1
Investeringslån, mill. kr		1 456	1 494	885	105	65,5	39
Rentesats		0	0	0	0	0	0
Rentekostnad, mill. kr		0	0	0	0	0	0
Andre lån, mill. kr		17 197	21 982	40 666	56 035	56 626	57 313
Rentesats		5,76 %	6,56 %	4,01 %	3,84 %	3,31 %	2,67 %
Rentekostnad, mill. kr		2 032	1 442	1 631	2 151	1 873	1 531
Sum lånt kapital, mill. kr	7 861	22 378	25 480	44 599	60 300	60 808	61 463
Nominell rente	8,14 %	11,26 %	6,13 %	3,92 %	3,78 %	3,26 %	2,64 %
Sum lånekostn. nom. rente, mill. kr.	639	2 520	1 561	1 749	2 281	1 984	1 620
– Effekt av finansiering, mill. kr	379	919	797	1 091	1 335	768	1 660
Sum lånekostn. realrente, mill. kr.	260	1 602	764	658	946	1 215	-39
Realrente	3,31 %	7,16 %	3,00	1,47 %	1,57 %	2,00 %	-0,06 %

Beregning av nominelle rentekostnader

Beregningene av rentekostnadene er basert på data fra skattestatistikken over betalte renter og samlet gjeld hvert år. Statistikken foreligger med to års etterslep, 2019 er dermed siste år med oppgaver i år. Oppgavene er basert på enkeltpersonforetak og ansvarlige selskap, som ANS og DA, og aksjeselskap (AS) i jordbruket i produksjonstilskuddsstatistikken. Det gjøres tillegg for ikke-søkere. Siden skattestatistikken omfatter alle rentekostnader og lån for husholdningene, beregnes kun gjeld knyttet til jordbruket som næring. Dette gjøres ved å ta utgangspunkt i fordelingen av statusverdier i jordbruk, privat, skogbruk og andre næringer i driftsgranskingene.

Samlet gjeld omfatter også, i den grad det er ført opp, skyldig merverdi- og investeringsavgift og skattegjeld. Slik gjeld trekkes ut av gjeldsmassen. Dette påvirker kun gjeldsnivået, ikke rentekostnadene, siden det ikke er renter på slik gjeld.

En del brukere har et betydelig omfang av næringsvirksomhet utenom det tradisjonelle jordbruket. Siden den del av totalgjelda som skal belastes jordbruket er regnet ut på bakgrunn av statusverdier for jordbruk, privat, skogbruk og annen næringsvirksomhet i driftsgranskingene, må en regne med at slik gjeld er underrepresentert i driftsgranskingene siden dette materialet omfatter mer yrkesaktivt drevne bruk enn gjennomsnittsbrukene i totaljordbruket. For å unngå at for mye gjeld og renter knyttet til annen næringsvirksomhet kommer med, korrigeres det derfor for dette ved å redusere de totale gjeld og rentekostnadene med 3,5 prosent.

Gjeld og renter for foreløpig regnskapsår og budsjettåret beregnes på grunnlag av tallene for 2018. Gjelda beregnes på grunnlag av investeringsutviklingen ifølge Totalkalkylen. Renta for foreløpig regnskapsår er basert på oppgaver fra Statistisk sentralbyrå og Innovasjon Norge. For budsjettåret er renta beregnet med utgangspunkt i anslag for utlånsrente for rammelån i «Konjunkturtendensene nr. 1/2019» fra Statistisk sentralbyrå. Denne er anslått til å være 2,6 prosent i 2018 og 3,0 prosent i 2019.

Effekt av finansiering

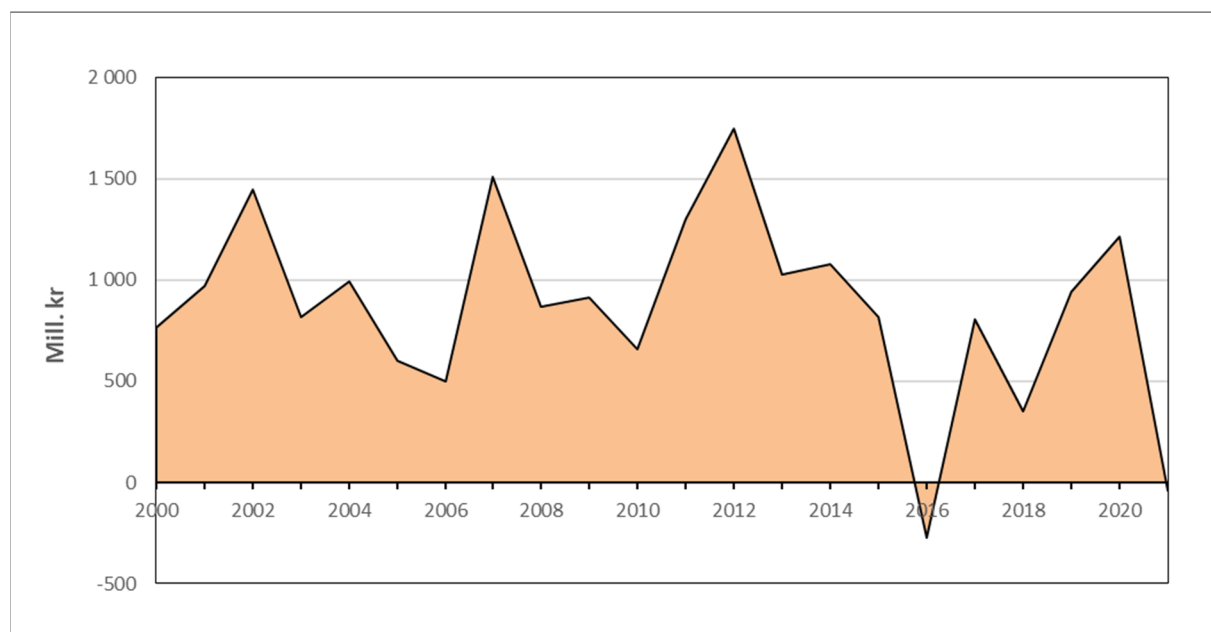
I Totalkalkylen utgiftsføres de nominelle rentekostnadene (betalte renter) mens en inntektsfører en effekt av finansiering. Dette gjøres fordi en i kapitalslitsberegningen prisjusterer hele kapitalsaldoen med konsumprisindeksen. Når kapitalslitet er regnet i årets pengeverdi, oppstår det en prisstigningsgevinst på den lånte delen av kapitalen. Effekt av finansiering som inntektsføres for å finne realrentekostnaden er regnet slik:

Effekt av finansiering = lånt kapital * prosentvis økning i konsumprisindeksen/100.

Realrentekostnader er lik registrerte, nominelle, rentekostnader minus effekt av finansiering.

Effekt av finansiering kan endres mye mellom år ettersom veksten i konsumprisindeksen varierer. I normaliserte regnskaper er effekt av finansiering glattet ved å legge til grunn gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

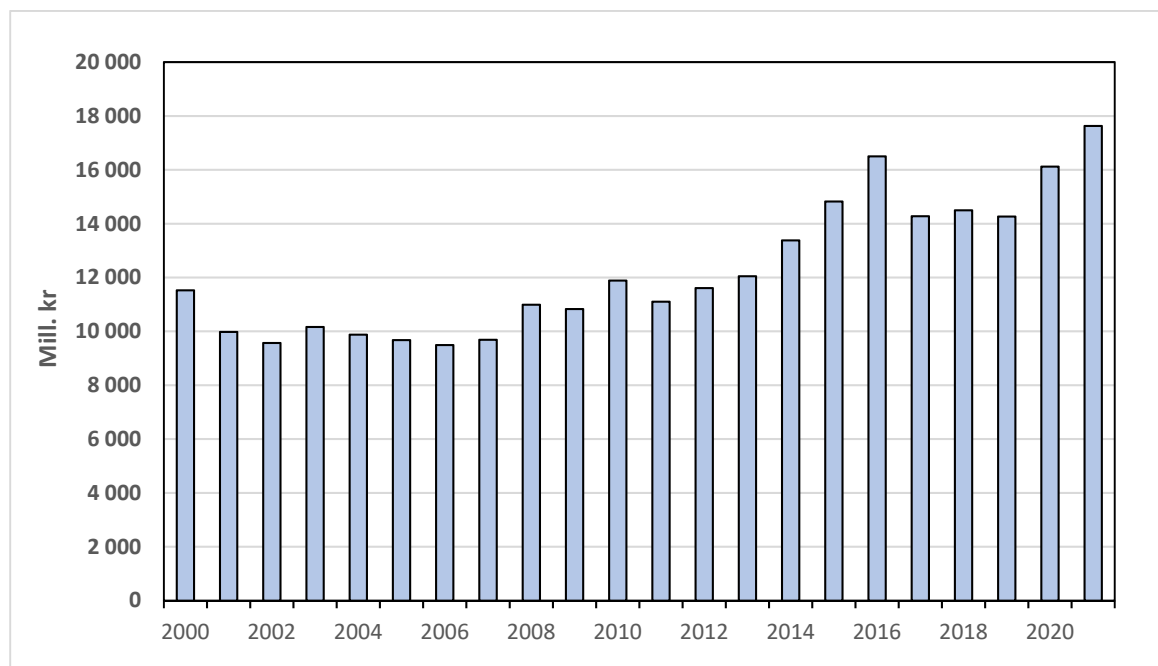
Figur 5.5 gir utviklingen i realrentekostnadene.

Figur 5.5 Sum realrentekostnader. 2000–2021

6 Det økonomiske resultat

6.1 Innledning

Figur 6.1 Registrerte regnskaper. Vederlag til arbeid og egenkapital. 2000–2021

I tabell 6.1 er det gitt et sammendrag av årets totalkalkyleberegninger. Sum produksjonsinntekter minus sum kostnader pluss direkte tilskudd utgjør det samlede vederlag for det arbeid og den realkapital som er lagt ned i jordbruket i Norge. Vederlaget gjelder da leid arbeid, brukerens og familiens arbeid og all kapital, inklusiv lånefinansiert. Ved å trekke realrenter på lånt kapital, jf. kap. 5.5, fra samlet vederlag til alt arbeid og kapital, får en igjen vederlaget til arbeid og egenkapital.

6.2 Totalkalkylen og skatt

Jordbruksfradraget regnes separat for registrert og normalisert regnskap.

Tabell 6.1 Virkningen av jordbruksfradraget i registrerte regnskaper

	2016	2017	2018	2019	2020*	2021**
Effektivt jordbruksfradrag, mill. kr	3 060	3 031	2 950	2 881	4 290	4 325
Spart skatt, mill. kr	765	727	678	634	944	951
Tilsvarende inntektsverdi før skatt, mill. kr	1 288	1 219	1 134	1 056	1 573	1 580
Antall årsverk	44 000	43 300	42 800	42 300	42 900	42 550
Inntektseffekt per årsverk, kr	29 300	28 100	26 500	25 000	36 700	37 100
Utnyttelsesgrad	45 %	45 %	45 %	44 %	58 %	59 %
Vederlag til arbeid og kapital - registrert (A)	16 228	15 086	14 844	15 210	17 334	17 488
Endring i vederlag, prosent fra 2019					13,96 %	14,98 %
Antall jordbruksbedrifter	41 121	40 338	39 678	39 090	38 633	38 285
Endring i antall jordbruksbedrifter, prosent fra 2019					-1,17 %	-2,06 %
Vederlag til arbeid og kapital - per jordbruksbedrift	394 640	373 990	374 112	389 102	448 684	456 785
Endring i vederlag per jordbruksbedrift, prosent fra 2019					15,31 %	17,39 %

Tabell 6.2 Virkningen av jordbruksfradraget i normaliserte regnskaper

	2016	2017	2018	2019	2020*	2021**
Effektivt jordbruksfradrag, mill. kr	2 924	3 004	3 035	2 779	4 151	4 320
Spart skatt, mill. kr	731	721	698	611	913	950
Tilsvarende inntektsverdi før skatt, mill. kr	1 230	1 207	1 167	1 019	1 522	1 579
Antall årsverk	44 000	43 300	42 800	42 300	42 900	42 550
Inntektseffekt per årsverk, kr	28 000	27 900	27 300	24 100	35 500	37 100
Utnyttelsesgrad	43 %	45 %	46 %	43 %	56 %	59 %
Vederlag til arb. og kap. - registrert (A)	16 228	15 086	14 844	15 210	17 334	17 488
Vederlag til arb. og kap. - normalisert (B)	15 507	14 949	15 274	14 671	16 773	17 469
Korrigeringsfaktor (B/A)	0,956	0,991	1,029	0,965		
Antall jordbruksbedrifter	41 121	40 338	39 678	39 090	38 633	38 285
Endring i antall jordbruksbedrifter, prosent fra 2019					-1,17 %	-2,06 %
Vederlag til arbeid og kapital - per jordbruksbedrift	377 107	370 593	384 949	375 313	434 163	456 288
Endring i vederlag per jordbruksbedrift, prosent fra 2019					15,68 %	21,58 %

Totalkalkylen er et sektorregnskap hvor resultatet er målt før skatt.

Fra og med skatteåret 2000 ble det innført et jordbruksfradrag i alminnelig inntekt for skatteyttere med positiv næringsinntekt fra jordbruket.

Gjennomsnittlig marginalsatt for skatteyttere med jordbruksfradrag går for de enkelte år fram av tabell 6.3.

Tabell 6.3 Gjennomsnittlig marginalsatt for skatteyttere med jordbruksfradrag

År	Marginalsatt
2000 – 2005	37
2006 – 2010	36
2011	36,3
2012 – 2013	39,3
2014 – 2015	38,7
2016	40,6
2017	40,3
2018	40,2
2019 – 2020	40,0
2021	39,8

Fra 2008 økte det generelle jordbruksfradraget fra 45 000 kr til 54 200 kr, mens det maksimale fradraget er uendret. Det var nødvendig med en jordbruksinntekt på 328 575 kr for å få maksimalt fradrag. Til og med 2011 gjelder samme grenseverdier som for 2008.

Fra 2012 økte det generelle jordbruksfradraget til 63 500 kroner og den øvre grensen for fradraget økte fra 142 000 kroner til 166 400 kroner. Økningen hadde sammenheng med økningen i trygdeavgiften fra 7,8 prosent til 11 prosent. Procentsatsen i fradraget økte fra 32 prosent til 38 prosent. Det er nødvendig med en jordbruksinntekt på 334 289 kroner for å få maksimalt fradrag fra og med 2012.

Fra 2020 øker det generelle jordbruksfradraget til 90 000 kroner og den øvre grensen for fradraget øker fra 166 400 kroner til 190 400 kroner.

I tabellene ovenfor er det korrigert for at færre jordbruksbedrifter vil nyte godt av jordbruksfradraget i 2020 og 2021 som følge av den årlige nedgangen i antall jordbruksbedrifter. Det er også korrigert for at inntekten per jordbruksbedrift i gjennomsnitt er beregnet å øke fra 2019 til 2020 og til 2021. Skattemeldingsdataene for 2019 viste at om lag 24 prosent av jordbruksbedriftene hadde over 334 289 kroner i jordbruksinntekt, og ikke oppnår økt jordbruksfradrag ved en inntektsøkning til 2020 og 2021. I 2019 hadde 34 prosent av dem som ellers kunne oppnådd jordbruksfradrag, ikke fradrag fordi jordbruksdriften gikk med underskudd eller ikke ville ha nytte av jordbruksfradraget fordi de hadde nok andre fradrag. Totalt hadde om lag 41 prosent av jordbruksbedriftene en jordbruksinntekt mellom 1 og 334 289 kroner, og de fleste av disse vil oppnå en effekt på 38 prosent. Om lag 24 prosent av en inntektsøkning per jordbruksbedrift vil gi grunnlag for økt fradrag i 2020.

Virkningen av jordbruksfradraget er ikke innarbeidet i resten av publikasjonen.

6.3 Vederlag til arbeid og kapital

Vederlaget til arbeid og kapital (faktorinntekten) økte med 2 124 mill. kr fra 15 210 mill. kr i 2019 til 17 334 mill. kr i 2020. Økningen skyldes økte inntekter og lav kostnadsvekst. Inntektene økte samlet sett med 2 189 mill. kr. mens kostnadene kun økte med 65 mill. kr. På inntektssiden kom økningen særlig på hagebruk, melk og kjøtt men også poteter, korn og etterbetalinger (bonus) bidro.

Fra 2020 til 2021 er det beregnet en økning i vederlag til arbeid og kapital på 254 mill. kr til 17 588 mill. kr når endringene ved jordbruksoppgjøret i 2021 er innregnet. Inntektene øker med 1 441 mill. kr. hvor mesteparten kommer på melk og kjøtt. Kostnadene øker imidlertid med 1 186 mill. kr, her bidrar særlig økte energikostnader til økningen.

Tabell 6.4 Sammenheng. Totalkalkylen. Mill. kr¹

	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021**
Korn, erter og oljefrø	3 480	3 560	3 500	2 138	3 928	4 072	3 864
Poteter	641	814	722	795	792	959	948
Hagebruksprodukter	4 624	5 146	4 945	5 087	5 299	5 742	5 745
Andre planteprodukter	376	370	424	373	377	385	400
Sum planteprodukter	9 121	9 890	9 591	8 392	10 396	11 159	10 957
Melk	9 422	9 486	9 241	9 579	8 971	9 431	10 209
Kjøtt	11 716	12 308	12 608	12 665	12 400	12 811	13 532
Egg	1 042	1 048	1 112	1 132	1 144	1 184	1 218
Ull	128	149	133	129	117	118	118
Andre husdyrproduksjoner	139	184	204	232	274	289	294
Sum husdyrprodukter	22 448	23 176	23 299	23 736	22 907	23 833	25 371
Sum plante- og husdyrprodukter	31 569	33 065	32 890	32 128	33 303	34 991	36 328
Kjøreinntekter m.v.	531	554	557	571	600	610	622
Arbeidsinntekter ved invest.	216	248	276	267	260	278	287
Sum andre inntekter	747	802	832	838	860	889	909
Endringer i buskapsverdien	203	186	-121	-235	9	193	121
Medlemsbonus	203	248	238	219	146	357	241
Sum produksjonsinntekter	32 723	34 301	33 839	32 949	34 317	36 431	37 599
Direkte tilskudd	10 718	10 450	10 331	12 425	12 046	12 121	12 393
Sum inntekter inklusive tilskudd	43 440	44 751	44 170	45 374	46 363	48 552	49 993
Handelsgjødsel og kalk	1 808	1 866	1 598	1 789	1 880	1 931	1 897
Innkjøpt kraftfôr	7 198	7 276	7 442	7 749	7 761	7 925	8 211
Annet innkjøpt fôr	431	421	450	720	503	472	463
Såfrø og planter	940	1 040	1 062	1 150	1 158	1 262	1 194
Energi og smøremidler	2 352	2 411	2 678	3 083	3 073	2 450	2 860
Andre kostnader	5 065	5 130	5 223	5 072	5 526	5 668	5 930
Vedlikehold	2 291	2 363	2 261	2 316	2 245	2 265	2 297
Ikke-varige prod.midler (kostnader)	20 085	20 508	20 714	21 879	22 145	21 972	22 852
Leasing av maskiner	1 486	1 560	1 760	1 872	2 058	2 118	2 121
Kapitalslit	6 226	6 455	6 609	6 780	6 950	7 128	7 432
Sum kapitalkostnader	7 712	8 015	8 369	8 651	9 007	9 246	9 553
Sum kostnader	27 797	28 523	29 083	30 530	31 153	31 218	32 404
Vederlag til arbeid og kapital	15 644	16 228	15 086	14 844	15 210	17 334	17 588
Realrente lånt kapital	818	-272	809	350	945	1 215	-40
Vederlag til arbeid og egenkapital	14 826	16 500	14 278	14 494	14 265	16 120	17 628
Antall årsverk	44 750	44 000	43 300	42 800	42 300	42 900	42 550
Ved. arb. og egenkap. pr. årsverk. Kr.	331 300	375 000	329 700	338 600	337 200	375 800	414 300
Endring pr. årsverk. Kr.		43 700	-45 300	8 900	-1 400	38 600	38 500

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

Ekskl. virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen. De tre nederste linjene er ikke i mill. kr

6.4 Vederlag til arbeid og egenkapital

Vederlag til arbeid og egenkapital for 2019 er beregnet til 14 265 mill. kr, for 2020 til 16 120 mill. kr og for budsjettåret 2021 til 17 268 mill. kr. Tallet for 2021 er inkl. endringene ved jordbruksoppjøret i 2021.

Vederlag til arbeid og egenkapital øker mer enn vederlag til arbeid og kapital. Dette skyldes en nedgang i realrentekostnaden på lånt kapital på 1 255 mill. kr.

6.5 Justeringer av tidligere serier

For å få samsvar med de beregningsprinsipper og det datagrunnlag som er nyttet i årets totalkalkyle, er det foretatt enkelte justeringer i de serier som tidligere er publisert. De viktigste korreksjonene som er utført i årets beregning går fram av tabell 6.5.

Tabell 6.5 Korrigering av sammenlignbare regnskaper 2015–2019. Mill. kr¹

	2015	2016	2017	2018	2019
Inntekter:					
Korn, erter og oljefrø	0	0	0	0	-52
Hagebruksprodukter	32	113	55	30	95
Sum andre planteprodukter	31	37	49	51	57
Sum husdyrprodukter	-374	-300	-283	-196	-227
Sum direkte tilskudd	-13	-12	-10	-9	35
Sum korreksjon inntektsposter	-313	-195	-173	-104	-67
Kostnader:					
Annet innkjøpt fôr	-186	-153	-124	-108	-76
Andre kostnader	-45	-31	-6	14	118
Sum vedlikehold	-10	-10	-10	-10	-93
Kapitalslit	-22	-19	-15	-10	42
Sum korreksjon kostnadsposter	-262	-212	-148	-110	20
Realrente lånt kapital (C)	-1	-1	-1	0	77
Netto vederlag, arbeid og egenkap.	-48	18	-24	6	-164

1) Kun poster med større endringer er tatt med. Sumposter viser total endring

Nedenfor omtales kort årsaken til de største endringene.

Hagebruksprodukter: Oppjustering av priser på tomater.

Andre planteprodukter: Oppjustering av salget av høy

Sum husdyrprodukter: Pelsdyrhold er fjernet fra årets Totalkalkyle.

Annet innkjøpt fôr: Pelsdyrfôr er fjernet fra årets Totalkalkyle.

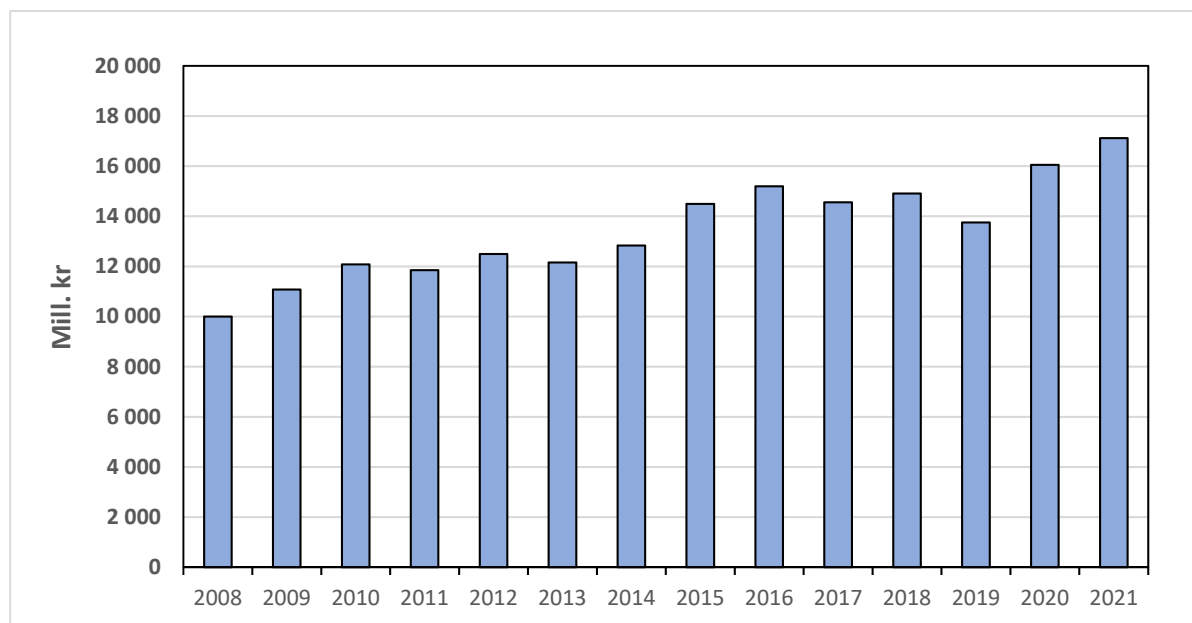
Andre kostnader: Justeringer av flere poster.

Vedlikehold: Pelsdyrhold er fjernet fra årets Totalkalkyle.

Kapitalslit: Pelsdyrhold er fjernet fra årets Totalkalkyle.

7 Normaliserte regnskaper

7.1 Innledning

Figur 7.1 Normaliserte regnskaper. Vederlag til arbeid og egenkapital. 2008–2021

Normaliserte regnskaper bygger på totalregnskapet for jordbruket. De normaliserte regnskapene er utarbeidet av to grunner:

- Jevne ut tilfeldige inntektssvingninger som bla. har årsak i avlingsvariasjoner pga. værforhold og enkelte andre forhold som kan variere mellom år uten at det sier noe om den underliggende inntektsutviklingen.
- Gi grunnlag for beregninger av produktivitetsutviklingen i jordbruket.

I prinsippet skal normaliserte regnskap være bygd opp på samme måte som totalregnskapet, men de enkelte tallseriene skal være justert til de forhold som en kan anta vil rå under et normalår. I praksis er dette en såpass omfattende oppgave at normaliseringen er avgrenset til et mindre antall poster. Det gjelder de postene som har størst betydning for inntektsvariasjoner og som påvirker produktivitsberegningene på en uheldig måte.

For å komme fram til normalisert regnskap er totalregnskapet i hovedsak endret slik:

- Mengder er justert for å tilsvare antatte mengder i et normalår
- Priser er justert for å tilsvare antatte priser i et normalår
- Mengder er justert som en følge av at en har benyttet andre beregningsprinsipper enn i totalkalkylen.

Når en ser bort fra endringer i beregnings- og posteringsprinsipper, skal normalisert budsjett være nær identisk med totalkalkylens budsjett.

Som for de registrerte regnskapstallene vil priser og tilskudd i 2021 være påvirket av jordbruksoppgjøret i 2021.

7.2 Prinsippene for normaliseringen

7.2.1 Planteproduksjonen

Avling og areal

Avlingstallene for de normaliserte regnskapene er fastsatt med utgangspunkt i beregnede normalårsavlinger basert på årene i perioden 2005–2019. Dette er den vesentligste endringen i forhold til Totalkalkylen. Avlingstallene for de normaliserte regnskapene er fastsatt som en lineær trend på de siste 12 tre års glidende gjennomsnitt av registrerte avlinger. På denne måten er de årlige variasjonene i avlingene jevnet ut.

For korn er avlingstallene regnet om til avlinger med 15 prosent vann.

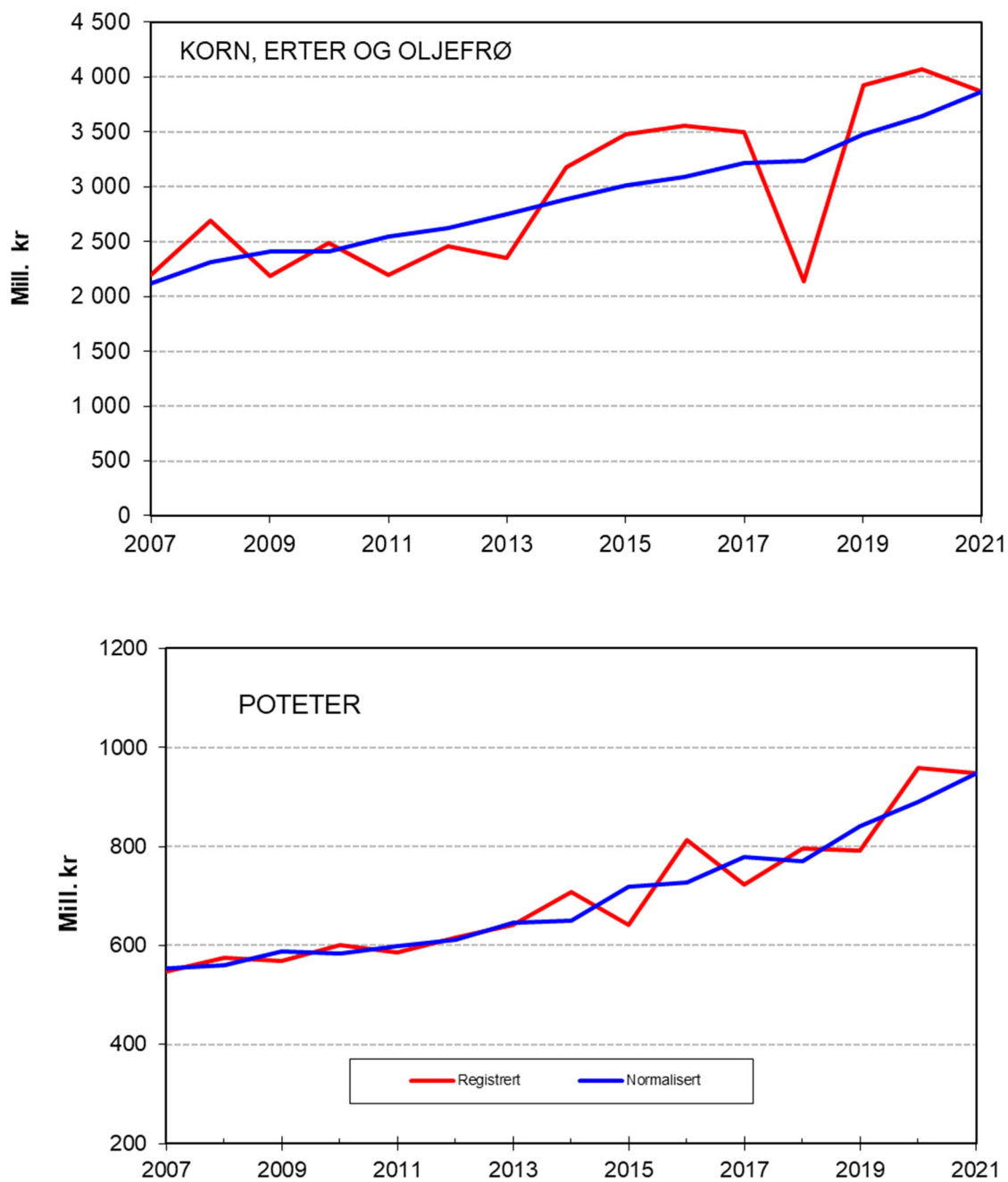
Registrerte arealer, ifølge Statistisk sentralbyrå, er lagt til grunn som normalt areal for året. Innen den grønne sektor (poteter og hagebruksvekster) er imidlertid treårs glidende gjennomsnitt nyttet som uttrykk for normalt areal.

Priser

For planteproduktene er det bare for salg av stråfôr at totalkalkylens priser er nyttet direkte. For vekstene i den grønne sektor der treårs glidende gjennomsnitt er nyttet på arealet, er treårs glidende gjennomsnitt også nyttet på prisene. For 2021 er budsjettprisen 2021 nyttet direkte (samme framgangsmåte er nyttet for arealet). For korn er budsjettprisen før avtale året etter vedkommende år, nyttet. Dette gir den mest korrekte pris vedkommende år under forutsetning av normalårsavlinger. For 2021 er budsjettprisen i 2021 nyttet direkte.

Utslag

I figur 7.2 er resultatene fra normaliseringen av postene med de største årlige variasjoner stilt sammen med de faktisk registrerte tall etter totalregnskapet. For korn kan utslaget av normaliseringen være relativt stor, men viser også utslag for poteter. Det vises ellers til tabell 6.2 og tabell 7.1.

Figur 7.2 Registrerte og normaliserte regnskapstall for korn og poteter

7.2.2 Husdyrproduksjonen

For husdyrproduktene er Totalkalkylens mengde- og pristall nyttet uendret i normaliserte regnskaper.

7.2.3 Kostnader

Bare enkelte poster under «Energi og smøremidler» og under «Andre kostnader» er normalisert.

Under «Energi og smøremidler» har en justert noen poster som henger sammen med endringer i avlingstallene i forbindelse med normaliseringen. Dette gjelder forbruket av fyringsolje til veksthus og korntørker som vil variere med temperaturforholdene og vanninnholdet i de enkelte årene.

Under «Andre kostnader» er postene frakt av korn og forsikring normalisert i år. For frakt av korn skyldes dette at avlingene kan variere sterkt mellom år og for forsikring at kostnadene kan variere sterkt fra år til år.

Ved ekstraordinære utslag på enkelte kostnadsposter, kan disse bli jevnet ut mellom år. Dette har vært tilfelle ved hamstring pga. avgiftsomlegginger på plantevernmidler.

For alle andre kostnadsposter er totalkalkylens prisserier nyttet.

7.2.4 Direkte tilskudd

I normaliserte regnskaper er tallseriene for direkte tilskudd, med unntak av utbetalinger fra «Tilskudd til erstatninger», hentet direkte fra totalkalkylens regnskaper og budsjett. Det vil si at det er forutsatt at de direkte tilskuddene ikke påvirkes av unormale avlingsforhold. Utbetalinger fra «Katastrofefondet for planteproduksjon» inngår i normaliserte regnskaper. Det nyttes en glattet serie for utbetalingene, der det enkelte års utbetaling i normaliserte regnskaper er beregnet som gjennomsnittet av de siste 14 års faktiske utbetalinger. For årene 2018 og 2019 er utbetalingene av avlingsskadeerstatninger for grovfôr til husdyr pga. tørken i 2018, lagt til.

7.2.5 Leasing

Kostnadene til leasing i normalisert regnskap gattes på tilsvarende måte som for renter på lånt kapital. Dvs. at prisstigningsgevinstdelen (effekt av finansiering) av leasingkostnaden gattes over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

7.2.6 Renter på lånt kapital

Pga. de sterke relative utslagene prisstigningen kan ha på realrenten mellom år, gattes prisstigningsgevinsten (effekt av finansiering) på lånt kapital av i normaliserte

regnskaper. Glattingen skjer over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

Tabellen nedenfor viser hvordan endret beregning påvirker realrentekostnaden i normaliserte regnskaper.

Tabell 7.1 Nominelle og reelle rentekostnader på lånt kapital. Mill. kr og prosent

	2016	2017	2018	2019	2020*	2021**
Jordbruksgjeld	58 747	60 471	60 181	60 300	60 808	61 463
Rentekostnader	1 843,6	1 918,6	2 006,3	2 280,8	1 983,5	1 620,3
Renteprosent	3,14	3,17	3,33 %	3,78 %	3,26 %	2,64 %
KPI-endring i %, registrert	3,6	1,83	2,75	2,21	1,26	2,70
KPI-endring i %, normalisert	2,61	2,53	2,73	2,27	2,08	2,06
Registrert regnskap:						
– Effekt av finansiering	2 114,9	1 109,0	1 654,3	1 335,0	768,3	1 659,5
Realrente	-271,3	809,6	352,0	945,8	1215,2	-39,2
Normalisert regnskap:						
– Effekt av finansiering	1 533,40	1 527,7	1 641,5	1 366,2	1 262,1	1 265,6
Realrente	312,4	393,2	364,8	914,7	721,5	354,7

7.3 Resultater av beregningene

I tabellen nedenfor er det gitt et sammendrag av årets beregninger for normaliserte regnskaper.

Tabell 7.2 Sammendrag. Normaliserte regnskaper. Mill. kr¹

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Korn, erter og oljefrø	2 312	2 412	2 411	2 549	2 627	2 747	2 889
Poteter	561	588	584	599	612	646	650
Hagebruksprodukter	238	264	289	302	320	345	363
Andre planteprodukter	238	264	289	302	320	345	363
Sum planteprodukter	6 980	7 112	7 067	7 277	7 685	7 854	8 156
Melk	6 661	7 141	7 505	7 735	8 117	8 161	8 705
Kjøtt	9 019	9 214	9 459	9 699	10 139	10 876	11 174
Egg	706	805	833	863	1 012	973	1 028
Ull	132	124	117	112	115	118	119
Andre husdyrproduksjoner	108	112	109	103	106	99	130
Sum husdyrprodukter	16 625	17 396	18 023	18 512	19 490	20 228	21 155
Sum plante- og husdyrprodukter	23 605	24 508	25 090	25 789	27 175	28 082	29 311
Kjøreinntekter m.v.	489	505	525	524	517	513	524
Arbeidsinntekter ved invest.	277	295	313	317	244	194	199
Sum andre inntekter	766	800	838	841	762	707	724
Endringer i buskapsverdien	-44	31	-63	-117	52	-104	100
Medlemsbonus	5	140	170	139	197	203	189
Sum produksjonsinntekter	24 331	25 480	26 036	26 653	28 185	28 888	30 324
Direkte tilskudd	8 999	9 305	9 649	10 008	10 497	10 601	10 756
Sum inntekter inklusive tilskudd	33 330	34 785	35 685	36 661	38 682	39 488	41 080
Handelsgjødsel og kalk	1 164	1 669	1 143	1 378	1 540	1 613	1 718
Innkjøpt kraftfôr	5 326	5 718	5 829	5 894	6 375	6 773	7 057
Annet innkjøpt fôr	260	273	295	357	354	389	400
Såfrø og planter	802	784	815	812	816	899	931
Energi og smøremidler	2 232	2 072	2 486	2 510	2 375	2 442	2 423
Andre kostnader	3 969	4 167	4 060	4 244	4 458	4 514	4 789
Vedlikehold	1 627	1 570	1 673	1 597	1 774	1 904	2 079
Ikke-varige prod.midler (kostnader)	15 379	16 254	16 301	16 792	17 691	18 534	19 396
Leasing av maskiner	878	926	971	1 100	1 215	1 307	1 398
Kapitalslit	5 583	5 658	5 830	5 932	5 942	6 058	6 122
Sum kapitalkostnader	6 461	6 584	6 801	7 031	7 156	7 366	7 520
Sum kostnader	21 840	22 838	23 102	23 824	24 848	25 899	26 916
Vederlag til arbeid og kapital	11 490	11 947	12 583	12 837	13 834	13 589	14 164
Realrente lånt kapital	1 489	870	502	984	1 337	1 431	1 331
Vederlag til arbeid og egenkapital	10 001	11 077	12 080	11 854	12 498	12 158	12 833
Antall årsverk	54 300	52 000	49 700	48 600	47 400	46 200	45 500
Ved. arb. og egenkap. pr. årsverk. Kr.	184 200	213 000	243 100	243 900	263 700	263 200	282 000
Endring pr. årsverk. Kr.		28 800	30 100	800	19 800	-500	18 800

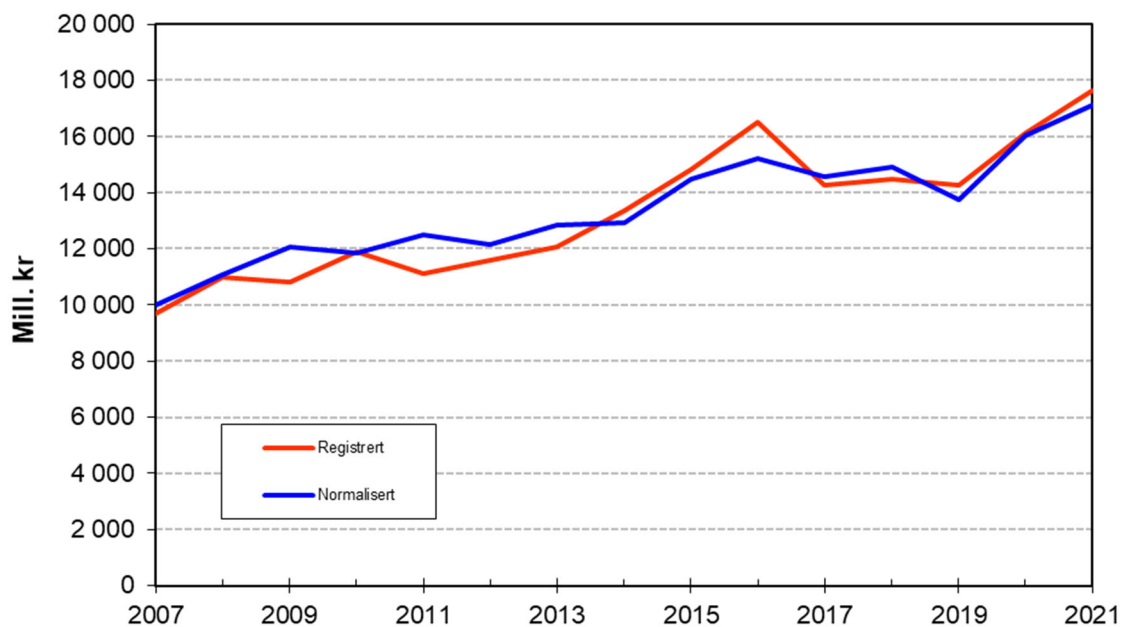
Tabell 7.2 forts. Sammendrag. Normaliserte regnskaper. Mill. kr¹

	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021**
Korn, erter og oljefrø	3 011	3 090	3 213	3 232	3 481	3 642	3 864
Poteter	718	727	779	771	840	891	948
Hagebruksprodukter	4 609	4 987	5 010	5 075	5 336	5 616	5 745
Andre planteprodukter	367	381	424	366	387	382	396
Sum planteprodukter	8 705	9 185	9 427	9 444	10 045	10 532	10 952
Melk	9 422	9 486	9 241	9 579	8 971	9 431	10 209
Kjøtt	11 716	12 308	12 608	12 665	12 400	12 811	13 532
Egg	1 042	1 048	1 112	1 132	1 144	1 184	1 218
Ull	128	149	133	129	117	118	118
Andre husdyrproduksjoner	139	184	204	232	274	289	294
Sum husdyrprodukter	22 448	23 176	23 299	23 736	22 907	23 833	25 371
Sum plante- og husdyrprodukter	31 153	32 361	32 725	33 180	32 951	34 364	36 324
Kjøreinntekter m.v.	531	554	557	571	600	610	622
Arbeidsinntekter ved invest.	216	248	276	267	260	278	287
Sum andre inntekter	747	802	832	838	860	889	909
Endringer i buskapsverdien	203	186	-121	-235	9	193	121
Medlemsbonus	203	248	238	219	146	357	241
Sum produksjonsinntekter	32 307	33 596	33 675	34 001	33 966	35 804	37 595
Direkte tilskudd	10 742	10 497	12 098	10 742	11 733	12 097	12 295
Sum inntekter inklusive tilskudd	43 049	44 093	46 099	43 049	45 698	47 900	49 890
Handelsgjødsel og kalk	1 808	1 866	1 598	1 789	1 880	1 931	1 899
Innkjøpt kraftfôr	7 198	7 276	7 442	7 749	7 761	7 925	8 211
Annet innkjøpt fôr	431	421	450	720	503	472	463
Såfrø og planter	940	1 040	1 062	1 150	1 158	1 262	1 194
Energi og smøremidler	2 349	2 422	2 685	3 113	3 060	2 444	2 862
Andre kostnader	4 992	5 155	5 149	5 337	5 416	5 627	5 908
Vedlikehold	2 291	2 363	2 261	2 316	2 245	2 265	2 297
Ikke-varige prod.midler (kostnader)	20 009	20 543	20 648	22 174	22 023	21 925	22 834
Leasing av maskiner	1 487	1 588	1 728	1 873	2 055	2 074	2 155
Kapitalslit	6 226	6 455	6 609	6 780	6 950	7 128	7 432
Sum kapitalkostnader	7 713	8 043	8 337	8 652	9 005	9 202	9 587
Sum kostnader	27 722	28 586	28 985	30 826	31 028	31 127	32 421
Vederlag til arbeid og kapital	15 328	15 507	14 949	15 274	14 671	16 773	17 469
Realrente lånt kapital	832	310	390	363	914	721	354
Vederlag til arbeid og egenkapital	14 496	15 197	14 559	14 911	13 757	16 052	17 115
Antall årsverk	44 750	44 000	43 300	42 800	42 300	42 900	42 550
Ved. arb. og egenkap. pr. årsverk. Kr.	323 900	345 400	336 200	348 400	325 200	374 200	402 200
Endring pr. årsverk. Kr.	41 900	21 500	-9 200	12 200	-23 200	49 000	28 000

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1) Ekskl. virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen. De tre nederste linjene er ikke i mill. kr

I figur 7.3 er utviklingen i vederlag til arbeid og egenkapital etter normaliserte og registrerte regnskapstall stilt sammen. Figuren viser at forskjellen mellom seriene ikke er spesielt stor og at begge serier har klare «knekkpunkter». De normaliserte tallene viser likevel en noe jevnere utvikling enn de registrerte tallene.

Figur 7.3 Utviklingen i vederlag til arbeid og egenkapital ifølge registrerte og normaliserte regnskapstall. Løpende priser

I tabell 7.3, 7.4 og 7.5 er de ulike resultatmålene for jordbruket totalt og regnet per årsverk, gjengitt.

Tabell 7.3 Det økonomiske resultat i jordbruket totalt iflg. registrerte og normaliserte regnskapstall.¹ Mill. kr

	Vederlag til arbeid og kapital		Vederlag til arbeid og egenkapital	
	Registrert	Normalisert	Registrert	Normalisert
2008	11860	11 490	10 990	10 001
2009	11743	11 947	10 831	11 077
2010	12545	12 583	11 888	12 080
2011	12401	12 837	11 103	11 854
2012	13352	13 834	11 607	12 498
2013	13075	13 589	12 045	12 158
2014	14458	14 164	13 380	12 833
2015	15644	15 328	14 826	14 496
2016	16228	15 507	16 500	15 197
2017	15086	14 949	14 278	14 559
2018	14844	15 274	14 494	14 911
2019	15210	14 671	14 265	13 757
2020*	17334	16 773	16 120	16 052
2021**	17588	17 469	17 628	17 115

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 7.4 Vederlag til arbeid og kapital i nominelle og faste kroner.¹ Kr per årsverk

	Nominelle kroner				2019-kroner	
	Registrert	Endring	Normalisert	Endring	Normalisert	Endring
2008	218 400		211 600		266 400	
2009	225 800	7 400	229 700	18 100	283 100	16 700
2010	252 400	26 600	253 200	23 400	304 600	21 500
2011	255 200	2 800	264 100	11 000	313 600	9 000
2012	281 700	26 500	291 900	27 700	344 400	30 800
2013	283 000	1 300	294 100	2 300	339 800	-4 600
2014	317 800	34 800	311 300	17 200	352 300	12 500
2015	349 600	31 800	342 500	31 200	379 500	27 200
2016	368 800	19 200	352 400	9 900	376 900	-2 600
2017	348 400	-20 400	345 200	-7 200	362 500	-14 400
2018	346 800	-1 600	356 900	11 600	364 800	2 300
2019	359 600	12 800	346 800	-10 000	346 800	-18 000
2020*	404 100	26 500	391 000	27 700	386 100	39 300
2021**	413 400	9 300	410 500	19 300	394 700	8 600

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital i nominelle og faste kroner. Kr per årsverk¹

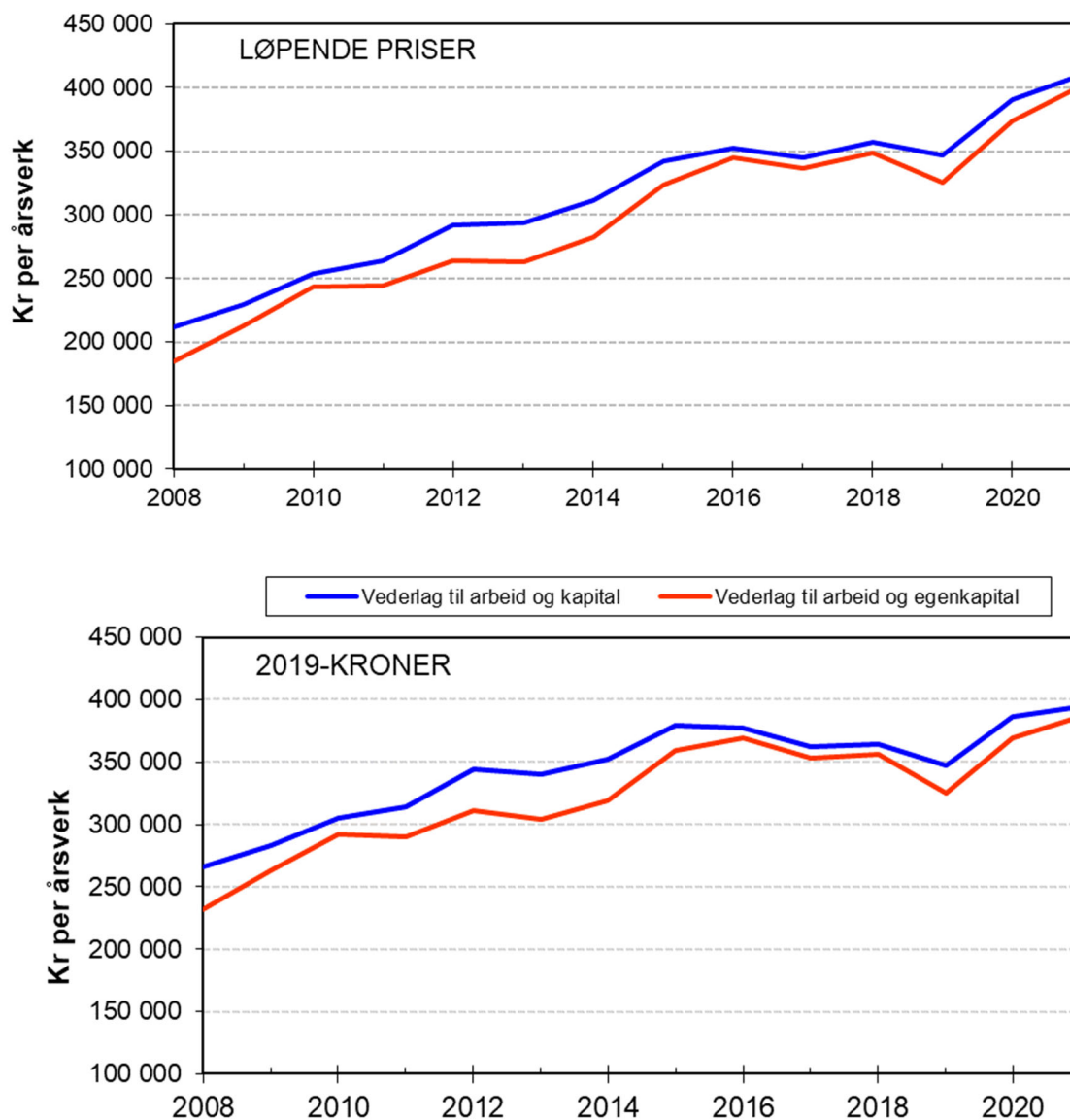
	Nominelle kroner				2019-kroner	
	Registrert	Endring	Normalisert	Endring	Normalisert	Endring
2008	202 400		184 200		231 900	
2009	208 300	5 900	213 000	28 800	262 500	30 600
2010	239 200	30 900	243 100	30 100	292 500	30 000
2011	228 500	-10 700	243 900	800	289 600	-2 900
2012	244 900	16 400	263 700	19 800	311 200	21 600
2013	260 700	15 900	263 200	-500	304 100	-7 100
2014	294 100	33 300	282 100	18 900	319 300	15 200
2015	331 300	37 200	323 900	41 900	358 900	39 600
2016	375 000	43 700	345 400	21 500	369 400	10 500
2017	329 700	-45 300	336 200	-9 200	353 100	-16 300
2018	338 600	8 900	348 400	12 100	356 100	3 000
2019	337 200	-1 400	325 200	-23 200	325 200	-30 900
2020*	375 800	38 500	374 200	49 000	369 500	44 300
2021**	414 300	38 500	402 200	27 800	386 700	17 200

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

De ulike resultatmålene i løpende og fast kroneverdi per årsverk er tegnet inn i figur 7.4.

Figur 7.4 *Inntekt per årsverk etter normaliserte regnskaper i løpende priser og faste priser (deflatert med konsumprisindeksen)*

8 Budsjettoverføringer til jordbruket

I tabell 4.2 er det gitt en oversikt over de tilskuddsbeløpene som er inntektsført under hhv. plante- og husdyrproduksjonspostene og de direkte tilskudd i Totalkalkylen. Denne oversikten får imidlertid ikke med de tilskuddene, pristilskudd og kostnadsreducerende tilskudd, som framkommer som høyere produktpriser i Totalkalkylen. Oversikten i tabell 4.2 er heller ikke spesifisert på de enkelte tilskuddspostene. I dette kapitlet er det gitt en fullstendig og spesifisert oversikt over de tilskudd som er vurdert å ha inntektsvirkning i Totalkalkylen, dvs. pristilskudd, direkte- og kostnadsreducerende tilskudd og investeringstilskudd.

I tillegg til tilskudd over statsbudsjettet er jordbruket skjermet mot import gjennom toll på importerte varer. Verdien av skjermingsstøtten inngår i OECDs beregninger av jordbruksstøtten i hvert enkelt land som følge av de ulike landbrukspolitiske tiltak og virkemidler via grensevernet og over de offentlige budsjetter. Støtten beregnes i forhold til et sett av verdensmarkedspriser. Formålet med beregningene er å sammenligne utviklingen av landbrukspolitikken i hvert enkelt land over år. OECDs beregninger går fram av en av BFJs andre publikasjoner, «Resultatkontrollen».

I tabell 8.1 er det først satt opp en oversikt over tilskuddene i Totalkalkylen gruppert etter tilskuddsføringen i Totalkalkylen, dvs. tilskudd som kommer fram som høyere produktpriser eller tilskudd som er ført særskilt under hver post. Tilskudd som i Totalkalkylen er ført under posten «direkte tilskudd» går fram av vedleggstabell 2.1. Endringene som følger av jordbruksoppgjøret i 2020 er innarbeidet i budsjettallene for 2020.

Tilskudd til «Prisnedskrivning korn» er kalenderårsbeløp slik det framkommer i budsjettproposisjonen, mens tilskuddet i Totalkalkylen er knyttet til avlingsårets kornsalg (01.07–30.06.). Det kan også være grunn til å påpeke at det ikke er helt entydig å definere hvilke tilskudd som indirekte bidrar til høyere produktpriser eller reduserte kostnader i norsk jordbruk. Det kan være glidende overganger der flere grupper nyter godt av et tilskudd.

I tillegg til budsjettutgiftene til norsk korn gjennom Markedsordningen for korn, innebærer korn- og kraftfôrpolitikken også en inntekt for staten. Dette skyldes at rimeligere importert korn og lignende og norske råvarer fra sektorer utenom jordbruket (fisk) ilegges toll/avgift ved salg til kraftfôrindustrien. Dette innebærer at nettoutlegget for staten av tilskudd til landbruket er lavere enn det som framgår av tilskuddsbeløpene i tabell 8.1 og tabell 8.2. Tollinntektene for importert korn og andre fôrråstoffer, som er den største inntektsposten under markedsordningen for korn, går fram av Finansdepartementets budsjetter. Avgiftsinntekter fra norskproduserte fôrråstoffer fra sektorer utenom jordbruket, hovedsakelig fra fisk, går fram av Landbruks- og matdepartementets budsjett post 4150.85. Prisene på soya og proteinråvare på

verdensmarkedet har vært såpass høye at det har vært begrensede beløp til prisutjevning de siste årene, for 2018 var det 1,2 mill. kr. For 2019 og 2020 er det ikke regnet med noe prisutjevningsbeløp.

Tabell 8.1 Tilskudd i Totalkalkylen. Mill. kr¹

A. Tilskudd i Totalkalkylen som direkte påvirker produktprisen/reduserer kostnaden

	2018	2019	2020*	2021**
Markedsregulering	245,6	265,8	265,8	232,1
Prisnedskrivning korn	543,3	738,4	881,1	1081,7
Tilskudd fellesanlegg frukt	14,0	14,0	15,0	16,0
Tilskudd til ull	122,9	116,8	124,0	115,0
Tilskudd kvalitetstiltak settepotetavl	9,1	9,0	9,5	10,0
Frakttilskudd	352,5	339,3	385,7	405,4
Sum A:	1287,4	1483,3	1681,1	1860,2

B. Tilskudd i Totalkalkylen som føres under de enkelte poster

	2018	2019	2020*	2021**
Distr.tilsk. poteter Nord Norge	3,5	3,8	5,4	4,9
Distriktstilsk. frukt, bær, grønns, poteter	109,3	143,7	172,2	134,0
Grunntilskudd melk	70,4	70,1	69,8	69,4
Distriktstilskudd melk	547,9	594,7	621,9	641,7
Salg av melkekvoter ²	17,4	24,2	0,0	431,0
Distriktstilskudd slakt	643,0	659,5	642,2	650,0
Grunntilskudd slakt	98,9	93,9	91,5	94,0
Kvalitetstilskudd storfe	277,1	252,6	263,4	260,0
Tilskudd lam- og kjeslakt	522,4	460,4	447,4	450,0
Tilsk. friføring av sau, mv.	0,5	1,0	0,2	1,0
Distriktstilskudd egg	3,4	3,4	3,3	3,4
Sum B:	2293,8	2307,3	2317,3	2739,4
Sum A + B	3581,2	3790,6	3998,4	4599,6
Sum tilskudd ført under direkte tilskudd	12 433,8	12 045,7	12 121,5	12 393,2
Sum tilskudd med inntektsvirkning i totalkalkylen	16 015,0	15 836,3	16 119,9	16 992,8

1) Ekskl. produksjonsregulerende tilskudd finansiert av omsetningsavgiftsmidler eller uten offentlig finansiering. Sum tilskudd er høyere i denne tabellen enn i tabell 4.2 pga. at tilskudd som ligger inne i prisene (A) er tatt med i denne tabellen, men ikke i tabell 4.2

2) Inntektene i Totalkalkylen inntektsføres det året salget skjer

I tabell 8.2 er den fullstendige oversikt over tilskudd med inntektsvirkning i Totalkalkylen satt opp, gruppert etter statsbudsjettets kapittelsystem. Mange av tallene vil ikke finnes i Prp. 1S om statsbudsjettet. For fond er det utbetalingene som blir ført i Totalkalkylen mens bevilgninger til fondet brukes i statsbudsjettet.

Tabell 8.2 Tilskudd med inntektsvirkning i Totalkalkylen gruppert etter statsbudsjettets kapittelsystem. Mill. kr

Budsj.post	Tilskuddsordning	2018	2019	2020*	2021**
1143.73	Erst. ved tiltak mot dyre-/pl.sykdom	31,3	89,0	59,5	68,7
1150.50.11	Utbetalinger fra Landbr. utv.fond	635,7	848,3	925,5	878,4
1150.70.11	Avsetningstiltak	24,4	27,4	31,4	31,4
1150.70.12	Tilskott råvareprisordning	221,2	238,4	234,4	200,7
1150.71	Tilsk. erstatninger	1667,4	568,5	134,8	218,1
1150.73.11	Tilskudd til norsk ull	122,9	116,8	124,0	115,0
1150.73.13	Pristilsk. melk og melkeprod.	618,3	664,8	691,7	711,1
1150.73.15	Pristilskudd kjøtt	1541,4	1466,4	1444,5	1454,0
1150.73.16	Distriktstilskudd egg	3,4	3,4	3,3	3,4
1150.73.17	Dist.tilsk. frukt, bær, gr.s. og poteter	112,8	147,5	177,6	138,9
1150.73.18	Frakttilskudd	353,0	340,3	385,9	406,4
1150.73.19	Prisnedskrivning korn	543,3	738,4	881,1	1081,7
1150.74.11	Driftstilskudd melkeproduksjon	1579,1	1591,1	1663,3	1673,0
1150.74.14	Prod.tilskudd husdyr	2528,5	2416,1	2526,5	2597,0
1150.74.16	Beitetilskudd	822,5	895,5	978,4	1043,0
1150.74.17	Areal- og kulturlandskapstilskudd	3066,5	3430,3	3537,7	3575,0
1150.74.19	Regionale miljøprogram	432,0	490,6	523,7	553,0
1150.74.20	Tilskudd til økologisk landbruk	108,6	115,9	118,4	126,0
1150.77.11	Tilskudd til dyreavl mv.	67,7	71,8	76,6	79,7
1150.77.12	Tilsk. til frøavl mm.	8,3	5,3	7,7	10,8
1150.77.13	Tilsk. til rådgiving	0,8	0,7	0,7	0,7
1150.77.15	Tilsk. kvalitetstiltak	9,1	9,0	9,5	10,0
1150.77.17	Tilskudd fellesanlegg frukt	14,0	14,0	15,0	16,0
1150.77.18	Oppkjøp av melkekvoter 1)	17,4	24,2	0,0	431,0
1150.78.11	Refusjon avløserutg. ferie/fritid	1119,6	1164,7	1205,1	1221,0
1150.78.12	Refusjon avl.utg. ved sykdom	140,0	129,1	148,9	137,0
1150.78.14	Tilsk. sykepengeordn. i landbr.	50,2	48,3	43,5	32,6
1150.78.15	Tilsk. Landbruksvikarordning	61,0	65,9	68,1	68,2
1150.78.16	Tidligpensjonsordning	70,9	69,0	65,0	68,4
1427.73	Erstatning rovdyrskader 2)	43,0	44,6	37,2	41,6
1725	Avl.tilsk. rep. og HV-øvelse 3)	1,0	1,0	1,0	1,0
Sum		16015,3	15836,3	16119,8	16992,8

1) Inntektene i Totalkalkylen inntektsføres det året salget skjer

2) Klima- og miljødepartementet

3) Forsvarsdepartementet

Budsjettnemnda for jordbruket
Oslo 22.6.2021

Knut Børve

Steinar Helgen

Lajla Tunaal White

Sigrun Pettersborg

Maria Finne Krekling

Anders Nordstad

Ole Nikolai Skulberg

Per Arne Skjeflo

Eli Berge Ness

Berit Bjørlo

Anders Huus

Harald Moksnes Weie (observatør)

Oddmund Hjukse

Vedlegg I

INNTEKTER

REVIDERT REGNSKAP
2019

FORELØPIG REGNSKAP
2020

BUDSJETT
2021

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 1.1 Korn, ertre og oljefrø

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Hvete. Salg, matkornkvalitet	205 800	341,15	702 087	217 000	363,31	788 383	191 888	375,31	720 175
Hvete. Salg, førkornkvalitet	224 000	298,81	669 334	86 000	311,71	268 071	163 242	320,71	523 533
Hvete. Salg, såkornkvalitet	19 301	396,40	76 509	19 304	413,60	79 841	19 191	427,20	81 984
Hvete. Salg og hjemmeforbruk	449 101	322,41	1 447 930	322 304	352,55	1 136 295	374 321	354,16	1 325 692
Rug. Salg, matkornkvalitet	13 200	306,13	40 409	8 000	324,85	25 988	16 819	333,85	56 150
Rug og rughvete førkorn.Salg	64 233	255,75	164 276	28 000	281,03	78 688	18 483	290,03	53 606
Rug og rughvete såkorn. Salg	198	305,00	604				9	329,00	30
Rug/rughvete. Salg/hjemmefb.	77 631	264,44	205 289	36 000	290,77	104 676	35 311	310,91	109 786
Bygg. Salg	540 100	286,49	1 547 332	606 000	300,75	1 822 545	490 822	309,75	1 520 321
Bygg. Salg, såkornkvalitet	27 752	349,50	96 993	31 788	356,50	113 324	28 288	367,50	103 958
Bygg. Salg og hjemmeforbruk	567 852	289,57	1 644 325	637 788	303,53	1 935 869	519 110	312,90	1 624 279
Havre. Salg	218 200	260,13	567 604	294 000	276,35	812 469	249 569	285,35	712 145
Havre. Salg, såkornkvalitet	12 109	337,00	40 807	14 485	349,00	50 553	13 085	361,00	47 237
Havre. Salg og hjemmeforbruk	230 309	264,17	608 411	308 485	279,76	863 022	262 654	289,12	759 382
Erter til modning. Salg	4 200	373,72	15 696	4 000	390,88	15 635	4 000	419,88	16 795
Erter til modning. Såvare	58	422,36	245						
Sum ertre til modning	4 258	374,38	15 941	4 000	390,88	15 635	4 000	419,88	16 795
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	1 329 151	295,07	3 921 896	1 308 577	309,92	4 055 497	1 195 396	320,89	3 835 934
Korreksjon for vann/kvalitet			-78 448			-65 018			-76 273
Oljefrø	15 601	528,69	82 481	15 000	532,16	79 824	17 840	571,16	101 895
Sum korn, oljefrø (u/tilsk.)	1 344 752	291,94	3 925 929	1 323 577	307,52	4 070 303	1 213 236	318,29	3 861 556
Lokale tillegg			2 000			2 000			2 000
Korn, ertre og oljefrø			3 927 929			4 072 303			3 863 556

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 1.2 Poteter

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Salg. Matpoteter	63 303	562,00	355 763	69 961	647,00	452 648	67 026	630,00	422 264
Salg. Poteter til potetmel	35 492	86,00	30 523	35 492	93,00	33 008	34 931	84,00	29 342
Salg. Poteter til mos/flakes	13 211	223,00	29 461	12 912	210,00	27 115	11 930	238,00	28 393
Salg. Poteter til pommes fr.	53 441	282,00	150 704	58 048	309,00	179 368	53 843	340,00	183 066
Salg. Poteter til chips	48 220	278,00	134 052	54 820	289,00	158 430	55 000	317,00	174 350
Salg. Vakuump. pot. mm.	8 822	283,00	24 966	9 976	307,00	30 626	9 529	334,00	31 827
Sum poteter til mos/chips mv	123 694	274,21	339 183	135 756	291,36	395 539	130 302	320,51	417 636
Hjemmeforbruk. Matpoteter	120	536,00	643	116	619,00	718	115	601,00	691
Salg settepoteter	9 492	655,00	62 173	10 634	673,00	71 567	10 634	686,00	72 949
Sum poteter (uten tilskudd)	246 721	319,50	788 285	266 749	357,44	953 480	257 008	366,87	942 882
Distr.tilsk. for Nord-Norge			3 784			5 349			4 900
Poteter			792 069			958 829			947 782

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
 Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 1.3 Hagebruksprodukter

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Blomkål	7 526	12,74	95 881	7 371	14,55	107 248	7 531	15,40	115 977
Sommerkål	3 288	6,46	21 240	3 055	6,70	20 469	2 805	7,11	19 944
Vinterkål	11 726	6,46	75 750	14 277	6,70	95 656	12 484	7,11	88 761
Sum hodekål	15 014	6,46	96 990	17 332	6,70	116 125	15 289	7,11	108 705
Gulrot	48 612	8,54	415 146	54 899	8,48	465 544	48 784	8,98	438 080
Purre	2 702	16,66	45 015	2 800	18,25	51 100	2 946	19,27	56 769
Løk	22 509	6,78	152 611	21 174	7,04	149 065	19 383	7,44	144 210
Salatagurk (slangeagurk)	16 457	21,63	355 965	18 879	23,95	452 152	17 020	25,25	429 755
Tomater	11 311	32,07	362 744	12 745	32,46	413 703	12 286	33,90	416 495
Sum hovedkulturene.Grønnsak.	124 131	12,28	1 524 352	135 200	12,98	1 754 937	123 239	13,88	1 709 991
Rosenkål	1 410	20,10	28 341	1 149	26,16	30 058	1 377	28,02	38 584
Kinakål	2 273	15,49	35 209	2 154	16,66	35 886	2 268	17,56	39 826
Rødkål	1 634	4,72	7 712	2 300	4,55	10 465	1 758	4,79	8 421
Brokkoli	4 181	24,17	101 055	4 552	29,60	134 739	4 398	31,21	137 262
Hageerter	4 141	3,23	13 375	4 428	3,28	14 524	3 503	3,46	12 120
Knollselleri	3 242	14,32	46 425	3 431	14,30	49 063	3 440	15,19	52 254
Stilkselleri	1 072	19,18	20 561	1 204	20,91	25 176	1 136	22,04	25 037
Agurker, friland	2 018	7,87	15 882	1 744	7,99	13 935	1 833	8,43	15 452
Rødbeter	2 806	6,24	17 509	3 823	4,55	17 395	3 528	4,79	16 899
Persillerot	263	44,10	11 598	872	43,85	38 237	456	46,22	21 076
Reddiker	88	67,97	5 981	86	78,05	6 712	151	82,27	12 423
Kruspersille	30	104,13	3 124	45	113,55	5 110	33	121,36	4 005
Kålrot til mat	9 900	7,59	75 141	10 591	9,20	97 437	10 325	9,70	100 153
Sum andre grønns.(u/salat)	33 058	11,55	381 913	36 379	13,16	478 737	34 206	14,14	483 512
Salat veksthus	2 124	88,39	187 740	2 718	93,70	254 677	2 282	98,78	225 416
Issalat/Isbergsalat	9 174	14,01	128 528	9 316	14,87	138 529	9 443	15,85	149 672
Annen salat friland	13 256	22,89	303 430	13 038	24,07	313 825	13 354	25,38	338 925
Andre veksthusgrønnsaker			1 941			373			1 181
Urter i veksthus	1 537	55,01	84 550	1 522	54,97	83 664	1 545	57,95	89 533
Kjøkkenhager/uspes.vekster			336 871			369 085			407 485
Sum andre grønnsaker, m.v.			1 424 973			1 638 890			1 695 724
Sum grønnsaker			2 949 325			3 393 827			3 405 715
Epler	16 453	10,65	175 224	12 675	11,35	143 861	14 746	11,02	162 501
Pærer	386	16,01	6 180	451	18,06	8 145	403	16,86	6 795
Plommer	2 458	33,82	83 130	673	35,58	23 945	1 685	29,28	49 337
Surkirsebær	146	44,26	6 462	128	44,98	5 757	116	45,98	5 334
Søtkirsebær (moreller)	546	74,89	40 890	563	76,19	42 895	604	77,96	47 088
Sum frukt	19 989	15,60	311 886	14 490	15,50	224 603	17 554	15,44	271 055

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
 Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 1.3 forts. Hagebruksprodukter

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Jordbær	9 198	47,50	436 905	6 795	60,49	411 030	6 017	52,93	318 480
Bringebær	2 417	61,71	149 153	1 978	64,00	126 592	2 438	63,48	154 764
Solbær	645	14,96	9 649	605	12,54	7 587	612	13,29	8 133
Andre bær	200	14,32	2 864	179	15,26	2 732	182	16,18	2 945
Bær i veksthus	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306
Sum hagebær	12 547	47,89	600 877	9 644	57,06	550 247	9 336	52,12	486 628
Snittblomster	66 099	2,93	193 670	69 427	3,02	209 670	69 427	3,07	213 141
Blomstrende potteplanter	26 757	16,98	454 334	26 709	18,64	497 856	26 709	19,05	508 806
Dekorasjonsplanter	1 720	14,83	25 508	1 737	15,82	27 479	1 789	16,16	28 910
Utplantingsplanter	40 618	10,07	409 023	40 111	11,35	455 260	42 116	11,52	485 176
Sum blomster, store gartneri	135 194	8,01	1 082 535	137 984	8,63	1 190 265	140 041	8,83	1 236 033
Blomsterprod. i små gartneri	1 352	8,01	10 830	1 380	8,63	11 909	1 400	8,83	12 362
Sum blomster i gartnerier			1 093 365			1 202 174			1 248 395
Planteskoler	24 899	8,01	199 441	23 113	8,63	199 465	22 589	8,83	199 461
Sum blomster	161 445	8,01	1 292 806	162 477	8,63	1 401 639	164 030	8,83	1 447 856
Distr./kval.tilsk. fr/bær/gr			143 721			172 170			134 000
Hagebruksprodukter			5 298 615			5 742 486			5 745 254

A Kvantumsenhet: 1000 stykk Prisenhet: Kr/stykk

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 1.4 Andre planteprodukter

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Høy. Innenlandsk salg	101 487	296,60	301 010	102 529	296,60	304 101	103 658	300,00	310 974
Rundballer. Salg	50 744	50,00	25 372	51 265	50,00	25 633	51 829	50,00	25 915
Sum innenl. salg av stråfôr	152 231	214,40	326 382	153 794	214,40	329 734	155 487	216,67	336 889
Høy. Eksport	50	1 312,30	656	59	1 301,10	768	70	1 000,00	700
Halm. Eksport	138	94,20	130	171	59,50	102	200	90,00	180
Sum eksport av stråfôr	188	418,09	786	230	378,26	870	270	325,93	880
Stråfôr	152 419		327 168	154 024		330 604	155 757		337 769
Engfrø	1 457	34,34	50 033	1 643	33,00	54 219	1 742	35,92	62 573
Rotvekst- og grønnsaksfrø	1	37,00	37	1	77,00	77	1	82,00	82
Sum andre frø til modning	1 458		50 070	1 644		54 296	1 743		62 655
Sum andre planteprodukter			377 238			384 900			400 424
Sum andre planteprodukter			322 114			320 208			320 270

A Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/kg

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
 Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 1.5 Melk

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr
Kumelk. Meierileveranse	1 480 655	544,72	8 065 424	1 496 911	569,41	8 523 561	1 533 012	576,90	8 843 946
Kumelk. Hjemmeforbr.helmelk	1 130	544,72	6 155	1 080	569,41	6 150	1 036	576,90	5 977
Kumelk. Lokal foredling	2 718	544,72	14 805	3 246	569,41	18 483	3 300	576,90	19 038
Sum kumelk	1 484 503	544,72	8 086 384	1 501 237	569,41	8 548 194	1 537 348	576,90	8 868 961
Geitmelk. Meierileveranse	19 802	545,14	107 949	19 774	569,75	112 662	19 900	576,70	114 763
Geitmelk. Annet salg	1 056	545,14	5 757	1 036	569,75	5 903	1 000	576,70	5 767
Sum geitmelk	20 858	545,14	113 706	20 810	569,75	118 565	20 900	576,70	120 530
Produsenttjeneste, meierifin			82 163			72 857			77 695
Grunntilskudd melk			70 133			69 805			69 400
Sum ku/geitmelk m. gr.tilsk.			8 352 386			8 809 421			9 136 586
Distriktstilskudd			594 726			621 940			641 700
Salg av melkekvoter			24 248			17			431 023
Ku- og geitmelk			8 971 360			9 431 378			10 209 309

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 1.6 Kjøtt

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Storfe. Registrert salg	84 917	50,02	4 247 548	83 494	51,73	4 319 145	84 097	54,43	4 577 400
Storfe. Hjemmefb./returslakt	256	49,92	12 780	276	51,63	14 250	276	54,33	14 995
Sum storfe	85 173	50,02	4 260 328	83 770	51,73	4 333 395	84 373	54,43	4 592 395
Kalv. Registrert salg	1 783	55,55	99 046	1 478	56,54	83 566	1 335	59,24	79 085
Kalv. Hjemmefb./returslakt	52	55,45	2 883	47	56,44	2 653	47	59,14	2 780
Sum kalv	1 835	55,55	101 929	1 525	56,54	86 219	1 382	59,24	81 865
Sau/lam. Registrert salg	23 726	40,75	966 835	24 172	41,34	999 270	24 222	42,25	1 023 380
Sau/lam. Hj.fbr./r.s./d.salg	667	40,65	27 114	498	41,24	20 538	497	42,15	20 949
Sum sau/lam	24 393	40,75	993 949	24 670	41,34	1 019 808	24 719	42,25	1 044 329
Geit/kje. Registrert salg	296	4,09	1 211	312	2,64	824	312	2,64	824
Geit/kje. Hj.fb./returslakt	47	3,99	188	37	2,54	94	37	2,54	94
Sum geit/kje	343	4,08	1 399	349	2,63	918	349	2,63	918
Hest. Registrert salg	31	5,22	162	16	4,22	68	16	4,22	68
Sum hest	31	5,23	162	16	4,25	68	16	4,25	68
Sum kjøtt (u/gris,fjørfe,tam	111 775	47,93	5 357 767	110 330	49,31	5 440 408	110 839	51,60	5 719 575
Gris. Reg.salg u. hode/labbb	131 950	25,16	3 319 862	131 384	27,14	3 565 762	130 826	28,89	3 779 563
Gris. Hj.fbr./r.s. u. h./l.	351	25,06	8 796	325	27,04	8 788	325	28,79	9 357
Sum gris	132 301	25,16	3 328 658	131 709	27,14	3 574 550	131 151	28,89	3 788 920
Sum kjøtt (u/fjørfe,tamrein)	244 076	35,59	8 686 425	242 039	37,25	9 014 958	241 990	39,29	9 508 495
Hønseslakt. Registrert salg.	748	3,03	2 266	916	1,47	1 347	916	1,47	1 347
Sum hønseslakt.	748	3,03	2 266	916	1,47	1 347	916	1,47	1 347
Kylling (fra 1982). Salg	97 806	20,37	1 992 308	97 237	21,60	2 100 319	106 433	21,90	2 330 883
Sum høns,kylling,broilersl.	98 554	20,24	1 994 574	98 153	21,41	2 101 666	107 349	21,73	2 332 230
Ender.	661	33,00	21 813	697	33,00	23 001	697	33,00	23 001
Kalkuner. Salg	7 619	24,40	185 904	8 137	26,18	213 027	8 100	26,38	213 678
Sum annet fjørfe	8 280	25,09	207 717	8 834	26,72	236 028	8 797	26,90	236 679
Sum fjørfeslakt	106 834	20,61	2 202 291	106 987	21,85	2 337 694	116 146	22,12	2 568 909

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 1.6 forts. Kjøtt

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Grunntilskudd kjøtt			93 873			91 528			94 000
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	350 910	31,30	10 982 589	349 026	32,79	11 444 180	358 136	33,99	12 171 404
Distriktstilskudd kjøtt			659 465			642 226			650 000
Kvalitetstilskudd storfe			252 575			263 421			260 000
Tilskudd lam- og kjeslakt			460 447			447 413			450 000
Tilskudd friføring av sau			871			170			1 000
Kompensas. red. sl.vekt gris			9 515						
Utkjøpsordning avlsgris			25 952			12 320			
Diverse utbetalinger			9 022			1 394			
Sum tilskudd			1 417 847			1 366 944			1 361 000
Kjøtt og fjørfeslakt			12 400 436			12 811 124			13 532 404

Vedleggstabell 1.7 Egg

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Egg. Registrert salg.	65 721	15,14	995 016	65 364	15,77	1 030 790	65 672	16,20	1 063 886
Egg. Direkte salg.	7 716	17,92	138 271	7 674	18,46	141 662	7 711	18,92	145 892
Egg. Sum salg	73 437	15,43	1 133 287	73 038	16,05	1 172 452	73 383	16,49	1 209 778
Egg. Hjemmeforbruk, mat	74	15,04	1 113	79	15,67	1 238	79	16,10	1 272
Egg. Salg og hjemmeforbruk	73 511	15,43	1 134 400	73 117	16,05	1 173 690	73 462	16,49	1 211 050
Distriktstilskudd. Egg			3 347			3 327			3 400
Godtgjør. førtidsslakt,høner			6 191			6 622			3 700
Egg			1 143 938			1 183 639			1 218 150

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 1.8 Ull

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Ull	3 662	31,85	116 635	3 611	32,71	118 116	3 638	32,33	117 617

Vedleggstabell 1.9 Andre husdyrproduksjoner

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Innenlandsk salg. Hester	1 050	17 000,00	17 850	1 050	18 000,00	18 900	1 050	19 000,00	19 950
Eksport. Hester	9	53 000,00	477	6	53 000,00	318	8	53 000,00	424
Eksport. Andre dyr			13 213			21 450			22 500
Eksport. Embryo storfe			600			198			380
Sum eksport. Husdyr			14 290			21 966			23 304
Import. Andre dyr			-20 726			-21 407			-22 630
Import. Embryo storfe	-90	8 000,00	-720	-31	8 000,00	-248	-70	8 000,00	-560
Import. Embryo småfe							-10	6 500,00	-65
Sum import. Husdyr			-21 446			-21 655			-23 255
Kaninkjøtt	33	130,00	4 290	32	135,00	4 320	32	140,00	4 480
Sum kaniner			4 290			4 320			4 480
Oppdrettshjort	122	126,00	15 372	135	131,00	17 685	140	140,00	19 600
Sum hjort			15 372			17 685			19 600
Salg til Honningcentralen	533	74,90	39 922	691	75,46	52 143	700	73,00	51 100
Honning. Direkte salg	1 097	186,00	204 042	1 039	188,00	195 332	1 030	193,00	198 790
Sum birøkt			243 964			247 475			249 890
Andre husdyrproduksjoner			274 320			288 691			293 969

A Kvantumsenhet: Antall stykk Prisenhet: Kr/stykk

B Kvantumsenhet: Tonn

Prisenhet: Kr/kg

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
 Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 1.10 Kjøreinntekter m.v.

	Revidert regnskap 2019	Foreløpig regnskap 2020	Budsjett 2021
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
Kjøring v/invest. driftsbygn	46 565	48 673	50 670
Kjøring v/invest. grøfter	34 480	40 710	40 855
Kjøring v/invest. nydyrking	22 021	22 614	23 158
Sum kjøreinnt. v/investering	103 066	111 997	114 683
Kjøring i skogen	34 661	35 108	36 052
Kjøring på bierverv m.v.	305 139	302 818	304 774
Innt. hester i full pensjon	156 798	160 421	166 562
Kjøreinntekter m.v.	599 664	610 344	622 071

Vedleggstabell 1.11 Arbeidsinntekter ved invest.

	Revidert regnskap 2019	Foreløpig regnskap 2020	Budsjett 2021
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
Invest.arb. driftsbygninger	186 222	194 682	202 661
Invest.arb. grøfter	51 754	61 101	61 311
Invest.arb. nydyrking	22 007	22 601	23 212
Arbeidsinnt. v/investeringer	259 983	278 384	287 184

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 1.12 Endringer i buskapsverdien

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Hester	389	10 510,00	4 088	-427	11 130,00	-4 753			
Storfe under 1 år	2 438	4 030,00	9 825	-9 144	4 050,00	-37 033	5 140	4 240,00	21 794
Okser over 1 år	-2 730	17 830,00	-48 676	-298	18 510,00	-5 516	-1 600	19 710,00	-31 536
Kviger			85 994			67 325			-18 763
Kyr			-5 027			167 873			125 939
Sum storfe			42 116			192 649			97 434
Sauer	-27 000	160,00	-4 320	1 000	280,00	280	1 055	290,00	306
Geiter	-184	170,00	-31	-632	140,00	-88	159	140,00	22
Slaktesvin	-2 016	1 310,00	-2 641	-12 538	1 460,00	-18 305	-1 706	1 600,00	-2 730
Avlssvin over 6 mnd.	-6 132	2 240,00	-13 736	-40	2 410,00	-96	-326	2 540,00	-828
Sum svin	-8 148		-16 377	-12 578		-18 401	-2 032		-3 558
Kyllinger	-566 700	29,12	-16 502	778 600	31,23	24 316	852 700	31,66	26 996
Ender, kalkuner og gjess	-200	230,00	-46	-1 900	240,00	-456	-100	240,00	-24
Sum fjørfe	-566 900		-16 548	776 700		23 860	852 600		26 972
Kaniner				-200	270,00	-54	-200	280,00	-56
Endringer i buskapsverdi			8 928			193 493			121 120

A Kvantumsenhet: Antall skinn Prisenhet: Kr/skinn

Vedleggstabell 1.13 Medlemsbonus

	Revidert regnskap 2019		Foreløpig regnskap 2020		Budsjett 2021	
		1000 kr		1000 kr		1000 kr
Medlemsbonus		146 000		357 200		240 600

TOTALKALKYLEN FOR JORDBUKET. JORDBUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedlegg II

DIREKTE TILSKUDD TIL JORDBRUKET

**REVIDERT REGNSKAP
2019**

**FORELØPIG REGNSKAP
2020**

**BUDSJETT
2021**

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 2.1 Direkte tilskudd

	Revidert regnskap 2019	Foreløpig regnskap 2020	Budsjett 2021
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
BU-invest. tradisj. jordbruk	616 525	669 672	624 004
BU-invest. Grøfting	59 749	73 220	70 000
Tilskudd SMIL-ordning	92 374	99 964	103 900
Organisert beitebruk	14 367	20 941	23 000
Rentestøtte	36 145	30 348	10 000
Tilskudd til verdensarven	5 917	7 856	9 500
Utvalgte kulturlandskap	23 188	23 463	38 000
Sum utbet. Landbr.utb.fond	848 265	925 464	878 404
Sum fondsutbetalinger	848 265	925 464	878 404
Areal kult.landsk.tillegg	3 430 315	3 537 732	3 575 000
Produksjonstillegg husdyr	2 416 088	2 526 534	2 597 000
Driftstilskudd i melkeprod.	1 591 132	1 663 336	1 673 000
Tilskudd til økolog. jordb.	115 856	118 427	126 000
Beitetilskudd	895 511	978 386	1 043 000
Regionale miljøprogram	490 636	523 692	553 000
Sum dir. tilsk. (underpost)	8 939 538	9 348 107	9 567 000
Fremme av norsk engfrøavl	5 272	7 661	10 800
Inseminering m.v.	71 844	76 597	79 700
Sum utviklingstiltak	77 116	84 258	90 500
Utbet.avløserordn.i jordbr.	1 164 693	1 205 080	1 221 000
Adm.tilsk. avl.lag/l.vikar	9 516	9 516	9 515
Refusj. utgifter under sykd.	129 078	148 871	137 000
Sjukelønnsordning	48 300	43 500	32 600
Landbruksvikar avløserlag	56 382	58 549	58 684
Tidligpensjonsordning	68 998	64 973	68 400
Sum velferdsordninger	1 476 967	1 530 489	1 527 199
Sum utbet. jordbruksavt.	11 341 886	11 888 318	12 063 103
Erst. tilt. pl./dyresykdom	88 952	59 465	68 700
Driftsplanlag m.v.	741	735	735
Tilsk. avløs. rep./HV-øvelse	953	953	953
Erstatn. rovdyrsk. på husdyr	44 628	37 180	41 587
Tilskudd til erstatning m.m.	568 532	134 773	218 111
Sum andre ordninger	703 806	233 106	330 086
Sum direkte tilskudd	12 045 692	12 121 424	12 393 189

TOTALKALKYLEN FOR JORDBUKET. JORDBUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedlegg III

KOSTNADER

**REVIDERT REGNSKAP
2019**

**FORELØPIG REGNSKAP
2020**

**BUDSJETT
2021**

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 3.1 Handelsgjødsel og kalk

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Kalsiumnitrat	7 910	267,34	21 147	7 842	264,55	20 746	7 300	215,61	15 740
Kalsiumnitrat m. B	3 603	328,77	11 846	3 841	327,04	12 562	3 900	338,70	13 209
Kalkammonsalpeter. 26-28% N	6 313	255,71	16 143	4 218	260,28	10 979	5 000	311,25	15 563
Urea	142	283,08	402	112	284,29	318	150	532,80	799
Ammoniumnitrat	2 779	265,23	7 371	2 514	258,71	6 504	4 500	320,31	14 414
Ammoniumnitrat m. S	82 389	285,27	235 031	87 286	281,29	245 527	92 850	293,84	272 830
Ammoniumsulfatnitrat	1 296	285,28	3 697	1 210	281,54	3 407			
Annen N-gjødsel	966	629,60	6 082	1 103	603,75	6 659	1 500	680,28	10 204
Sum nitrogen-gjødsel	105 398	286,27	301 719	108 126	283,65	306 702	115 200	297,53	342 759
OPTI P-20/Trippelsuperfosat	305	500,12	1 525	273	521,86	1 425	300	504,91	1 515
Sum fosforgjødsel, ugranul.	305	500,00	1 525	273	521,98	1 425	300	505,00	1 515
Sum fosforgjødsel			1 525			1 425			1 515
Kaliumsulfat	480	670,95	3 221	202	808,85	1 634	15	851,67	128
Kaliumklorid	650	670,95	4 361	674	284,72	1 919	80	445,46	356
Kaliumsulfat m. Mg	692	476,55	3 298	728	490,83	3 573	1 100	509,06	5 600
PK-gjødsel	835	442,61	3 696	626	473,79	2 966	600	440,43	2 643
Sum PK-gjødsel og kaliumgj.	2 657	548,59	14 576	2 230	452,56	10 092	1 795	486,18	8 727
NP-gjødsel	1 325	608,87	8 068	1 299	604,72	7 855	1 200	500,80	6 010
Sum NP-gjødsel	1 325	608,91	8 068	1 299	604,70	7 855	1 200	500,83	6 010
NK-gjødsel 22-11	6 477	416,45	26 973	6 850	400,07	27 405	6 900	420,31	29 001
Sum NK-gjødsel	6 477	416,44	26 973	6 850	400,07	27 405	6 900	420,30	29 001
NPK-gjødsel N <9,5 %	1 019	503,50	5 131	1 785	505,88	9 030	1 800	467,09	8 408
NPK-gjødsel N 9,5 %-14,5 %	18 358	520,43	95 541	19 289	529,30	102 097	21 400	534,34	114 349
NPK-gjødsel N 14,5 %-19,5 %	36 764	435,26	160 019	35 352	427,23	151 034	38 000	427,28	162 366
NPK-gjødsel N 19,5 %-24,5 %	175 549	388,23	681 534	175 696	390,64	686 339	168 000	387,26	650 597
NPK-gjødsel N >24,5 %	119 670	356,29	426 372	116 547	358,07	417 320	110 000	363,69	400 059
Sum NPK-gjødsel	351 360	389,51	1 368 597	348 669	391,72	1 365 820	339 200	393,80	1 335 779
Gjødsel grøntar./villahager	-935	367,75	-3 438	-935	367,92	-3 440	-929	371,05	-3 447
Annen gjødsel	3 331	300,00	9 993	2 945	317,87	9 361	3 000	346,04	10 381
Sum handelsgjødsel	469 918	367,73	1 728 013	469 457	367,49	1 725 220	466 666	370,87	1 730 725
Sekundær- og mikronæringsst.	20	282,32	56	25	290,12	73			
Gjødsel til veksthus	2 608	822,89	21 461	2 700	929,52	25 097	2 800	938,60	26 281
Sum mikronæringsstoff m.v.			21 517			25 170			26 281

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 3.1 forts. Handelsgjødsel og kalk

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
KalkA	225 402	641,00	144 483	286 251	680,00	194 651	230 071	670,00	154 148
Sum hand.gj./kalk (u/tilsk.)			1 894 013			1 945 041			1 911 154
Andre rabatter	-471 962	2,95	-13 923	-479 423	2,95	-14 143	-469 050	2,95	-13 837
Handelsgjødsel og kalk			1 880 090			1 930 898			1 897 317
A Kvantumsenhet: Tonn	Prisenhet: Kr/tonn								

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 3.2 Innkjøpt kraftfôr

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Drøvtyggerfôr	1 035 909	374,54	3 879 887	1 020 182	389,60	3 974 673	1 038 646	393,23	4 084 268
Økologisk drøvtyggerfôr	24 131	560,39	135 227	22 962	580,39	133 270	23 378	582,11	136 086
Sum kraftfôr til drøvtyggere	1 060 040	378,77	4 015 114	1 043 144	393,80	4 107 943	1 062 024	397,39	4 220 354
Svinefôr	462 143	386,10	1 784 334	462 943	390,25	1 806 629	460 982	394,11	1 816 776
Økologisk svinefôr	2 372	525,14	12 456	2 408	522,45	12 581	2 398	524,62	12 580
Sum kraftfôr til svin	464 515	386,81	1 796 790	465 351	390,93	1 819 210	463 380	394,79	1 829 356
Fjørfefôr u. koksidiostatika	461 836	397,89	1 837 600	465 676	407,45	1 897 395	488 914	419,25	2 049 772
Økologisk fjørfefôr	15 702	597,32	93 791	14 656	590,67	86 568	15 387	602,59	92 721
Sum kraftfôr til fjørfe	477 538	404,45	1 931 391	480 332	413,04	1 983 963	504 301	424,84	2 142 493
Hestepellets (hestefôr)	4 341	643,26	27 921	3 804	668,64	25 438	4 289	677,34	29 051
Kaninfôr	149	691,61	1 029	140	700,55	980	158	709,62	1 121
Sum kraftfôr, andre husdyr	4 490	644,77	28 950	3 944	669,83	26 418	4 447	678,48	30 172
Sum kraftfôrbland. ukorr.	2 006 583	387,34	7 772 245	1 992 771	398,32	7 937 534	2 034 152	404,22	8 222 375
Grøpp av salgskorn	1 307	318,82	4 167	1 147	333,24	3 822	1 293	338,01	4 370
Sum innkjøpt kraftfôr ukorr.	2 007 890	387,29	7 776 412	1 993 918	398,28	7 941 356	2 035 445	404,17	8 226 745
Sum innkjøpt kraftfôr korr.	2 007 890	387,29	7 776 412	1 993 918	398,28	7 941 356	2 035 445	404,17	8 226 745
Rabatter og bonus			-15 209			-15 955			-16 000
Innkjøpt kraftfôr			7 761 203			7 925 401			8 210 745

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 3.3 Annet innkjøpt fôr

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Tilskuddsfôr	15 199	898,21	136 519	15 976	928,57	148 348	15 049	915,70	137 804
Høy, importert	32 972	316,35	104 307	12 734	307,91	39 209	12 043	302,40	36 418
Halm, importert	3 434	315,34	10 829						
Melkeerstatninger	4 401	3 056,31	134 508	5 155	3 160,58	162 928	4 920	3 324,68	163 574
Salt	2 280	272,37	6 210	2 396	276,00	6 613	2 257	272,65	6 154
Organisk våtfôr	25 613	306,56	78 519	26 484	309,84	82 058	27 387	312,23	85 510
Myse	278 278	11,39	31 696	276 624	11,71	32 393	284 600	11,86	33 754
Annet innkjøpt fôr			502 588			471 549			463 214
A Kvantumsenhet: 1000 FEm	Prisenhet: Kr/100 FEm								
B Kvantumsenhet: 1000 liter	Prisenhet: Øre/liter								

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
 Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 3.4 Såfrø og planter

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Innkjøpt såkorn. Hvete	12 698	7,14	90 664	14 501	7,20	104 407	14 885	7,21	107 321
Innkjøpt såkorn. Rug	506	14,36	7 266	343	17,58	6 030	374	16,32	6 104
Innkjøpt såkorn. Bygg	23 476	6,28	147 429	24 780	6,23	154 379	22 412	6,40	143 437
Innkj. såkorn. Havre/bl.korn	10 625	6,40	68 000	13 273	6,42	85 213	13 206	6,36	83 990
Innkjøpt såkorn. Rughvete	807	8,89	7 174	1 012	7,89	7 985	835	8,03	6 705
Sum innkjøpt såkorn	48 112	6,66	320 533	53 909	6,64	358 014	51 712	6,72	347 557
Oljefrø til modning	27	181,94	4 912	24	159,98	3 840	32	169,76	5 432
Erter	397	10,44	4 145	370	10,86	4 018	370	9,85	3 645
Engfrø	3 953	40,75	161 085	3 574	42,50	151 895	3 554	42,12	149 694
Sum engfrø	3 953	40,75	161 085	3 574	42,50	151 895	3 554	42,12	149 694
Importert grønnsakfrø	85	1 136,30	96 586	80	1 313,74	105 099	82	1 195,50	98 031
Sum rotvekst- og grønnsakfrø	85		96 586	80		105 099	82		98 031
Annet frø,imp. (prydplanter)			22 244			31 136			25 000
Kjøp settepoteter			79 369			84 115			85 558
Blomsterløk m.v.			161 021			169 968			159 007
Planteartikler			307 977			353 984			320 059
Sum planter			468 998			523 952			479 066
Sum såfrø/planter (u.tilsk)			1 157 872			1 262 069			1 193 983
Såfrø og planter			1 157 872			1 262 069			1 193 983

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
 Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 3.5 Energi og smøremidler

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr
Fyringsolje. Veksthus	1 765	795,07	14 033	1 622	726,50	11 784	1 821	783,90	14 275
Bioenergi i veksthusA	82 434	207,80	17 130	75 785	210,20	15 930	85 053	215,90	18 363
Gass i veksthusA	226 552	471,45	106 808	208 279	356,44	74 239	233 750	461,89	107 967
Fyringsolje. Korntørker	7 558	961,09	72 639	6 464	901,76	58 290	6 566	973,18	63 899
Bensin	3 127	1 255,20	39 250	3 091	1 175,13	36 323	3 063	1 235,60	37 846
Diesel (brenselolje)	134 077	944,73	1 266 666	134 077	886,41	1 188 472	134 077	956,62	1 282 607
Smøremidler (olje,fett m.v.)	2 682	4 596,31	123 273	2 682	4 626,19	124 074	2 682	4 791,87	128 518
Elektrisitet, jordbruk			1 209 002			832 330			1 051 568
Elektrisitet, veksthus			224 513			108 127			154 707
Sum energi og smøremidler			3 073 314			2 449 569			2 859 750

A Kvantumsenhet: 1000 kWh

Prisenhet: Kr/1000 kWh

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 3.6. Andre kostnader

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Rensing av såkorn	6 875	84,37	5 800	6 840	87,21	5 965	8 014	87,37	7 002
Ensileringsmidler	10 165	940,17	95 568	9 776	1 030,09	100 702	9 990	1 074,57	107 350
Halmbeh.middel. AmmoniakkA	1 315	19,94	26 221	903	20,20	18 241	978	20,68	20 225
Plantevernmidler			317 057			445 675			421 109
Frakt. Korn og oljefrø	402 602	13,78	55 479	414 710	13,33	55 281	393 645	11,64	45 820
Frakt. Handelsgjødsel	469 918	23,40	109 961	469 457	23,62	110 886	466 666	24,26	113 213
Frakt. Poteter	63 303	26,00	16 459	69 961	28,00	19 589	67 026	29,00	19 438
Frakt. Grønnsaker	176 198	49,18	86 654	188 563	49,91	94 112	175 918	51,25	90 158
Frakt. Bær	7 445	55,88	4 160	5 704	56,70	3 234	5 519	58,24	3 214
Frakt. Blomster	140 855	6,80	95 781	140 852	6,90	97 188	141 477	7,09	100 307
Frakt. Frukt	15 724	58,65	9 222	11 329	59,52	6 743	13 782	61,12	8 424
Sum frakt. Hagebruksprod.			195 817			201 277			202 103
FiberdukC	9 315	0,80	7 452	9 074	0,85	7 713	9 120	0,97	8 846
Fiberduk inkl. inv.avgiftC	9 315	0,80	7 452	9 074	0,85	7 713	9 120	0,97	8 846
Plastfolie i hagebruketD	6 790	946,31	6 425	6 553	1 034,61	6 780	6 497	1 170,94	7 608
Plastfolie i jordbruketD	81 813	5 317,98	435 080	84 144	5 507,30	463 406	84 375	6 378,26	538 166
Plastfolie inkl. inv.avgiftD	88 603	4 982,96	441 505	90 697	5 184,14	470 186	90 872	6 005,96	545 774
Embal./sortering. Grønnsaker	13 587	19,65	266 929	12 433	20,71	257 441	11 599	21,20	245 956
Emballasje. Frukt og bær	22 709	2,96	67 208	15 983	3,01	48 084	17 250	3,12	53 736
Emballasje. Blomster	28 088	2,35	65 747	27 835	2,38	66 232	28 285	2,45	69 101
Sum emballasje. Hagebrukspr.			399 884			371 757			368 793
Torv- og plastpotterE	10 012	716,96	7 178	9 849	769,20	7 576	8 440	873,08	7 369
Dyrkingstorv	76	508,93	38 679	76	525,39	39 930	76	546,42	41 528
AvrenspotetA	6 673	0,32	2 135	6 704	0,32	2 145	7 471	0,32	2 391
Sum andre kostn. v/pl.prod.			1 719 195			1 856 923			1 910 961

A Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/kg
 B Kvantumsenhet: Kv.indeks Prisenhet: Pr.ind.frakt
 C Kvantumsenhet: 1000 m2 Prisenhet: Kr/m2
 D Kvantumsenhet: Daa Prisenhet: Kr/daa
 E Kvantumsenhet: Antall kart. Prisenhet: Kr/kartong
 F Kvantumsenhet: 1000 m3 Prisenhet: Kr/m3

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 3.6 forts. Andre kostnader

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr
Veterinær	505 536	844,78	427 067	501 641	869,71	436 282	505 758	890,02	450 135
Medisin til dyr			467 933			516 088			560 385
Veterinær og medisin til dyr			895 000			952 370			1 010 520
Kunstig inseminasjon. Storfe	276 260	1 094,18	302 278	277 002	1 103,99	305 807	276 289	1 124,75	310 756
Kunstig inseminasjon. Svin	145 600	410,42	59 757	131 899	490,15	64 650	130 000	495,72	64 444
Husdyrforsikring			45 820			54 800			27 647
Frakt. Kraftfôr	2 007 890	19,73	396 157	1 993 918	19,95	397 787	2 035 445	20,49	417 063
Frakt. Grovfôr	55 000	100,00	55 000						
Frakt. Kjøtt	242 703	4,85	11 771	240 856	4,80	11 561	240 808	4,93	11 872
Adm.geb. kjøp melkekvote			1 883			97			97
Destruksjon av høns			10 594			9 141			9 109
Sum a. kostn. v/husdyrprod.			1 778 260			1 796 213			1 851 508
Skadefors. maskiner netto			115 683			112 045			114 119
Sum netto skadefors. maskin.			115 683			112 045			114 119
Frakt. Fyringsolje	9 323	23,77	2 216	8 086	24,12	1 950	8 387	24,77	2 077
Frakt. Ensileringsmidler	10 165	428,34	4 354	9 776	519,52	5 079	9 990	533,54	5 330
Frakt. Såvarer	59 499	241,00	14 339	64 882	246,00	15 961	63 816	252,64	16 122
Sum diverse frakter			20 909			22 990			23 529
Kontormaskiner			44 283			44 086			39 561
Teletjenester			98 181			97 034			96 160
Porto			24 259			24 594			24 582
Sum telefon og porto			122 440			121 628			120 742
Yrkesskadeforsikring	60 918	296,51	18 063	50 141	300,25	15 055	41 023	308,06	12 638
Årsavgift	79 329	587,26	46 587	78 479	598,16	46 943	76 779	623,27	47 854
Produsenttjenesten	5 121	27 175,00	139 163	5 007	25 824,00	129 301	4 750	29 200,00	138 700
Gårdsregnskap, registrert			596 624			641 983			648 074
Gårdsregnskap, ikke-reg.			14 378			9 848			10 251
Sum gårdsregnskap	39 091	15 630,25	611 002	38 633	16 872,39	651 831	38 285	17 195,38	658 325
Skadeforsikring på bygninger			281 883			216 947			238 067
Korreksj. kostn. pelsdyrhold			-50 032			-50 053			
Ekstrakostn. koronapandemi						13 500			63 500
Sum diverse andre kostnader			1 234 298			1 212 228			1 342 916
Sum ekskl.posten forskjellig			4 847 436			4 977 409			5 219 504
Forskjellig			620 472			637 108			668 097

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
 Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 3.6 forts. Andre kostnader

	Revidert regnskap 2019		Foreløpig regnskap 2020		Budsjett 2021	
	1000 kr		1000 kr		1000 kr	
Forskjellig inkl. inv.avgift	620	472	637	108	668	097
Utgifter til sjuk.lønn.ordn.	48	300	43	500	32	600
Adm.tilskudd til avløserlag	9	516	9	516	9	516
Sum sosiale ordninger	57	816	53	016	42	116
Andre kostnader	5	525 724	5	667 533	5	929 717
A Kvantumsenhet: Ant. insem. Prisenhet: Kr/insem.			B Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/100 kg			C Kvantumsenhet: 1000 liter Prisenhet: Øre/liter
D Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/tonn			E Kvantumsenhet: Ant. enhet. Prisenhet: Kr/enhet			F Kvantumsenhet: Ant. kj.tøy Prisenhet: Kr/kj.time
G Kvantumsenhet: Kyr i fj.k. Prisenhet: Kr/10 kyr fk			H Kvantumsenhet: Ant. regnsk. Prisenhet: Kr/regnskap			

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 3.7 Vedlikehold

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr
Vedlikehold. Bygninger	71 928	2 364,93	1 701 047	71 088	2 422,15	1 721 858	70 446	2 486,57	1 751 689
Vedlikehold. Mask. og redsk.	66 089	627,30	414 576	60 423	694,30	419 517	59 973	711,30	426 588
Vedlikehold. Biler	15 065	856,17	128 982	14 221	866,62	123 242	13 342	890,02	118 746
Sum vedlikehold			2 244 605			2 264 617			2 297 023

Vedleggstabell 3.8 Leasing av maskiner

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Leasing, kapitalslitdel	177 761	110,80	1 969 592	179 235	112,20	2 011 017	181 546	115,20	2 091 410
Leasing, rentedel	5 325	3,87	206 078	5 437	3,23	175 615	5 377	3,25	174 753
Leasing, effekt finansiering			-117 895			-68 696			-145 170
Sum leasing av maskiner			2 057 775			2 117 936			2 120 993

A Kvantumsenhet: Mill. kr Prisenhet: Rentepros.

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
 Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 3.9 Kapitalslit

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Kapitalslit. Ma./t.u. dr.b.	131 506	110,80	1 457 086	135 939	112,20	1 525 236	140 299	115,20	1 616 244
Kapitalslit. Driftsbygninger	226 218	110,80	2 506 495	226 550	112,20	2 541 891	227 245	115,20	2 617 862
Kapitalslit. Sum driftsb.	357 724	110,80	3 963 581	362 489	112,20	4 067 127	367 544	115,20	4 234 106
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	232 907	110,80	2 580 610	236 246	112,20	2 650 680	240 975	115,20	2 776 032
Kapitalslit. Biler	9 285	110,80	102 878	8 760	112,20	98 287	8 304	115,20	95 662
Kapitalslit. Grøfter	24 086	110,80	266 873	24 367	112,20	273 398	24 584	115,20	283 208
Kapitalslit. Hydrotekn. anl.	3 215	110,80	35 622	3 470	112,20	38 933	3 707	115,20	42 705
Kapitalslit. Delsum	627 217	110,80	6 949 564	635 332	112,20	7 128 425	645 114	115,20	7 431 713
Kapitalslit			6 949 564			7 128 425			7 431 713

Vedleggstabell 3.10 Realrente lånt kapital

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr
Nedbetalingslån statsbanker	4 160	3,11	129 376	4 117	2,68	110 336	4 112	2,17	89 230
Nedb.lån andr. lång. f. 1997	56 035	3,84	2 151 744	56 626	3,31	1 874 321	57 313	2,67	1 530 257
Sum nedbetalingslån	60 195	3,79	2 281 120	60 743	3,27	1 984 657	61 425	2,64	1 619 487
Sum rentebærende utlån	60 195	3,79	2 281 120	60 743	3,27	1 984 657	61 425	2,64	1 619 487
Investeringslån LUF	105			66			39		
Korreksjon gjeld og renter	-87		-1 364	-89		-1 784	-90		-63
Rentekostnader lånt kapital	60 213	3,79	2 279 756	60 720	3,27	1 982 873	61 374	2,64	1 619 424
Effekt av finansiering			-1 335 049			-768 336			-1 659 507
Realrente lånt kapital			944 707			1 214 537			-40 083

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 3.11 Bruttoinvest. Løpende priser

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	1000 kr			1000 kr			1000 kr		
Mask. og tekn. utst. dr.byg.			1 933 017			2 019 993			2 103 042
Driftsbygninger			2 724 856			2 847 460			2 964 528
Sum driftsbygninger			4 657 873			4 867 453			5 067 570
Maskiner og redskaper			2 486 274			3 058 537			3 299 992
Biler			57 800			58 904			60 496
Grøfter			268 470	60 428	5 339,10	322 631	58 828	5 481,10	322 442
Hydrotekniske anlegg	51 500	5 213,00	75 883	15 698	5 339,10	83 816	15 590	5 481,10	85 452
Sum avskrivb. bruttoinvest.			7 546 300			8 391 341			8 835 952
Fulldyrking u. grøftekostn.A	28 000	7 865,00	220 220	28 000	8 074,00	226 072	28 000	8 270,00	231 560
Sum br.invest.uavskr.jordkap	28 000	7 865,00	220 220	28 000	8 074,00	226 072	28 000	8 270,00	231 560
Sum bruttoinvesteringer			7 766 520			8 617 413			9 067 512

A Kvantumsenhet: Daa

Prisenhet: Kr/daa

Vedleggstabell 3.12 Bruttoinvest. Faste priser

	Revidert regnskap 2019		Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021			
	1000 kr	Indeks	1000 kr	1000 kr	Indeks	1000 kr	1000 kr	Indeks	1000 kr
Teknisk inst. bygninger	1 933 017	2 366,20	1 933 017	2 019 993	2 423,50	1 972 233	2 103 042	2 487,90	2 000 168
Driftsbygninger	2 724 856	2 366,20	2 724 856	2 847 460	2 423,50	2 780 136	2 964 528	2 487,90	2 819 513
Sum driftsbygninger	4 657 873		4 657 873	4 867 453		4 752 369	5 067 570		4 819 681
Maskiner og redskaper	2 486 274	627,30	2 486 274	3 058 537	694,30	2 763 388	3 299 992	711,30	2 910 284
Biler	57 800	822,62	57 800	58 904	832,66	58 194	60 496	855,14	58 195
Grøfter	268 470	515,57	268 470	322 631	529,49	314 149	322 442	542,20	306 605
Hydrotekniske anlegg	75 883	515,57	75 883	83 816	529,49	81 613	85 452	542,20	81 255
Sum avskrivbare bruttoinv.	7 546 300		7 546 300	8 391 341		7 969 713	8 835 952		8 176 020
Fulldyrking	220 220	100,00	220 220	226 072	102,66	220 214	231 560	105,15	220 219
Sum br.inv.i uavskr.jordkap.	220 220		220 220	226 072		220 214	231 560		220 219
Sum bruttoinvesteringer			7 766 520			8 189 927			8 396 239

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
 Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 3.13.1 Arbeidsforbruk, timeverk

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer
Timeverk i jordbruket	39 090	1 997,00	78 000	38 633	2 049,00	79 200	38 285	2 051,00	78 500

Vedleggstabell 3.13.2 Arbeidsforbruk, årsverk

	Revidert regnskap 2019		Foreløpig regnskap 2020		Budsjett 2021	
	1 000 timer	Årsverk	1 000 timer	Årsverk	1 000 timer	Årsverk
Årsverk i jordbruket	78 700	42 650	77 300	41 900	76 000	41 200

TOTALKALKYLEN FOR JORDBUKET. JORDBUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedlegg IV

AREAL, AVLING OG BRUKEN AV AVLINGEN

**REVIDERT REGNSKAP
2018**

**FORELØPIG REGNSKAP
2019**

**BUDSJETT
2020**

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 4.1 Areal, avling og bruken av avlingen

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Daa	Kg/daa	Tonn	Daa	Kg/daa	Tonn	Daa	Kg/daa	Tonn
Hvete	803 500	560,00	449 960	677 300	479,00	324 427	800 000	471,00	376 800
Rug/rughvete	93 100	548,00	51 019	65 400	553,00	36 166	70 000	505,00	35 350
Bygg	1 305 000	433,00	565 065	1 397 900	459,00	641 636	1 255 000	417,00	523 335
Havre	551 000	417,00	229 767	668 800	463,00	309 654	675 000	391,00	263 925
Sum korn og erter	2 752 600	470,76	1 295 811	2 809 400	466,96	1 311 883	2 800 000	428,36	1 199 410
Oljefrø	34 300	455,00	15 607	30 000	500,00	15 000	40 000	446,00	17 840
Poteter	116 900	2 843,00	332 347	114 900	3 151,00	362 050	115 000	2 960,00	340 400
Andre grovfôrvekster	108 600	1 597,00	173 434	94 300	1 691,00	159 461	95 000	1 562,00	148 390
Sum åker og hage	3 198 800	568,09	1 817 199	3 234 700	571,43	1 848 394	3 230 000	528,19	1 706 040
Eng, slått	4 466 500	727,00	3 247 146	4 451 100	689,00	3 066 808			
Sum eng	6 615 900	490,81	3 247 146	6 604 600	464,34	3 066 808			
Sum åker og eng	9 814 700	516,00	5 064 345	9 839 300	499,55	4 915 202	5 378 700	317,18	1 706 040
Sum avling			5 064 345			4 915 202			1 706 040

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen

	Revidert regnskap 2019	Foreløpig regnskap 2020	Budsjett 2021
	1000 FEm	1000 FEm	1000 FEm
Hvete	464 158	334 663	388 689
Rug/rughvete	51 626	36 597	35 771
Bygg	555 909	631 239	514 855
Havre	190 725	257 037	219 078
Erter	4 495	4 221	4 211
Sum korn og erter	1 266 913	1 263 757	1 162 604
Oljefrø	27 371	26 316	31 298
Poteter	84 597	92 158	86 647
Andre grovfôrvekster	20 404	18 760	17 458
Andre åker- og hagevekster	6 524	6 514	6 300
Sum åker og hage	1 405 809	1 407 505	1 304 307
Eng, slått	2 094 933	1 978 586	1 831 396
Eng, beite	576 613	551 685	509 953
Sum eng	2 671 546	2 530 271	2 341 349
Halm	14 256	10 031	10 800
Sum åker og eng	4 091 611	3 947 807	3 656 456
Utmarks- og fjellbeite	330 000	322 000	298 000
Sum avling	4 421 611	4 269 807	3 954 456

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Balanse

	Revidert regnskap 2019	Foreløpig regnskap 2020	Budsjett 2021
	Tonn	Tonn	Tonn
Hvete	-5 823	-7 242	-5 763
Rug/rughvete	-27 655	-918	-21 115
Bygg	-17 261	-9 850	-9 535
Havre	-6 634	-5 130	-4 934
Erter			-7
Sum korn og erter	-57 373	-23 140	-41 354
Poteter	33 235	36 205	34 040
Andre grovfôrvekster	17 343	15 946	14 839
Sum åker og hage	-6 795	29 011	7 525
Eng, slått	198 853	189 156	175 085
Sum eng	198 853	189 156	175 085
Halm	5 560	3 912	4 212
Sum åker og eng	197 618	222 079	186 822
Sum avling	197 618	222 079	186 822

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Salg

	Revidert regnskap 2019	Foreløpig regnskap 2020	Budsjett 2021
	Tonn	Tonn	Tonn
Hvete	449 101	322 304	374 320
Rug/rughvete	77 631	36 000	55 407
Bygg	567 852	637 788	519 110
Havre	230 309	308 485	262 655
Erter	4 258	4 000	4 000
Sum korn og erter	1 329 151	1 308 577	1 215 492
Oljefrø	15 601	15 000	17 840
Poteter	246 601	266 633	256 893
Sum åker og hage	1 591 353	1 590 210	1 490 225
Eng, slått	152 281	153 853	155 557
Sum eng	152 281	153 853	155 557
Halm	138	171	200
Sum åker og eng	1 743 772	1 744 234	1 645 982
Sum avling	1 743 772	1 744 234	1 645 982

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Hjemmeforbruk såfrø

	Revidert regnskap 2019	Foreløpig regnskap 2020	Budsjett 2021
	Tonn	Tonn	Tonn
Hvete	2 432	5 115	3 993
Rug/rughvete	1 043	1 084	1 058
Bygg	5 974	5 198	5 260
Havre	1 842	2 049	1 954
Erter		10	7
Sum korn og erter	11 291	13 456	12 272
Poteter	19 233	18 116	18 116
Sum åker og hage	30 524	31 572	30 388
Sum åker og eng	30 524	31 572	30 388
Sum avling	30 524	31 572	30 388

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Hjemmeforbruk mat

	Revidert regnskap 2019	Foreløpig regnskap 2020	Budsjett 2021
	Tonn	Tonn	Tonn
Poteter	120	116	115
Sum åker og hage	120	116	115
Sum åker og eng	120	116	115
Sum avling	120	116	115

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Hjemmeforbruk fôr

	Revidert regnskap 2019	Foreløpig regnskap 2020	Budsjett 2021
	Tonn	Tonn	Tonn
Hvete	4 250	4 250	4 250
Bygg	8 500	8 500	8 500
Havre	4 250	4 250	4 250
Sum korn og erter	17 000	17 000	17 000
Poteter	33 158	40 980	31 236
Andre grovfôrvekster	156 091	143 515	133 551
Sum åker og hage	206 249	201 495	181 787
Eng, slått	2 896 011	2 723 799	2 508 022
Sum eng	2 896 011	2 723 799	2 508 022
Halm	49 902	35 037	37 708
Sum åker og eng	3 152 162	2 960 331	2 727 517
Sum avling	3 152 162	2 960 331	2 727 517

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 4.2 Utvikling i jordbruksareal i drift. Fordeling på de enkelte vekster. 1 000 dekar¹

År	Åker og hage						Eng på dyrket jord			I alt		Natureng		Sum jordbruksareal i drift
	Korn og erter	Olje-frø	Poteter	Rot-vekster ²	Grønn-fôr ³	Andre vekster og brakk	I alt	Slått	Beite	Fulldyrket jord i drift	Slått	Beite		
1959	2 182	..	553	152	114	478	3 479	4 303	561	8 343	763	1 001	10 107	
1969	2 447	78	346	91	188	518	3 667	4 049	553	8 269	430	1 164	9 863	
1970	2 576	36	335	82	203	445	3 707	3 878	554	8 139	385	1 012	9 536	
1971	2 678	19	310	74	203	468	3 753	3 767	543	8 063	290	956	9 308	
1972	2 725	21	288	66	192	481	3 773	3 657	521	7 951	253	897	9 101	
1973	2 799	38	293	65	194	469	3 858	3 546	496	7 900	251	886	9 037	
1974	2 910	36	297	67	210	446	3 966	3 436	530	7 932	229	846	9 007	
1975	2 997	49	249	67	242	467	4 071	3 387	460	7 918	235	828	8 981	
1976	2 981	60	279	69	259	459	4 107	3 408	432	7 947	238	777	8 962	
1977	3 024	51	280	62	272	453	4 142	3 458	403	8 003	236	755	8 994	
1978	3 063	48	250	59	281	459	4 160	3 533	373	8 006	250	690	9 006	
1979	3 202	53	223	41	291	335	4 146	3 821	390	8 358	296	943	9 597	
1980	3 175	58	214	40	312	313	4 111	4 275		8 386	301	894	9 581	
1981	3 166	66	216	39	312	330	4 130	4 364		8 494	253	838	9 585	
1982	3 212	77	220	47	344	292	4 193	4 428		8 621	235	779	9 635	
1983	3 256	75	220	51	345	318	4 264	4 478		8 742	218	746	9 706	
1984	3 302	101	216	55	345	295	4 314	4 457		8 771	994		9 765	
1985	3 402	79	206	50	368	280	4 385	4 416		8 801	1 000		9 801	
1986	3 425	69	187	44	365	271	4 362	4 405		8 767	1 001		9 768	
1987	3 442	64	188	39	381	263	4 377	4 389		8 766	1 002		9 768	
1988	3 445	63	194	33	385	265	4 386	4 428		8 814	1 024		9 838	
1989	3 469	61	194	31	372	278	4 402	4 443		8 846	1 096		9 941	
1990	3 567	52	194	27	377	251	4 467	4 364		8 830	1 142		9 972	
1991	3 662	42	184	24	360	225	4 457	4 383		8 840	1 169		10 009	
1992	3 591	59	196	23	378	203	4 450	4 409		8 859	1 206		10 065	
1993	3 527	87	187	20	425	152	4 439	4 477		8 916	1 236		10 152	
1994	3 486	99	176	16	390	201	4 368	4 568		8 936	1 280		10 216	

Vedleggstabell 4.2 forts. Utvikling i jordbruksareal i drift. Fordeling på de enkelte vekster. 1 000 dekar¹

År	Åker og hage						I alt	Eng på dyrket jord	I alt	Natureng	Sum jordbruksareal i drift
	Korn og erter	Olje-frø	Poteter	Rot-vekster ²	Grønn-fôr ³	Andre vekster		Slått + beite	Fulldyrket jord i drift	Slått + beite	
1995	3 381	111	184	16	416	216	4 324	4 660	8 984	1 303	10 287
1996	3 341	77	186	14	402	223	4 241	4 774	9 015	1 329	10 344
1997	3 326	76	184	12	357	210	4 165	4 888	9 053	1 366	10 419
1998	3 356	64	167	11	355	202	4 156	4 851	9 007	1 487	10 494
1999	3 282	64	149	9	308	184	3 995	4 876	8 871	1 511	10 383
2000	3 306	57	151	9	282	180	3 985	4 856	8 841	1 581	10 422
2001	3 281	109	152	9	267	179	3 997	4 865	8 862	1 605	10 467
2002	3 268	110	152		206 ⁴	178	3 915	4 917	8 832	1 635	10 466
2003	3 267	75	146		196	170	3 854	4 905	8 759	1 644	10 404
2004	3 283	68	142		176	176	3 846	4 892	8 737	1 660	10 397
2005	3 252	67	137		155	193	3 805	4 858	8 663	1 692	10 354
2006	3 182	65	141		149	195	3 731	4 896	8 628	1 717	10 345
2007	3 119	62	145		137	206	3 669	4 906	8 574	1 746	10 320
2008	3 090	48	143		131	197	3 609	4 884	8 494	1 751	10 245
2009	3 061	43	138		120	205	3 566	4 829	8 395	1 748	10 143
2010	3 011	59	132		119	214	3 536	4 766	8 302	1 758	10 060
2011	2 988	52	129		102	205	3 476	4 748	8 224	1 766	9 989
2012	2 942	55	127		105	205	3 434	4 729	8 163	1 765	9 929
2013	2 860	35	126		122	207	3 350	4 757	8 107	1 764	9 871
2014	2 838	41	124		113	211	3 326	4 785	8 111	1 756	9 867
2015	2 827	35	118		100	223	3 303	4 799	8 102	1 759	9 861
2016	2 851	42	120		91	229	3 332	4 750	8 084	1 755	9 839
2017	2 866	23	117		96	216	3 318	4 727	8 046	1 806	9 852
2018	2 863	33	116		111	186	3 277	4 787	8 063	1 800	9 863
2019	2 781	34	117		109	186	3 227	4 825	8 052	1 791	9 843
2020*	2 850	30	115		94	186	3 275	4 809	8 084	1 795	9 879
2021**	2 840	40	115		95	180	3 270	4 815	8 085	1 790	9 875

¹⁾ Ekskl. villahager f.o.m. 1979

²⁾ Inkl. fôrmargkål 1959–1978

³⁾ Inkl. fôrmargkål fra 1979.

⁴⁾ Inkl. rotvekster til fôr fra 2002

Vedlegg V
HUSDYRSTATUS OG HUSDYRPRODUKSJON

REVIDERT REGNSKAP
2019

FORELØPIG REGNSKAP
2020

BUDSJETT
2021

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 5.1 Husdyrstatus

	Revidert regnskap 2019			Foreløpig regnskap 2020			Budsjett 2021		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Hester	23 000	10 510,00	241 730	23 300	11 130,00	259 329	22 900	11 800,00	270 220
Kalver < 1 år	302 200	4 030,00	1 217 866	304 600	4 050,00	1 233 630	295 500	4 240,00	1 252 920
Okser > 1 år	84 900	17 830,00	1 513 767	82 200	18 510,00	1 521 522	81 900	19 710,00	1 614 249
Kviger	166 000	11 420,00	1 895 720	170 700	12 050,00	2 056 935	173 800	12 810,00	2 226 378
Melkekyr	215 200	12 740,00	2 741 648	206 700	13 390,00	2 767 713	213 000	14 230,00	3 030 990
Ammekyr	92 000	12 740,00	1 172 080	96 000	13 390,00	1 285 440	99 000	14 230,00	1 408 770
Sum storfe	860 300	9 928,03	8 541 081	860 200	10 306,02	8 865 240	863 200	11 044,15	9 533 307
Sauer	977 000	160,00	156 320	950 000	280,00	266 000	951 000	290,00	275 790
Geiter	34 500	170,00	5 865	34 300	140,00	4 802	33 600	140,00	4 704
Slaktesvin	419 200	1 310,00	549 152	417 100	1 460,00	608 966	404 600	1 600,00	647 360
Avlssvin over 6 mnd.	83 500	2 240,00	187 040	77 300	2 410,00	186 293	77 300	2 540,00	196 342
Sum svin	502 700	1 464,48	736 192	494 400	1 608,53	795 259	481 900	1 750,78	843 702
Kyllinger	8 804 900	29,00	255 342	8 238 200	31,00	255 384	9 016 800	32,00	288 538
Ender, kalkuner, gjess	17 200	230,00	3 956	17 000	240,00	4 080	15 100	240,00	3 624
Kaniner	1 000	260,00	260	1 000	270,00	270	800	280,00	224
Sum husdyr	11 220 600	885,94	9 940 746	10 618 400	984,18	10 450 364	11 385 300	985,49	11 220 109
Sum husdyrstatus			9 940 746			10 450 364			11 220 109

Vedleggstabell 5.2 Utviklingen i husdyrproduksjon til salg og hjemmeforbruk. 1 000 liter melk og tonn kjøtt og egg

	Kumelk	Geitemelk	Storfe	Kalv	Sau/lam	Geit/kje	Hest	Fjørfselakt	Tamrein, hjort, kanin	Gris ¹	Sum kjøtt	Egg
1991	1 809	25,8	78 094	1 255	22 741	320	857	20 104	2 904	85 518	211 793	50 177
1992	1 800	25,8	82 350	1 354	23 306	322	909	22 617	2 740	91 249	224 847	50 866
1993	1 794	25,8	81 105	1 887	24 471	323	866	22 749	2 672	90 320	224 395	51 300
1994	1 750	24,6	84 849	1 783	25 142	329	823	25 647	2 392	91 408	232 367	51 537
1995	1 721	24,8	82 916	1 242	25 211	324	718	28 633	2 529	96 063	237 639	49 276
1996	1 698	23,8	84 002	1 083	25 846	313	656	32 425	2 079	103 349	249 757	49 296
1997	1 692	23,2	87 082	999	24 564	316	589	33 399	1 859	105 454	254 093	48 955
1998	1 680	22,6	89 979	841	23 332	298	618	31 409	1 669	106 398	254 547	47 382
1999	1 654	21,7	94 051	1 525	22 946	266	606	36 528	1 886	109 250	267 058	47 705
2000	1 566	21,1	88 384	2 477	23 499	257	588	43 091	1 540	102 913	262 749	47 786
2001	1 523	20,3	83 438	2 315	24 482	241	636	42 321	1 849	108 756	264 035	47 760
2002	1 509	21,3	83 220	2 397	25 145	242	636	46 138	2 072	104 018	263 868	47 841
2003	1 524	21,2	83 115	2 173	24 534	240	569	49 382	1 997	106 039	268 049	50 239
2004	1 524	21,5	84 440	2 101	26 233	222	533	54 617	2 554	113 511	284 211	52 414
2005	1 515	22,1	85 303	2 067	26 096	247	465	56 861	2 321	112 818	286 178	50 702
2006	1 504	20,9	85 526	2 116	25 278	297	425	62 894	2 234	116 356	295 126	50 815
2007	1 545	20,3	82 566	2 089	23 544	285	383	70 282	2 289	117 742	299 180	53 187
2008	1 531	20,3	84 499	1 966	24 246	306	363	84 090	2 350	122 706	320 526	56 012
2009	1 505	20,8	83 098	1 684	24 048	269	440	81 145	2 219	123 642	316 545	58 916
2010	1 509	20,7	81 873	1 632	24 554	285	414	83 084	2 373	128 771	322 986	59 556
2011	1 479	20,3	79 742	1 883	23 498	233	429	84 757	2 148	130 797	323 487	58 829
2012	1 535	20,2	75 908	2 125	22 893	260	367	91 190	2 204	131 494	326 442	63 682
2013	1 528	19,7	81 252	2 398	23 669	342	293	104 084	2 124	127 535	341 698	63 809
2014	1 513	19,4	76 470	2 262	24 267	289	152	106 125	2 002	128 839	340 407	67 254
2015	1 540	21,2	77 935	1 737	25 674	289	91	92 551	2 088	134 688	335 052	67 393
2016	1 526	21,5	80 139	1 538	26 104	300	70	98 316	2 269	137 736	346 472	68 247
2017	1 498	21,0	83 724	1 474	27 557	356	61	100 962	1 690	137 271	353 095	69 762
2018	1 525	21,3	87 379	2 015	27 084	355	56	98 158	1 744	137 348	354 139	71 147
2019	1 485	20,9	85 173	1 835	24 393	343	31	106 834	2 064	132 301	352 974	73 511
2020*	1 501	20,8	83 770	1 525	24 670	349	16	106 987	1 408	131 709	350 434	73 117
2021**	1 537	20,9	84 373	1 382	24 719	349	16	116 146	1 672	131 151	359 808	73 462

*Foreløpig regnskap

**Budsjett ¹Uten hode og labb fom. 2002

Vedlegg VI
FÔRTILGANG OG FÔRBEHOV

REVIDERT REGNSKAP
2019

FORELØPIG REGNSKAP
2020

BUDSJETT
2021

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 6.1 Fôrtilgang i alt

	Revidert regnskap 2019		Foreløpig regnskap 2020		Budsjett 2021	
	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm
Kli/gris no. matk. hvete/rug	4 250	4 384	4 250	4 384	4 250	4 384
Kli/gris no. matk. bygg	8 500	8 362	8 500	8 362	8 500	8 362
Kli/gris no. matk. havre	4 250	3 528	4 250	3 528	4 250	3 528
Sum leiemalt korn og helkorn	17 000	0,96 16 274	17 000	0,96 16 274	17 000	0,96 16 274
Poteter	30 011	7 639	38 373	9 768	34 484	8 778
Andre grovfôrvekster	156 091	18 364	143 515	16 884	133 551	15 712
Silo og rundballer		1 543 645		1 836 222		1 711 670
Gras		6 358		3 080		2 867
Sum saftig fôr		1 576 006		1 865 954		1 739 027
Eng beregnet som høy	2 376 281	1 533 085	2 809 905	1 812 842	2 615 910	1 687 684
Herav silo, rundbal. og gras		-1 550 003		-1 839 303		-1 714 538
Halm	97 125	52 610	42 469	22 748	36 372	19 418
Sum tørt stråfôr		35 692		-3 713		-7 436
Beite på innmark		576 613		551 685		509 953
Utmark og fjellbeite		330 000		322 000		298 000
Fôr fra frukt- og grønnsakp.		5 000		5 000		5 000
Sum hjemmeprod. planteprod.		2 539 585		2 757 200		2 560 818
Hjelpefôr og kjøkkenavfall		31 613		32 484		33 387
Melk og myse		43 700		42 000		44 100
Sum hjemmeprodusert fôr		2 614 898		2 831 684		2 638 305
Importert høy	32 972	16 486	12 734	6 367	12 043	6 022
Innkjøpt kraftfôr	2 007 890	1 970 330	1 993 918	1 957 461	2 035 445	1 998 120
Sum fôrtilgang		4 601 714		4 795 512		4 642 447

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 6.2 Fôrtilgang - kraftfôrforbruk

	Revidert regnskap 2019		Foreløpig regnskap 2020		Budsjett 2021	
	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm
Fôrblandinger drøvtyggere	1 060 040	999 170	1 043 144	983 245	1 062 024	1 001 040
Fôrblandinger svin	464 515	481 428	465 351	482 295	463 379	480 251
Fôrblandinger fjørfe	477 538	484 442	480 332	487 276	504 301	511 592
Fôrblandinger andre husdyr	4 490	4 045	3 944	3 553	4 447	4 006
Sum fôrblend. inkl. leiemalt	2 006 583	1 969 085	1 992 771	1 956 369	2 034 151	1 996 889
Sum innkj. kraftf. i bland.	2 006 583	0,98	1 969 085	1 992 771	0,98	1 996 889
Grøpp av salgskorn	1 307	1 245	1 147	1 092	1 293	1 231
Sum innkjøpt kraftfôr	2 007 890	1 970 330	1 993 918	1 957 461	2 035 444	1 998 120
Leiemalt korn og helkorn	17 000	16 274	17 000	16 274	17 000	16 274
Sum kr.f.forbr. f.o.m. 1985	2 024 890	0,98	1 986 604	2 010 918	0,98	2 014 394
Totalt kraftfôrforbruk		1 986 604		1 973 735		2 014 394

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2019 OG 2020. BUDSJETT 2021
Budsjettnemnda for jordbruket 2021

Vedleggstabell 6.3 Fôrbehov

	Revidert regnskap 2019		Foreløpig regnskap 2020		Budsjett 2021	
	1000 stykk	Mill. FEm	1000 stykk	Mill. FEm	1000 stykk	Mill. FEm
Melkekyr	210	1 321	209	1 333	213	1 366
Ammekyr	100	269	106	287	109	295
Kviger	168	330	172	339	172	340
Okser > 1 år	74	383	75	392	71	394
Kalver < 1 år	301	327	294	320	298	325
Sum storfe	853	3,08	856	3,12	863	3,15
Hester	23	48	23	49	24	50
Sauer > 1 år	891	303	901	306	902	307
Sauer < 1 år	1 421	242	1 423	242	1 424	242
Sum sauer	2 312	0,24	2 324	0,24	2 326	0,24
Geiter > 1 år	44	21	44	21	44	21
Geiter < 1 år	22	3	22	3	22	3
Sum geiter	66	0,36	66	0,36	66	0,36
Svin	731	516	732	517	729	515
Høns. Voksne	4 046	188	4 024	187	4 043	188
Høns. Livkyllinger		25		25		25
Sum høns	4 046	0,05	4 024	0,05	4 043	0,05
Ender, gjess og kylling, mv.		289		290		314
Sum fôrbehov		4 265		4 311		4 385

BUDSJETTNEMNDEN FOR JORDBRUKET

Postadresse: Kontoradresse: Telefon: 406 04 100
NIBIO, Postboks 115 Stortingsgata 28 E-post: post@nibio.no
1431 ÅS Internett: nibio.no

PUBLIKASJONER FRA BUDSJETTNEMNDEN FOR JORDBRUKET

Totalkalkylen for jordbruket

ISSN 1503-3325

Totale inntekter, kostnader og resultatmål

Avgitt årlig fra 1948

Volum- og prisindeksar for jordbruket

ISSN 0800-7535

Beregnet på grunnlag av totalkalkylen

Avgitt årlig (ikke 1983, 2001)

Modellbruksberegninger

ISSN 0800-7543

Avgitt årlig fra 1980 til 1992

Referansebruksberegninger

ISSN 0804-4201

Avgitt årlig fra 1993 (ikke 2020)

Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken

ISSN 0806-4652

Avgitt årlig fra 1995
